

Revista Coral De Ruada

número 11 · ano 2013, 2014 e 2015

COORDINADORES:

Emilio Rodríguez Portabales
Álvaro Iglesias Montes

COLABORADORES:

José Ramón Estévez Gómez
Xerardo Gómez Gómez (xgg)
Carmelo Jesús Hernández Morán (cjh)
Bieito Ledo Cabido
Fátima María Malingre Grande (fmmg)
Víctor Campio Pereira González
Emilio Rodríguez Portabales (erp)
“Teixugo”, Xoán Vales Rodríguez (xvr)
Xoán Antón Vázquez Casas

FOTOGRAFÍAS:

Juan José Alonso Merino (jjam)
Aulacolor (Madrid)
Blanco (A Coruña)
Cabido da Catedral de Ourense
Cástor e Félix Castro Vicente
Conservatorio de Música de Ourense
Coral De Ruada (CDR)
Dositeo Fernández Fernández (dff)
Xerardo Gómez Gómez “Chaparro”

Augusto Guedes
Pepe Losada (Las Palmas)
Mazaira (Ourense)
Manuel Mondelo
Os Melidaos
Augusto Pacheco
J. Pacheco
Celso Pereira Posa

Roque Quintana Varela (rqv)
Emilio Rodríguez Portabales (erp)
Ismael San Emeterio Pérez (isep)
Rafa Salgado (Ourense no Tempo)
Carlos Suárez
Xoán Antón Vázquez Casas (xavc)
Villar (Ourense)

Miguel Villar (La Voz de Ourense-La Voz de Galicia).

FOTOGRAFÍAS DA PORTADA

2013: A CORAL DE RUADA ante a tumba de Castelao, en San Domingos de Bonaval, despois de recibir a Medalla Castelao. [Foto oficial da Xunta de Galicia]
2013: Medalla Castelao [Foto erp; arquivo CDR]
1973: A CORAL DE RUADA no “Palacio de la Zarzuela” de Madrid con motivo da visita aos entón Príncipes de España, D. Juan Carlos e D^a. Sofía. [Foto Aulacolor (Madrid)].

RECENSÍONS:

Faro de Vigo (Ourense)
La Región
Vida (La Región)
La Voz de A Coruña-La Voz de Galicia
La Voz de Ourense-La Voz de Galicia.

ENDEREZO: Rúa da Paz, 9. 32005 Ourense

PÁXINA WEB: www.coralderuada.com

E-MAIL: info@coralderuada.com

DEPÓSITO LEGAL: OU-168/2004

Sumario

- 3 A xeito de limiar
(José Manuel Baltar Blanco)
- 4 Saúdo do Presidente da CORAL DE RUADA
(Eladio Quevedo Almoína)
- 5 Entrevista Eduardo González Ananín: Un poeta, antigo ruadista
(Victor Campio Pereira González)
- 9 Colaboracións: “O que canta non chora, cantemos”
(Bieito Ledo)
- 17 Medallas Castelao (erp/CDR)
- 20 Reedición das Obras Completas de Xabier Prado “Lameiro” (erp/CDR)
- 22 Premio Xabier Prado “Lameiro” (erp/CDR)
- 32 As nosas escolas (erp/CDR)
- 34 Carmiña, flor de Galicia (1926) e a Coral de Ruada (Emilio Rodríguez Portabales)
- 38 Persoeiros: Don Antonio Jaunsarás
(José Ramón Estevez Gómez)
- 47 Discografía propia (IX)
(Emilio Rodríguez Portabales)
- 52 Análise musical: Morriña (balada) do Mestre Vide (Xoán Antón Vázquez Casas)
- 57 De Coña: Unha aventura en Málaga (Teixugo)
- 59 Visitas: Roberto Castro García, Lisardo Prada Cordeiro, José Manuel Baltar Blanco, Teodomiro Álvarez García, Agustín Fernández Gallego, María Belén Iglesias Cortés e Miguel Abad Vila (erp/CDR)
- 66 In memoriam (xgg/erp/CDR)
- 69 Actividades da Coral De Ruada: Anos 2012, 2013 e 2014 (aim/erp/CDR)
- 106 Composición da Xunta de Goberno. Coralistas (cjh/erp/CDR)

A opinión dos colaboradores non ten por qué coincidir necesariamente coa da Xunta de Goberno da Coral De Ruada.

A xeito de limiar

Preséntolles un novo número da revista “Coral De Ruada” que, ademais de variados e interesantes artigos de distintos colaboradores, dávos conta do gran número de concertos, celebracións, festivais, publicacións, premios... ofrecidos por DE RUADA ao longo dos anos 2012, 2013 e 2014.

A CORAL DE RUADA ten todo tipo de recoñecementos oficiais -medallas de ouro da cidade e da provincia de Ourense, medalla de Galicia, medalla Castelao...- pero necesita que este recoñecemento sexa compartido e actualizado por tódolos ourensáns e, nomeadamente, polas novas xeracións ás que DE RUADA está empeñada en achegarse a través das súas escolas e da colaboración cos colexios da cidade. Esta revista pode ser un dos vehículos para acadalo. DE RUADA é, sen dúbida, un dos mellores exemplos que podemos ofrecer de Ourensanía. Parabén por esta nova publicación.

José Manuel Baltar Blanco
Presidente da Deputación de Ourense

Saúdo do Presidente

Queridos Amigos:

Preséntolles un novo exemplar da nosa revista, que, por xentileza da *Deputación Provincial de Ourense*, chegará a todos vostedes, a institucións culturais, bibliotecas, centros galegos, etc. Nesta ocasión abrangue as actividades celebradas nos anos 2012, 2013 e 2014 que, como poderán apreciar, son moitas, importantes e moi variadas.

Puxemos en marcha a escola de instrumentos populares Virxilio Fernández, establecemos convenios de colaboración con varios colexios da cidade (Concepción Arenal, Curros Enríquez, Miraflores, Padre Feijóo-Zorelle), iniciamos a actividade “Ensaio na rúa”, concedemos o III, IV e V Premio Xabier Prado “Lameiro” a Cántigas de Terra da Coruña, AOFT-Gomes Mouro de Ourense e Xacarandaina da Coruña, respectivamente, recuperamos o espectáculo “Carminha, flor de Galicia”... Reeditamos, en edición facsímile, as Obras Completas de Xabier Prado “Lameiro”.

Viaxamos por primeira vez a León e a Las Palmas de Gran Canaria, viaxamos a Portugal en tres ocasións (Águeda, Vila Real e Barrô) e, como sempre, ofrecemos concertos por toda a xeografía galega: A Coruña, Ferrol, Santiago de Compostela, Baiona, Mos, Valladares, San Cibrao (Cervo, Lugo), Ourense, Vilanova dos Infantes, Melón, Quins, Esgos, Cambeo, Esposende, Vilamarín... Ademais participamos en varios programas da Televisión de Galicia (“Luar” especial conmemorativo dos 845 programas, programa “Heicho cantar queridiña”)... Tamén ofrecemos concertos benéficos a favor de Amencer e Alcer.

Por outra banda, organizamos, coa colaboración da Concellería de Cultura, Festas e Festival do Cine do Concello de Ourense, as edicións VI, VII e VIII do << Certame “De Ruada” >> durante as Festas do Corpus 2012, 2013 e 2014 que contou cos coros *Cántigas da Terra da Coruña*, *Cantares do Brión* de Vincios (Gondomar), *Aimil* de Xinzo de Limia, *Coral Isidoriana* de León, *Orfeo* de Águeda (Portugal), *Abertal* de A Rúa de Valdeorras, *Real Coro Toxos e Froles* de Ferrol e *Cantate Iubilo* de Barrô (Portugal). Neste apartado quero destacar, polo éxito que acadaron, os concertos ofrecidos pola CORAL DE RUADA na Praza Maior con distintos grupos: *Treixadura*, *Castro Floxo* e *Os Melidaos*.

Por suposto, ofrecemos os tradicionais concertos de Nadal e Reis na Catedral de Ourense e na

Igrexa de Santiago das Caldas, no barrio da Ponte, e tamén acudimos a Oseira para celebrar a Misa e Romaría dos Amigos.

Ao longo deste tempo, desgraciadamente, tamén recibimos tristes noticias, xa que nos deixaron persoas moi prezadas na CORAL: **Gerardo Salgado Valdés**, que fora organista da Catedral e director do Orfeón Unión Orensana; **Carlos Suárez**, cantor, bailarín e tamborileiro dos anos 50; **José Corral Rivera**, tamborileiro; o exdirectivo **Eustaquio Puga Rodríguez-Mangana**. De todos eles, así como doutros Amigos da CORAL, poderán ver unha especial lembranza na sección “In Memoriam” desta revista.

Como sempre, teño que agradecer o traballo e dedicación do director, **Xoán Antón Vázquez Casas**, do subdirector, **Álvaro Iglesias Montes**, e de tódolos coralistas, homes e mulleres. Sen este traballo non sería posible levar adiante esta gran cantidade de actividades.

Unha vez máis, grazas ós nosos fieis **Amigos** e ás institucións (*Deputación Provincial de Ourense*, *Concello de Ourense*, *Consellería de Cultura*, *Dirección Xeral de Emigración*, *Xerencia do Teatro Principal*, *Cabido da Catedral*, *Parroquia de Santiago das Caldas*, etc.) que nos apoiaron durante os anos 2012, 2013 e 2014, agardando que o sigan a facer no sucesivo.

Levo na CORAL DE RUADA máis de sesenta anos, a onde cheguei de neno para estudar gaita co gran mestre Virxilio Fernández. Dende entón fun gaiteiro, cantor, bailarín, zanfonista... Tamén fun directivo en varias ocasións e presidente dende 2002. Penso que chegou o momento de deixar paso a outros compañeiros na fermosa tarefa de dirixir a CORAL. Moitas grazas a todos polo cariño demostrado en todos estes anos. Moitas grazas á nova Xunta de Goberno presidida, dende a miña dimisión, por quen foi vicepresidente primeiro durante os trece anos da miña presidencia -Emilio Rodríguez Portabales- polo detalle que tiveron de nomearme Presidente de Honra da CORAL DE RUADA. Dende este posto seguirei a colaborar coa CORAL en todo aquilo que se precise, pois fun e seguirei sendo ruadista toda a miña vida e levo a DE RUADA no corazón.

Eladio Quevedo Almoína

Presidente de Honra da CORAL DE RUADA

Eduardo González Ananín: Un poeta, antigo ruadista

Víctor Campio Pereira
Poeta

Antes, cando as forzas aínda non devecían, víase con máis frecuencia polas rúas ou en calquera acto cultural. Agora déixase ver menos. Vive refuxiado na súa casa da Avenida da Habana, ara íntima onde oficia de arúspice, tentando de lle desentrañar á vida o seu misterio a través da poesía. Chámase **Eduardo González Ananín**. Poeta e ruadista. Falamos con el:

- *Ti formácheste como poeta na Arxentina. Cal foi ese proceso?*

- Cheguei a Buenos Aires no ano 1951. Empecei a traballar na construción. Nos momentos libres, acudía a algún dos cafés da Avenida de Maio -sobre todo, ao café Tortoni- onde se xuntaban escritores e políticos galegos que estaban a traballar a prol da nosa Terra e da nosa cultura.

- *Eran tertulias literarias?*

- Digamos, simplemente, tertulias. Tertulias de café. Alí falábase de todo. Eu, en principio, limitábame a escoitalos. Das súas conversas e dos seus saberes, fun acadando autodidacticamente un coñecemento que co tempo froitificaría na publicación de varios libros.

- *Algúns títulos?*

- Por exemplo, *Tiempo inesperado*, *Subida al mar*, *Tierra compartida...* e algúns outros que, por certo, foron ben recibidos pola crítica arxentina.

- *Coido que eses escritores e políticos dos que estás a falar, chegarían alí arrastrados pola marea da guerra civil, que botou a tanta xente fóra das nosas fronteiras.*

- Había de todo. Lorenzo Varela, por exemplo, loitara de miliciano no bando republicano, chegando a ser comandante dunha brigada. Ao perder a guerra, fuxiu a Francia polos Pirineos e, despois de vivir nun campo de concentración, puido embarcar para Latinoamérica. Arturo Cuadrado, Luís Seoane ou Alberto Vilanova, chegaron en distintas datas, fuxindo da Ditadura. Fernández del Valle aparecera por alí dunha forma un tanto misteriosa, sen saber moi ben como. Logo soubemos que, acabada a guerra, el seguira loitando contra Franco, de “fuxido”, na banda do Foucellas, ata que puido saltar o charco e chegar a Buenos Aires. Entrou na Federación de Sociedades Galegas e foi subdirector do xornal “Galicia”, de tendencia antifranquista, ata a súa xubilación. Outros, como Xosé Conde, Avelino Díaz, ou o mesmo Blanco Amor, xa vivían en Buenos Aires antes de se iniciar a terrible desfeita.

Os membros da Coral De Ruada nunha recepción no Concello da Coruña no ano 1951.

Eduardo é o que está sentado no centro.

Foto: Blanco (A Coruña); arquivo da CDR

- *Fálame dos tempos de Ourense, denantes de embarcares.*

- Foron anos moi duros. Eu nacín en Tibiás, Pereiro de Aguiar, de familia labrega. A posguerra seguía a ser un tempo de miseria material e moral. Trasladeime a Ourense e traballei de albanel, na cidade, ata a miña emigración a Buenos Aires.

- *E tamén fuches ruadista...*

- Si, tamén. Un día presenteime na praza do Corrixidor, onde a CORAL DE RUADA dispoñía dun lugar para os ensaios. Probáronme a voz e xa quedei trocado en ruadista.

- *Por que deches ese paso?*

- Foi un xeito de fuxir da vulgaridade cotiá. A CORAL supoñía para min un remanso de arte e de paz naquel Ourense da posguerra, adocinado e triste. Estaba integrada por un elenco de coralistas simpáticos e alegres, que lle daban á cidade un aire máis humano e facían a vida máis agradable. Despois do traballo, era para

min unha satisfacción asistir aos ensaios e falar con eles de Galicia e do seu folclore, tentando levar ás táboas a esencia dos nosos cantos e danzas populares.

- *Custouche traballo iniciáreste no canto coral?*

- Un chisco. En realidade, eu xa coñecía algunhas cantigas. Mesmo as tiña cantado á miña maneira, algunha vez, polos camiños e congostras de Tibiás. Pero isto era outra cousa. Agora tiña que someter a miña voz ao rigor dun conxunto harmónico, baixo a batuta dun director. Tiña que cantar a outro nivel, dignificadas e mostradas a un público esixente.

- *Quen era daquela o director?*

- Don Daniel González. Tiña tras de si unha longa carreira musical. Exercía tamén de mestre no barrio da Lonía. Daquela, a música aínda non era materia de ensino nas escolas, pero el adiantárase aos tempos e departálles clases de canto aos seus alumnos. Mantiña un

orfeón infantil. Colocaba aos nenos fronte a el, por orde de estatura –tal os tubos acústicos dun órgano de xoguete- e íalle sacando a cada un a súa propia voz. Un dos seus alumnos fora o Aser, que vivía na Lonia e que, máis tarde, montara un comercio de camisas na rúa do Paseo. El foi quen nolo contou.

- *Recordas algún compañeiro da CORAL?*

- Pasou tanto tempo...! Lémbrome, por exemplo, do Virxilio, que traballaba como delineante na Deputación, e dos donos do bar Pingallo (pai e fillo). Tamén me lembro do Raúl, do Carlos da Lonia, do Rafa de Cudeiro ou do Cuco de Velle. Este último era moi coñecido. Algareiro, divertido, simpático, era capaz de organizar el só, pola súa conta, unha “trullada” en calquera dos bares da cidade.

- *A CORAL, nos teus tempos, xa levaba moitos anos cantando. Era unha marca ourensá?*

- Pois si. Cando eu entrei de ruadista, a CORAL xa tiña un longo historial que a convertía na institución artística máis importante. Ourense era coñecido fóra de Galicia pola CORAL DE RUADA. Xa estivera -no ano 31- en Buenos Aires, onde acadara un éxito clamoroso. Nos meus tempos, aínda se falaba daquela xeira artística como de algo inesquecibel. Comentábase, sobre todo, a fonda emoción dos emigrantes ao escoitaren dende alá, dende tan lonxe, as foliadas, pandeiradas, alalás, montañesas e demais cantigas que por un instante os devolvían -como un soño real- aos eidos da súa Terra. Tamén se dicía que os concertos foran dados nada menos que no teatro Avenida, reservado unicamente ás grandes compañías que chegaban ao Río da Prata, proba da enorme consideración a que CORAL tiña entre o público arxentino.

- *Tiveches ti ocasión de viaxar coa CORAL?*

- Si. Nos tres ou catro anos que botei de coralista -denantes de me embarcar- fixemos varias viaxes polas distintas vilas da provincia, como Allariz, Celanova, Ribadavia, Oseira, Verín, etc... Estivemos tamén en Vigo e na Coruña. Na Coruña actuamos no teatro “Rosalía Castro”, onde tivemos un gran éxito. Pero a miña lembranza máis viva está, sobre

todo, nunha viaxe a Barcelona, onde fomos recibidos polo público catalán cun auténtico derroche de benvidas, ovacións e proclamas de irmandade. Cantamos con outras agrupacións. No noso repertorio había algunhas pezas en italiano e en latín, que foron moi aplaudidas. Recordo que nos agasallaron cunha insignia que facía referencia á importancia da nosa CORAL. Deixamos alí moitos amigos.

- *Algunha anécdota curiosa?*

- Non sei se será curiosa, pero é anécdota. Tampouco foi negativa, porque nada grave aconteceu. Resulta que o director, nunha das actuacións -talvez por esquecemento ou fiado, se cadra, do seu saber e da súa práctica- non utilizou o diapasón para o seu comezo. Iniciamos a cantiga nun ton un chisco máis elevado do normal. Todos -especialmente o grupo dos tenores- estivemos a piques de saír coas nosas gorxas feitas un farrapo de gaita. Descadasí, saímos airoso e fomos moi aplaudidos.

- *Síntese aínda ruadista?*

- Sempre me sentín, pero á miña maneira, claro.

- *Á túa maneira...?*

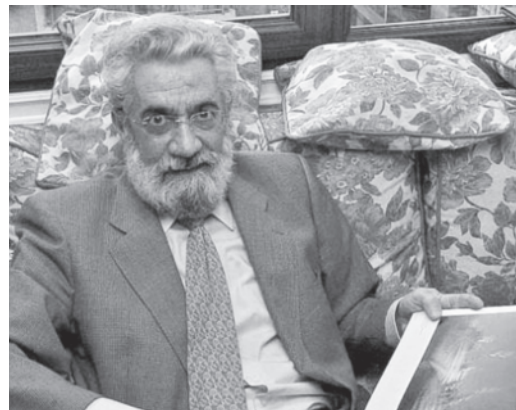
- Si, verás. Resulta que os emigrantes tivemos que vivir en terra allea. Cando voltamos de regreso, pensamos que imos atopar de novo todo aquilo que deixamos. Pero o que deixamos xa non existe, porque o tempo é dinámico, destrutor, e acaba con todo. Entón quedáanos o recordo, que é estático. Os recordos non cambian. Manteñen as cousas tal como as deixamos. A CORAL DE RUADA que eu deixei e coa que colaborei, segue a estar en min estática, dende o meu recordo, tal como eu a deixei. A de agora tamén está en min, pero non dende o meu recordo, claro, senón dende a miña admiración actual e dende o meu íntimo fervor, xa que coñezo os seus continuos éxitos. Como ruadista que fun, síntome vencellado a ela. Desexo que nunca desapareza, porque xa forma parte esencial da nosa vida e da nosa historia.

O presidente da CORAL DE RUADA, Eladio Quevedo Almoina entregou a Eduardo un agasallo en recoñecemento dos seus anos de ruadista, durante o concerto dos Amigos de 2009.
Foto: Celso Pereira Posa. Arquivo CDR.

O que canta non chora, cantemos

Hai quen di que somos felices no territorio dos sentimentos e que nese mundo dos afectos é onde escollemos as relacións máis profundas, por iso nos namoramos, seleccionamos os amigos, eliximos o que máis nos gusta, sexan vestidos polo seu deseño, froita pola súa presentación, bares polo seu atractivo... e así poderíamos seguir.

Un neno cando nace e vai medrando instálase fundamentalmente no territorio do cariño e mesmo chora ou berra reclamándoo. Precisa que o queiran, reclama atención, sen que tal comportamento leve consigo que teña fame ou sede ou calquera incomodidade, non, necesita as miradas, aloumiño, un colo, palabras, xogos... Hai que dedicarlle tempo ós fillos e aínda así...

Todo o anterior xustifica que un neno chamado Benito, natural de Padroso, Xunqueira de Ambía, andando xa na mocidade dos vinte e estando nos primeiros estudos de teoloxía no Seminario de Ourense, e non sei con que ocasión, o caso foi que escoitou a Coral De Ruada dando un concerto, e o tal Benito estableceu relacións afectivas cos coralistas e moi en particular co seu director Manolo de Dios.

Pois si señor, foi cando se decatou por boca do magnífico director que Benito en galego era Bieito, nome este que comezaron a utilizar todos os compoñentes, e non só, tamén todos os da tribo da Coral, que son moitos.

De aí a miña gratitude a este orixinal bautizo que tiven ocasión de por en circulación coa miña chegada no ano 1975 á cidade de Vigo, á que logrei que viñera a Coral gratis et amore, a darnos un concerto na sede da sociedade, dito sexa de paso con case nulo apoio dos socios do Círculo Ourensán-Vigués. A razón que xustificaba tal comportamento era, naqueles anos de mediados da década dos setenta, que todos os que estabamos na Xunta Directiva eramos comunistas, como xa teño contados noutras ocasións. Público, xa digo, houbo pouco. Pouco é moito dicir. Sentimentos, afectos, a fartar. Recordo que unha vez rematada a actuación, coa miña alma dorida polo fracaso, marchamos todos a unha taberna, e non recordo cal, cousa dos anos, e que alí cantamos todos, viño e tapas por medio. Confeso que os da Coral contaxian enerxía positiva en pentagramas compartidos.

É ben sabido que o que canta non chora, cantemos.

O canto das chirimías da Catedral de Santiago e a Coral de Ruada

A relación da CORAL DE RUADA co “Canto das chirimías” remóntase ao ano 1929, cando o trío formado por **Daniel González**, director artístico, **Xabier Prado “Lameiro”**, cofundador de DE RUADA e celebrado poeta e autor teatral, e **Camilo Díaz Baliño**, escenógrafo, deciden representar a música que cantaba o CORO, creando as escenas corais galegas. Unha destas escenas é o “Canto das chirimías da Catedral de Santiago de Compostela”, da que nos ofrece **Daniel González** un pormenorizado relato no seu libro “Así canta Galicia”, publicado a finais de 1963 por “La Región” (ver ilustracións nº 1 e 2).

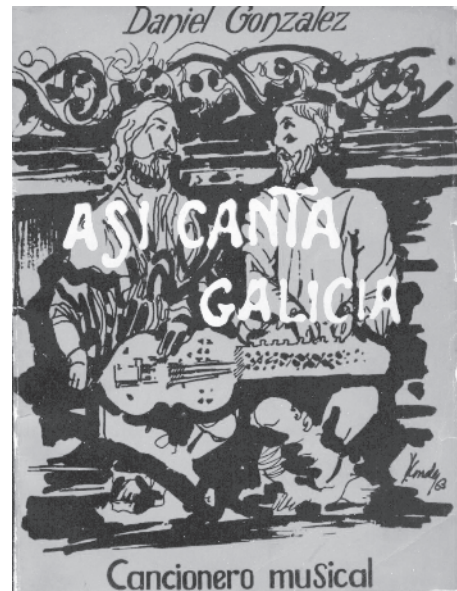

Ilustración nº 1
Escáner: erp; arquivo CDR.

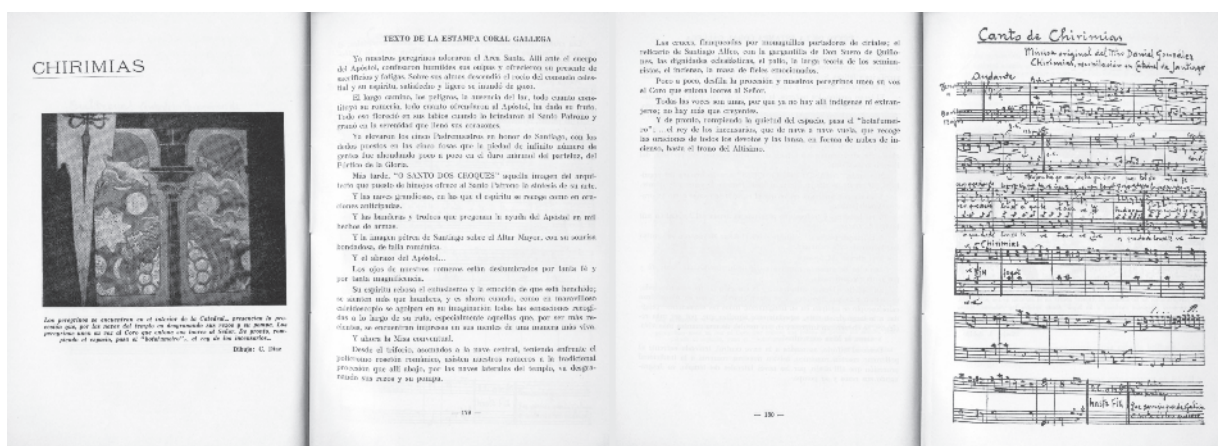

Ilustración nº 2
Foto: erp; arquivo CDR.

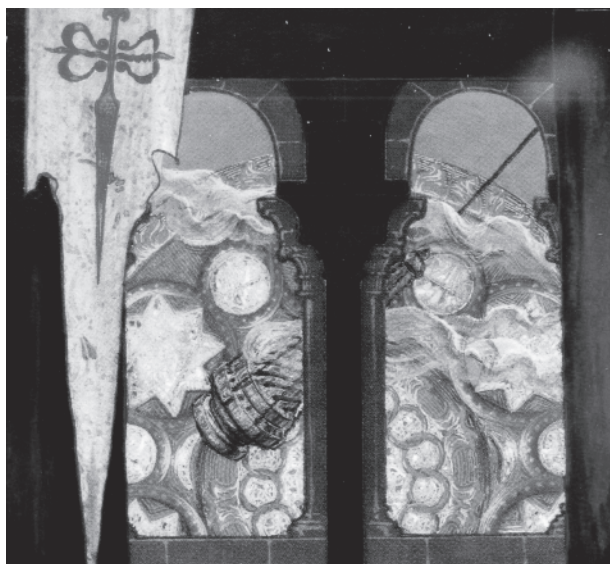

Ilustración nº 3
Foto: erp; arquivo CDR

Ilustración nº 4
Foto: erp; arquivo CDR

A ilustración que vimos de ver no libro corresponde ao decorado realizado por **Díaz Baliño**. Conservamos unicamente o bosquejo, xa que os decorados estragáronse ao longo dos moitos anos e dos sucesivos traslados da CORAL DE RUADA (ver ilustración nº 3).

Todo parece indicar que esta peza é unha adaptación realizada por **Daniel González** e **Xabier Prado** (música e letra, respectivamente) da marcha procesional coa que se acompañan as procesións nas festividades do Apóstolo na Catedral de Santiago. De feito, no disco do ano 1929 pódese ler (ver ilustración nº 4):

CANTO DAS CHIRIMÍAS
“Escena Coral Gallega”
(J. Prado y D. González)
Por el CORO DE RUADA
(Chirimías: Quintela, Lopés y Soutullo)
Director: D. González

Entendo que **Quintela, Lopés e Soutullo** son os músicos da capela da Catedral de Santiago encargados de tocar as chirimías e mailo baixón que se escoitan na gravación.

A propósito da autoría, **Virxilio Fernández**, un dos fundadores de DE RUADA, deixou escrito no seu dossier particular: “Esta [o canto das chirimías] no pertence a nadie más que a la Catedral de Santiago” (ver ilustración nº 5).

N'a Seitura	Daniel González, Escena Coral gallega.
¡Eultreya!	Luis M. ^a Fdez.
O Cebreiro	Daniel González
Canto d'o Mar	Daniel González
Canto de Berce	Director del Coro
Chirimías	Director del Coro
N'a vendimia	Director del Coro
Canto d'Arrieiro	N. Almandoz
N'a Malla	Daniel González
Espadeladas	Daniel González
Danza de Espadas de Betanzos.	

Ilustración nº 5
Foto: erp; arquivo CDR

Penso que os dous, **Daniel González** e **Virxilio Fernández**, teñen algo de razón: a parte instrumental pertence, evidentemente, á capela da Catedral de Santiago, mentres que a parte coral pode ser da autoría de **Daniel González**, con letra de **Xabier Prado “Lameiro”**. A achega de **Camilo Díaz Baliño** refírese á parte escénica e, máis concretamente, ao fermoso decorado que xa vimos con anterioridade.

O “Canto das chirimías”, xunto con outras cantigas, gravouno a CORAL DE RUADA na primeira semana de xullo de 1929 no teatro Principal de Ourense, “*en sesións a porta pechada, aínda que coa presenza de contados invitados*”, segundo se relata na revista “Céltiga” de 10 de agosto do mesmo ano. Tamén gravaron neses días, **Faustino Santalices**, acompañado coa súa zanfona, o dúo de gaiteiros **Faustino Santalices** e **Modesto Sánchez**, os “Gaiteiros de Soutelo de Montes” e a “Banda do Batallón Montaña de Mérida”, de guarnición en Ourense, dirixida polo mestre **Félix Molina** (ver ilustración nº 6).

Na pasada década a editorial OUVIRMOS publicou a colección “A Tiracolo” na que ofrece a reedición das gravacións históricas galegas. Trátase de gravacións realizadas no primeiro terzo do século XX polos intérpretes e agrupacións máis senlleiros de Galicia.

E, como non podía ser menos, nesta colección recupéranse as 15 gravacións realizadas pola CORAL DE RUADA nos anos 1929 coa casa REGAL e 6 gravacións realizadas en 1950 coa casa Columbia. O CD leva o título de “**Coro De Ruada: escena coral galega**” e foi publicada en 2006 (ver ilustración nº 7).

A CORAL DE RUADA non volveu gravar este canto até 2009, aínda que si o cantou nalgúns ocasións co gallo de distintos Anos Santos. Eu lémbrome de cantalo, sendo director **José María González**, con acompañamento de gaitas, no Ano Santo de 1999 (ver fotografía nº 1).

A mediados do ano 2008, **Manuel Brañas**, director do Obradoiro de Instrumentos Populares da Deputación de Ourense e fun-

Ilustración nº 6
Fotos: erp; arquivo CDR

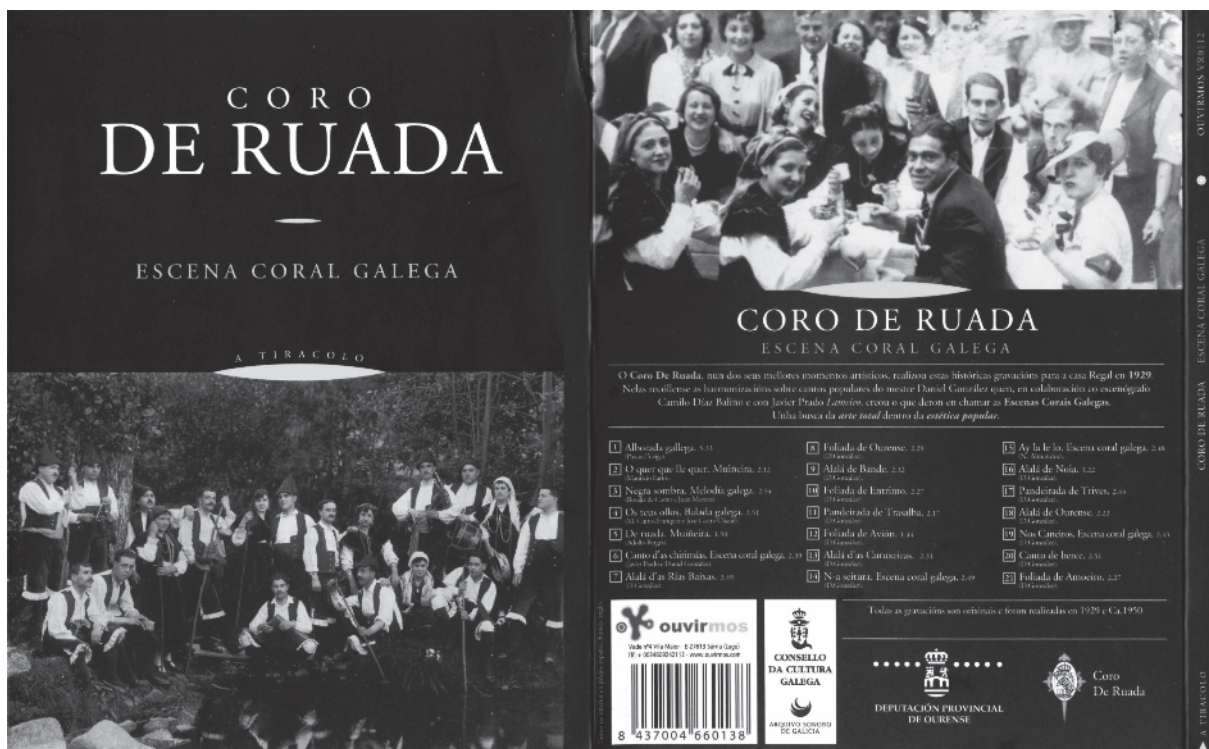

Ilustración nº 7
Escáner: erp; arquivo CDR

Fotografía nº 1.
Arquivo CDR

Fotografía nº 2.
Foto: erp; arquivo CDR

dador do grupo “Brañas Folk”, solicitounos participar na gravación dun tema para o seu segundo CD. Tratábase de gravar o “Canto das Chirimías da Catedral de Santiago”. Tanto os membros da Xunta de Goberno da CORAL DE RUADA coma o entón director **Juan José Rumbao** acolleron a idea con moita ilusión, xa que se trataba de gravar de novo unha cantiga que DE RUADA gravara por primeira - e única- vez en 1929, baixo a dirección de **Daniel González**.

E puxémonos todos en marcha: **Manuel Brañas** fabricou as chirimías e buscou aos músicos máis axeitados. Por outra banda, **Juan José Rumbao** fixo unha nova harmonización do canto para adaptala á nova tonalidade.

Por fin, a tarde do 16 de marzo de 2009 realizouse a gravación das voces no escenario do teatro Principal, baixo a dirección de **Juan José Rumbao**. A parte instrumental xa fora gravada con anterioridade e para a gravación das voces desprazouse até o teatro un completo estudio de gravación (ver fotografía nº 2). O CD, que leva por título “Alalá do Cebreiro” presentouse o día 9 de xullo de 2009 no salón

de actos do Centro Cultural da Deputación (edificio Simeón). O “Canto das Chirimías da Catedral de Santiago” é o quinto tema (dun total de 12) do CD, no que tamén se inclúen varios vídeos e, entre eles, o relacionado con este tema, que contén momentos da gravación dos instrumentos e das voces.

Os músicos que participaron na gravación deste temas foron o propio **Manuel Brañas** (chirimías), **Luciano Pérez Díaz** (organistrum, axudado por **Manuel Brañas**) e **Victoria Folgado García** (fagot) (ver ilustración nº 8).

No concerto dos Amigos de 2009, celebrado no teatro Principal, que tivo carácter extraordinario xa que a CORAL DE RUADA celebraba o seu 90º aniversario, cantouse o “Canto das chirimías”, con acompañamento de chirimía (**Manuel Brañas**) e organistrum (**Olga Brañas** axudada por un servidor) (ver fotografía nº 3).

A mediados do ano 2010, os irmáns **Cástor** e **Félix Castro Vicente** propuxéronnos interpretar o “Canto das chirimías” na Catedral de Santiago. Querían que se cumprise así unha

Ilustración nº 8
Escáner: erp; arquivo CDR

vella aspiración de **Faustino Santalices** (tanto o pai coma o fillo), que sempre quixeron interpretalo na Catedral compostelá e nunca puideron ver realizado o seu desexo. En apoio desta iniciativa enviáronme o texto da conferencia-concerto que o propio **Faustino Santalices** ofreceu no Pazo de Xelmírez o 28 de xullo de 1952. Entre outras cousas dixo: “... *comprometiéndome a ... formar un núcleo de zanfónistas, para en un día no lejano, si Dios nos deja vivir, organizar una procesión de mitrados con zanfónas armonizadas, chirimías y fagot al compás del botafumeiro. Ahí queda la idea.*” (ver ilustración nº 9).

Por outra banda, os irmáns **Cástor** e **Félix Castro Vicente** comprometíanse a falar con varios músicos, entre eles o propio **Manuel Brañas**, para que nos acompañasen.

Como a CORAL DE RUADA xa tiña previsto acudir a Compostela para cantar a Misa do Peregrino, cumprindo así unha vella tradición de gañar o Xubileo cada Ano Santo, a idea pareceunos moi interesante e puxémonos todos a traballar sobre ela. Máis cando, como neste caso, DE RUADA cumprira o seu 90

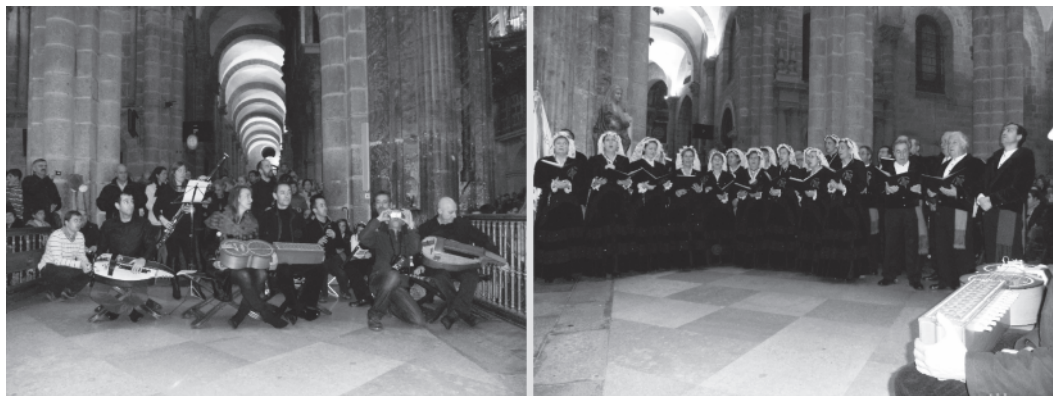
aniversario recentemente e cumpriría o centenario en 2019, antes da celebración do próximo ano santo, que terá lugar en 2021.

E, por fin, o domingo 5 de decembro de 2010, a CORAL DE RUADA acudiu a Compostela e cantou, dirixida por **Xoán Antón Vázquez Casas**, a Misa do Peregrino comezando co fermoso e impresionante “Canto das chirimías”, coa participación dos seguintes músicos: **Luciano Pérez** e **Nuria Serrano**, organistrum, **Manuel Brañas**, chirimía, **Félix Castro**, chirimía, **Pancho Álvarez** e **Jesús Pérez Saburido**, zanfónas, **Cástor Castro**, frauta de madeira, e **Victoria Folgado**, fagot. Como se pode apreciar, tratouse dunha interpretación histórica coa que DE RUADA e os músicos mencionados quixeron ofrecer un acto de homenaxe a **Faustino Santalices** no 50 aniversario do seu pasamento (finou o 6 de decembro de 1960) (ver fotografía nº 4).

Coralistas, músicos e familia de **Faustino Santalices** posamos diante do Altar Maior da Catedral de Santiago ao remate da Misa do Peregrino (ver fotografía nº 5).

Fotografía nº 3
Fotos: Celso Pereira Posa

Fotografía nº 4.
Fotos: erp (archivo CDR) e Cástor e Félix Castro Vicente

Fotografía nº 5
Foto: rqv/erp; archivo CDR

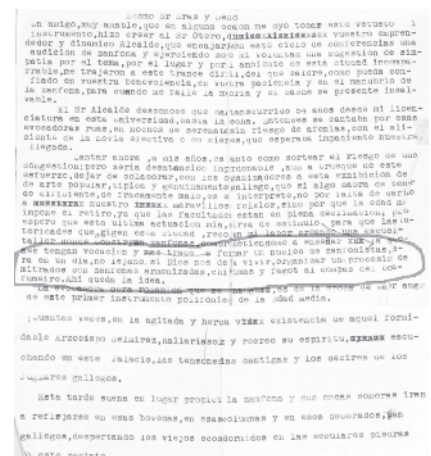

Ilustración nº 9.
Cortesía de Cástor e Félix Castro Vicente

Medalla Castelao

O día 28 de xuño de 2012 a CORAL DE RUADA estivo presente en Santo Domingo de Bonaval, na solemne cerimonia da entrega das Medallas Castelao, que cada ano entrega a Xunta para distinguir a “aqueles autores dunha obra merecedora do recoñecemento do seu pobo en calquera faceta da actividade humana”. Nese, foron cinco galegos ilustres os que recibiron tal distinción: Michel Salgado, futbolista; Arsenio Iglesias, adestrador de fútbol; Manuela López Besteiro, ex conselleira; Román García Varela, maxistrado; Federico Martinón Sánchez, pediatra, “galego de Ourense e orgulloso de selo”, segundo as verbas do propio galardoado. O acto foi presidido polo presidente do executivo autonómico, Alberto Núñez Feijóo. Outras autoridades e representantes da sociedade civil galega arrouparon aos galardoados. Pechou o acto que foi transmitido en directo pola Televisión de Galicia, a CORAL DE RUADA coa interpretación do Himno Galego, baixo a dirección de Xoán Antón Vázquez Casas.

Curiosamente, no mesmo día do ano seguinte, 2013, a CORAL DE RUADA estivo presente en San Domingos de Bonaval, coma un dos premiados con tan distinguido galardón. Ademais da CORAL DE RUADA, representada polo seu presidente Eladio Quevedo Almoina, recibiron a medalla o gaiteiro vigués Carlos Núñez que o compartirá coa banda de música irlandesa The Chieftains, a atleta de Portomarín Hilda Rodríguez, a empresa Hijos de Rivera propietaria de Estrella Galicia e a escritora alemá Ursula Heinze. As medallas foron impostas polo presidente da Xunta de Galicia, Alberto Núñez Feijóo, ante diferentes autoridades e representantes da sociedade civil galega.

O presidente de DE RUADA, Eladio Quevedo agradeceu o novo premio co pequeno discurso que efrece a continuación:

Os membros da CORAL DE RUADA posando co Presidente da Xunta de Galicia no claustro de San Domingos de Bonaval ao remate do acto de 2012.
Foto: erp; arquivo CDR

Para tódolos que formamos parte da **Coral De Ruada**, a **Medalla Castelao** constitúe un recoñecemento moi importante a unha traxectoria de case 95 anos. Máxime se temos en conta que **De Ruada** tivo relación -pequena, pero moi significativa- con *Alfonso Daniel Manuel Rodríguez Castelao*. Vexamos:

A finais de maio de 1920, *Castelao* coincide en Madrid co **Coro De Ruada** no marco da “Semana Gallega” celebrada na capital do Reino. **De Ruada** ofreceu un concerto no teatro Real, diante das Súas Maxestades el Rei *Alfonso XIII* e a Raíña Dona *Victoria Eugenia*, mentres que *Castelao* presentaba o álbum “Nós” de 49 estampas que xa presentara, con grande éxito, na Coruña uns meses antes. A prensa da época recolle a excelente relación de *Castelao* coa expedición ruadista e mesmo relata como tocou o bombo do **Coro De Ruada** nunha Romaría Galega celebrada nos “Viveros de la Villa”.

Os días 21 e 22 de agosto de 1920 o **Coro De Ruada** actuou en Baiona con motivo da inauguración do teatro “Cabanillas”, dedicado a

Ramón Cabanillas, o “Poeta da Raza”. Nestes actos estiveron presentes *Castelao*, *Antón Losada Diéguez*, *Vicente Risco*, *Arturo Noguerol* e outros coñecidos galeguistas.

Dende o orgullo de pertencer a esta senlleira institución e coa ledicia que nos embarga neste momento, quero ter, en nome de todos os ruadistas, unha lembranza especial para os nosos fundadores: *Virxilio Fernández González*, *Xabier Prado Rodríguez “Lameiro”*, *Fabriciano Iglesias Abella*, *Cesáreo Eire Santalla* e *Xulio Prieto Nespereira*.

Tamén merecen ser recordados con respecto e gratitude os presidentes que me precederon, dende *José Sabucedo Morales* até *Manuel Rego Nieto*, pasando por *Olegario Muñiz García*, *Xabier Prado Rodríguez “Lameiro”*, *Antonio García Novoa “Perniñas”*, *Luis Pérez Coleman*, *Manuel Varela Fernández*, *José Ramón Muñiz Guerra*, *José Fernández Borrajo*, *José Ramón Calvo Cid*, *Francisco Domínguez Martínez* e *Francisco Ogando Vázquez*.

Quero tamén lembrar a todos os directores, cos que **De Ruada** acadou o prestixio e o bo facer que agora se nos recoñece con este premio, dende *Daniel González Rodríguez* até o actual, *Xoán Antón Vázquez Casas*, pasando por *Isolino Canal Freire*, *Antonio Jaunsarás Sanmiguel*, os irmáns *Manuel* e *Álvaro de Dios Martínez*, *Bruno Fuentes Blanco*, *Javier Luis Jurado Luque*, *José María Santos González Álvarez* e *Juan José Rumbao Requejo*.

Por suposto, o noso máis fondo agradecemento a tantos e tantas coralistas que dedicaron parte das súas vidas a que **De Ruada** vaia camiño de cumprir 95 anos de vida. A todos eles, sen ningunha excepción, moitas grazas.

De Ruada paseou e segue a pasear o nome de Ourense -e mesmo de Galicia- por toda España, por Europa e por América, facendo ourensanismo (ou, como agora se di, ourensanía) por todos os lugares onde actuou, fachendeando da nosa música e da nosa fala. *Castelao* deixou escrito: “Ningún idioma alleo -por ilustre que sexa- poderá expresar en nome do noso os íntimos sentimentos, as fondas doores e as perdurables espranzas do pobo galego; se aínda somos diferentes e capaces de existir, non é máis que por obra e gracia do idioma.” Os ruadistas subscribimos estas pal-

abras e pensamos que se poden estender ao eido da música.

Neste fermoso momento, queremos dedicar esta **Medalla Castelao** a todos os ourensáns e ourensás, aos que viven entre nós e aos emigrantes, e, dun xeito moi especial, aos nosos Amigos, que nos seguen dende hai moitos anos contra vento e marea e que nos apoian economicamente nestes difíciles tempos que estamos todos a pasar.

Moitas gracias.

Pechou o acto, que foi transmitido en directo pola Televisión de Galicia, a CORAL DE RUADA coa interpretación maxestosa do Himno Galego, baixo a dirección de Xoán Antón Vázquez Casas.

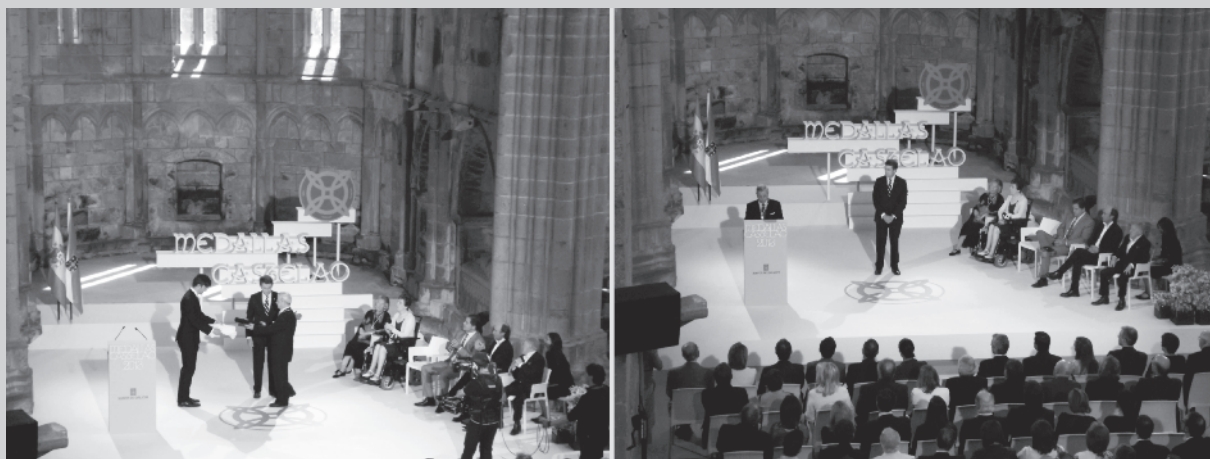
Ao remate do acto, os membros da expedición ourensá posaron con Carlos Núñez e Paddy Moloney, da banda irlandesa The Chieftains, e coas autoridades. Finalmente, posaron ante a tumba de Castelao.

Para a CORAL DE RUADA foi un recoñecemento moi especial que ven a premiar o seu traballo de preto de cen anos e que ven a sumarse aos moitos xa conseguidos. Ademais foi un día especialmente emotivo polo significado que ten para todos nós un premio que leva o nome de Alfonso Daniel Rodríguez Castelao.

Medalla e insignia do Premio Castelao concedido á CORAL DE RUADA.

Foto: erp; arquivo CDR

Dous intreos do acto de entrega do Premio Castelao: o presidente da CORAL DE RUADA recollendo o premio de mans do presidente da Xunta e pronunciando un breve discurso. Fotos: erp; arquivo CDR

Os membros da CORAL DE RUADA posando, despois do acto, con Carlos Núñez e Paddy Moloney e co presidente da Xunta, Alberto Núñez Feijóo. Fotos: Xunta de Galicia; arquivo CDR

As Obras Completas de Xabier Prado “Lameiro” constan de catro libros: A carón d’o

A CORAL DE RUADA ante a tumba de Castelao
Fotos: Xunta de Galicia; arquivo CDR

Reedición das obras completas de Xabier Prado “Lameiro”

lume, Monifates, Farsadas e Cóxegas e Moxetes. Editáronse en 1928 (o primeiro, con ilustración na capa de Vicente Risco, fora editado en 1918) en La Región de Ourense por subscrición popular, a iniciativa da CORAL DE RUADA. Nin que dicir ten que esta edición esgotouse deseguida. O Concello de Ourense fixo, en 1955, unha reedición non facsimilar e revisada por Marcos Valcárcel que tamén estaba esgotada.

Esta nova reedición facsimilar, promovida pola CORAL DE RUADA, consta da obra orixinal en catro tomos máis un libro adicional titulado “Alma Campesiña: Introducción á obra de Prado Lameiro” escrito polo catedrático Delfín Caseiro Nogueiras. O conxunto dos cinco libros preséntase nun estoxo de cartón ríxido ilustrado e foi realizado pola editorial Duen de Bux. Era un dos degoiros da Xunta de Goberno da CORAL DE RUADA dende moito tempo atrás e fíxose posible grazas ao alento e axuda da familia de Xabier Prado e tamén da Consellería de Cultura, Educación e O. U. da Xunta de Galicia e da Deputación de Ourense.

O acto de presentación tivo lugar o 5 de maio de 2014 no Centro Cultural da Deputación “Marcos Valcárcel” (Edificio Simeón) e contou coa presenza do Presidente da Deputación de Ourense, José Manuel Baltar Blanco, o Presidente da CORAL DE RUADA, Eladio Quevedo Almoina, e restantes membros da

Obras Completas de Xabier Prado “Lameiro”.
Foto: erp; arquivo CDR

súa Xunta de Goberno, o autor do estudio introdutorio, Delfín Caseiro Nogueiras, e o representante de Duen de Bux, Alfonso Prada Allo.

As Obras Completas de Xabier Prado “Lameiro” poden adquirirse nas principais librarías de Ourense e das principais cidades galegas ou ben dirixíndose á CORAL DE RUADA (rúa da Paz nº 9, teatro Principal, 32005 Ourense ou info@coralderuada.com).

Esta reedición das Obras Completas de Xabier Prado “Lameiro” tivo un amplo seguimento por parte da prensa local, como pode apreciarse nas recensións do acto que se acompañan.

Acto de presentación no Centro Cultural “Marcos Valcárcel” de Deputación (edificio Simeón)
Foto: erp; arquivo CDR

A Voz de Ourense

Industria local: Voz, vol. 9, Ourense. Teléfono: 988 354 050. www.ourensevoz.es. ISSN: 1135-7713. www.ourensevoz.es/ourense. Agencia de prensa: 988 354 050. FAX: 988 354 054.

1.2 OURENSE Martes, 6 de mayo de 2014 | A Voz de Galicia

De Ruada reedita as obras de Xavier Prado «Lameiro»

X. M. BARRAL / A VOZ
Xavier Prado Lameiro (1894-1942) foi un dos autores da literatura da Coruña de Ruada e un dos seus principais autores de teatro. A súa obra, que se desenvolveu entre os anos 1910 e 1940, é un exemplo de teatro social e de compromiso político. A súa obra, que se desenvolveu entre os anos 1910 e 1940, é un exemplo de teatro social e de compromiso político. A súa obra, que se desenvolveu entre os anos 1910 e 1940, é un exemplo de teatro social e de compromiso político.

La Región

12 LA REGIÓN Martes 6 Mayo de 2014 Ourense 1,35€

Ciudad

Catro volumes recollen a obra completa de Prado «Lameiro»

A Deputación edita a colección, que amosa o compromiso do ourensán coa galeguitude

Delfín Casero, Manuel Ballester e Rafael González, na presentación da obra de Prado «Lameiro».

Unha publicación completa por cinco volumes a obra de Xavier Prado Lameiro (1894-1942) foi un dos autores da literatura da Coruña de Ruada e un dos seus principais autores de teatro. A súa obra, que se desenvolveu entre os anos 1910 e 1940, é un exemplo de teatro social e de compromiso político. A súa obra, que se desenvolveu entre os anos 1910 e 1940, é un exemplo de teatro social e de compromiso político.

FARO DE VIGO

DIÁRIO DECAO DE LA PRENSA NACIONAL OURENSE Martes, 6 de mayo de 2014 OURENSE +5

Una nueva mirada sobre Xavier Prado «Lameiro»

Coral De Ruada reedita la obra completa de una de las figuras clave del regionalismo gallego

Miembros de Coral de Ruada en el acto. (Foto: CDR)

Xunta y Diputación de Ourense colaboran en la reedición de la obra completa de Xavier Prado «Lameiro», periodista, veterano y figura clave del regionalismo gallego de principios del siglo XX. Científico, poeta y escritor de piezas teatrales, Lameiro destacó por su compromiso social y el apego a la tierra, lo que le llevó a escribir toda su obra literaria íntegramente en gallego y a impulsar la recuperación, en 1917, del semanario O Tro-Marcos e a Foz.

El centro cultural Marcos Valcárcel acogió ayer la presentación del libro promovido por la Coral De Ruada, agrupación de la que «Lameiro» fue fundador y miembro de su junta directiva. La publicación se estructura en cuatro volúmenes que recopilan toda su obra poética y dramática, y un tomo introductorio escrito por Delfín Casero en el que hace una aproximación

La Región

OPINIÓN 28 LA REGIÓN Sábado 17 Mayo de 2014 Ourense 1,35€

XABIER PRADO «LAMEIRO», DE NOVO

AFONSO VÁZQUEZ MONCADA Profesor

Cando en 1985 Marcos Valcárcel publicou a obra completa de Xavier Prado «Lameiro», en catro volumes (A coruña do lume, Córcegas e moxetas, Monfías e Paredes), precedidos de tres excelentes estudos sobre a vida, a poesía e o teatro do autor, alegremente moito. Primeiro, pola recompilación e estudos coa súa obra, polo posibilidade de ver xuntas a obra poética e dramática máis popular de Ourense durante décadas, da man dos rigorosos estudos da mesma e amigo. Segundo, pola sensibilidade positiva de Corral de Ruada, que era quen pagaba aquela edición, dividida daquela por Manuel Veiga Pombos.

Agora que a Deputación edita de novo a obra completa de Xavier Prado «Lameiro», baixo o cuidado de Delfín Casero, volume: alegar. E idá que a novela non vin o resultado, coulo plenamente en que Delfín faga novas achegas e avance neste camiño máis alá do que fixo Marcos, e que a nova recompilación siga contribuíndo a espallar o coñecemento dun persoeiro tan importante na cultura da cultura popular galega. E permitirme que explique en poucas palabras as cousas que son terreo común para interesados, poetas, no tema. Imos alí.

Xavier Prado «Lameiro» recolle a voz popular de Valentín Lamas Carbajal, o non abondo valendo, cuarto do do Recordamento. Prado «Lameiro» «integraba o coñecemento por Prado Rodríguez, integraba as traxedias da fala desde o inicio e un fervoroso de actividade: en 1917 retoma a gloriosa cabecera de Lamas, O Tro-Marcos e a Foz, en 1918 promove a fundación da Coral de Ruada, Ourense, e a cidade máis movida. No ano 1917 os Cuervillos, tío e sobriño. Primitivo Rodríguez Sarriego etc. lanzan unha revista de estrafalantes, La Centuria, e no 1918 inauguran a Pínter Nova. É que pensaban estes homes da vangarda que logo formarían NÓS, e que tanto a estaban petiscando na modernidade europea —orientalismo, filosofía alemá, experimentación literaria de Joyce...—, que pensaban estes de Xavier Prado «Lameiro» e dos seus colaboradores? Pois paríanlles uns palafios. Tivo que chegar un visionario, conservador tradicionalista, profesor ou vello instituído, Antón Losada Diéguez, para atrairnos Risco e compaña a un movemento novo do galeguismo. Daquela, os de NÓS, asumí o control do movemento e mesme recoñeceron, sen malagabanzas, así, teórico nos coñecidos da revista NÓS. Desde aquela existiron esas dúas correntes culturais: unha de gusto popular, de grande éxito entre a xente, aquí e da emigración, as poesías e teatro popular de «Lameiro», e outra máis elevada e culturalista, de gusto dos intelectuais, que representaba a ucratía, o teatro e o ensaio de Risco ou Otero Pedraya. O futuro, desde logo, tiñase que apelar moitos anos, pero, senón só podía andar a saltos, á parte enteira. Que erro, ningúnha malicia, falgódo que pasa hoxe. Se cada un demasiado intelectual para un pobo que se escace como a néboa. Se cada un...

III Premio Xabier Prado “Lameiro” 2012

Actuacións durante a cerimonia de entrega do Premio Xabier Prado “Lameiro” na súa terceira edición.
Fotos: Mazaira

Este premio, creado pola CORAL DE RUADA, serve para lembrar e homenaxear a figura e a obra dun dos seus fundadores. O galardón ten como obxectivo distinguir a aquelas persoas ou colectivos que destaquen polo seu compromiso desinteresado coa cultura de Galicia de expresión en idioma galego e de carácter popular. Consiste nunha reprodución do busto de Xabier Prado “Lameiro” realizada no seu día por Asorey. A peza creada para o premio foi realizada en bronce por Buciños.

O xurado, formado por Eladio Quevedo Almoína, presidente da CORAL DE RUADA e do xurado; Manuel Souto Prieto, secretario da CORAL DE RUADA, que actuou como secretario do xurado, con voz pero sen voto; Samuel Lago Fernández, vicepresidente segundo da CORAL DE RUADA e inspector de ensinanza; Maribel Outeiriño Rodríguez, xornalista de La Región; Luís Martínez-Risco Daviña, catedrático de Historia do I.E.S. Otero Pedrayo e presidente da Fundación Vicente Risco e Manuel García da Buciños, escultor e membro da Real Academia Galega de Belas Artes “Nosa Señora do Rosario”, outorgou por unanimidade a distinción a “Cántigas da Terra” da Coruña.

O Coro Galego “Cántigas da Terra” da Coruña foi recoñecido como gañador *polo traballo que ó longo de 96 anos leva realizado no*

campo da investigación, conservación e divulgación do noso folclore tradicional, non só a través do canto coral, senón tamén por medio de tódalas demais manifestacións etnográficas que o acompañan, como son a danza, os grupos instrumentais, as súas vestimentas, as escolas, etc. Os méritos que atesoura a traxectoria de “Cántigas da Terra”, non se cinguen soamente ao inxente traballo que durante estes case cen anos ten realizado no campo da recolla, conservación, interpretación e divulgación do noso folclore (que xa de por si merecería un recoñecemento explícito), senón que, ademais, sempre foi -e segue a ser na actualidade- elemento aglutinador dos Coros Galegos Históricos, como o demostra o feito de convocalos cada ano ao “Ciclo de Coros Históricos Cántigas da Terra” que está a celebrar a súa oitava edición.

A cerimonia tivo lugar no Paraninfo do I.E.S. Otero Pedrayo o 9 de novembro de 2012. Antes da entrega do premio procedeuse a ler unha semblanza de “Lameiro”. Seguiu unha versión do Alalá das Mariñas, gravado no ano 1929 por Faustino Santalices, que foi interpretado pola soprano Fátima María Malingre Grande, acompañada por Emilio Rodríguez Portabales, coa zanfona, e Manuel Souto Herrero, coa gaita irlandesa, os tres da

O presidente da CORAL DE RUADA, Eladio Quevedo Almoina, entrega o Premio Xabier Prado “Lameiro” ao presidente de Cántigas da Terra, Xosé Carlos Ponte Macías. Fotos: Mazaira

CORAL DE RUADA. Despois, a Plataforma Independente de Teatro de Amoeiro “PITA”, baixo a dirección de César Francisco González Fernández, puxo en escena a obra de Xabier Prado “Lameiro” “Tratos”. Seguiu o acto formal de entrega do premio, sendo o presidente do xurado e da CORAL DE RUADA, Eladio Quevedo Almoina, quen fixo entrega a Xosé Carlos Ponte Macías, presidente do grupo premiado, do diploma acreditativo e dunha reprodución do busto de Xabier Prado “Lameiro” realizada no seu día por Asorey e creada para o premio polo escultor Bucínos. Xosé Carlos Ponte agradeceu, en nome de “Cántigas da Terra” o premio recibido e dirixiu aos asistentes unhas palabras nas que puxo de manifesto a relación de irmandade entre os dous Coros Galegos Históricos. Finalmente a CORAL DE RUADA tivo unha breve actuación, pechando o acto coa cantiga “Ourense ao lonxe” de Manuel de Dios. O acto foi presentado polos profesores do I.E.S. “Universidade Laboral” de Ourense Rosa María Cid Galante e Adolfo Salgado Pérez.

Entre os asistentes ao acto encontrábase Xabier Prado Méndez, neto de Xabier Prado “Lameiro” e a súa dona, así como o Presidente de Honra do coro coruñés Geranio Torreiro Antón.

A repercusión deste acto na prensa local foi moi importante como demostra o amplo número de artigos que se xuntan.

La Voz de Ourense

MANTEÑA
TE NOVEMBRO DO 2012
100 - 1000 - 1000

L2 | OURENSE | Martes, 6 de novembro do 2012 | La Voz de Galicia

CORAL DE RUADA
Entrega del premio
Xabier Prado

La Coral de Ruada entregará el viernes en el paraninfo del IES Otero Pedrayo el Premio Xabier Prado «Lameiro», galardón que en esta tercera edición recayó en el Coro Galego Histórico Cántigas da Terra, de A Coruña. El acto comenzará a las 20.00 horas y habrá además la representación de la pieza teatral «Trato», original de Xabier Prado «Lameiro».

La Voz de Ourense

VIERNES 26
DE OCTUBRE DEL 2012
100 - 1000 - 1000

La Voz de Galicia | Viernes, 26 de octubre del 2012 | OURENSE | L7

CORAL DE RUADA
Premio Xabier Prado
a Cántigas da Terra

La Coral de Ruada ha fallado la tercera edición de su Premio Xabier Prado «Lameiro», destinado a distinguir a las personas que «destaquen por su compromiso coa cultura de Galicia». El jurado decidió conceder el galardón «al Coro Galego Histórico Cántigas da Terra, de A Coruña».

IV Premio Xabier Prado “Lameiro” 2013

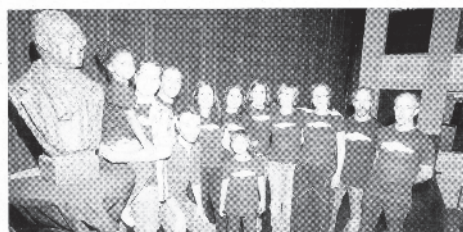
Os compoñentes da A.O.F.T. Escola de Música Tradicional-Gomes Mouro posando ao pé do busto de Xabier Prado “Lameiro”. Foto: Miguel Villar (La Voz de Ourense-La Voz de Galicia)

Na súa cuarta edición, o xurado estivo formado por: Eladio Quevedo Almoina, presidente da CORAL DE RUADA, que actuou como presidente do xurado; Fátima María Malingre Grande, secretaria xeral da CORAL DE RUADA, que actuou como secretaria do xurado, con voz pero sen voto; Juan Luis Saco Cid, catedrático de Latín do I.E.S. Otero Pedrayo e vogal da Xunta de Goberno da CORAL DE RUADA; Purificación Iglesias Pateiro, vicedirectora do Conservatorio de Música de Ourense e profesora de Piano; Xosé Lois Rúa Núñez, xornalista da Radio Galega e escritor e Xulio Fernández Senra, director do Centro de Cultura Popular “Xaquín Lorenzo” e da revista “Raigame”.

O xurado acordou, por unanimidade: *Conceder o premio á “AOFT Escola de Música Tradicional-Gomes Mouro” de Ourense polo traballo que ó longo de vinte anos leva realizado no campo da investigación, conservación e divulgación do noso folclore tradicional, non só a través da música, senón tamén por medio de tódalas demais manifestacións etnográficas que o acompañan, como son os grupos instrumentais, os traxes, as escolas, a animación sociocultural, organización de eventos culturais (Día do Orgullo Gaiteiro, Ven respirar...), etc. O seu propio nome xa nos dá unha idea de todo o vimos de relatar, xa que Gomes Mouro foi o primeiro gaiteiro ourensán de que se ten noti-*

cia, xa que o Concello de Ourense contratouno de por vida no ano 1458. Os méritos que atesoura a traxectoria da “AOFT Escola de Música Tradicional-Gomes Mouro”, non se cinguen soamente ao inxente traballo que durante estes case vinte anos ten realizado no campo da recolla, conservación, interpretación e divulgación do noso folclore (que xa de por si merecería un recoñecemento explícito), senón que, ademais, sempre foi -e segue a ser na actualidade- elemento aglutinador e colaborador de grupos que traballan de xeito desinteresado a prol do noso folclore. O inxente labor da “AOFT Escola de Música Tradicional-Gomes Mouro” constitúe, polo tanto, un exemplo de traballo e de compromiso coa cultura popular galega. Este premio, con este galardón, non fai, senón, recoñecer a coherente traxectoria que o colectivo ten mantido neste campo ó longo de toda a súa traxectoria.

A cerimonia tivo lugar no teatro Principal o 25 de setembro de 2013. Antes da entrega do premio procedeuse a ler unha semblanza de “Lameiro”. A continuación, a Plataforma de Teatro Independente de Teatro de Amoeiro (PITA), baixo a dirección de César Francisco González Fernández, puxo en escena varias obras breves dos libros “Monifates” e “Cóxegas e Moxetes” de “Lameiro”. Seguiu o acto formal de entrega do premio, sendo o presidente do xurado e da CORAL DE RUADA,

Los integrantes del Aula de Música Tradicional "Gomes Mouro" posan con el premio.

Gemma, Sara, Ana, Susi, Mari Carmen y Ángeles no faltaron a la entrega del galardón.

Marujita, Julita, Rubén, Guillermo y Dorothy fueron de los primeros en llegar.

Marisa, Manuela, Rafa y Nieves tampoco faltaron a la cita.

Tampoco faltaron Jorge, Concha y Pepita.

Carmelo y Dosíteo ocuparon los primeros asientos.

José Luis, Silvía y Paula durante la entrega del premio.

"GOMES MOURO" RECIBE EL "PRADO LAMEIRO"

El Teatro Principal de la ciudad acogió la entrega del premio Xabier Prado Lameiro organizado por la Coral de Ruada y que, este año, recayó en la Aula de Música Tradicional "Gomes Mouro".

Este galardón, que suma su cuarta edición, se reconoce el trabajo que lleva realizado en el campo de la investigación, conservación y divulgación del nuevo folclore tradicional, no solo a través de la música sino también por me-

dio de todas las demás manifestaciones etnográficas que lo acompañan.

Durante la velada no faltó el teatro y la actuación de la propia Coral de Ruada que amenizaron a todos los asistentes.

FARO DE VIGO
 DIARIO DECANO DE LA PRENSA NACIONAL
 OURENSE #7

Coral de Ruada concede el Premio Prado Lameiro al grupo tradicional Gomes Mouro
 Reconocimiento a la investigación realizada durante veinte años

X.M.C. • Ourense

Coral de Ruada concedió el Premio Xabier Prado Lameiro en su cuarta edición, al Aula de Música Tradicional "Gomes Mouro" de Ourense por el trabajo que ha realizado a lo largo de veinte años en el campo de la investigación, conservación y divulgación del folclore tradicional, no solo a través de la música, sino también por medio de todas las demás manifestaciones etnográficas que lo acompañan, como son los grupos instrumentales, los trajes, las escuelas, la animación sociocultural y organización de eventos culturales, como el Día do Orgullo Gaieteiro y Ven respirar, entre otros.

Gomes Mouro fue el primer gaitero ourensano del que se tiene noticia. El Concello de Ourense lo contrató de por vida en el año 1458.

El colectivo cuenta con la Placa de Oro del "Centro Galego de Buenos Aires" (1931), Medalla de Oro de la provincia de Ourense (1984), Pedrón de Ouro (1990), Medalla de Bronce de Galicia (1992), Medalla de Oro del Liceo Recreo Ourense.

La Región
 Año 112
 1,10€

Ciudadanos
 La ciudad al detalle

"Gomes Mouro" recibe el premio Prado Lameiro

El Aula de Música Tradicional "Gomes Mouro" recibió ayer el premio Xabier Prado Lameiro, que organiza la Coral de Ruada. El acto tuvo lugar en el Teatro Principal de la ciudad y contó con actuaciones de la Plataforma Independiente de Teatro de Amoeiro y de la propia coral. Con este galardón, que suma ya su cuarta edición, se reconoce el trabajo "que ó longo de vinte anos leva realizado no campo da investigación, conservación e divulgación do noso folclore tradicional, non só a través da música senón tamén por medio de todas as demais manifestacións etnográficas que o acompañan". Así lo reconocía el jurado que falló un premio con el que la Coral de Ruada quiere destacar la labor de personas y colectivos a favor de la cultura gallega.

La Región
 Domingo 22
 2€

OURENSE

La Coral De Ruada premia al aula de música "Gomes Mouro"

REDACCIÓN OURENSE
 local@laregion.es

La Coral De Ruada acordó de forma unánime otorgar el premio Xabier Prado Lameiro de este año al aula de música tradicional "Gomes Mouro" por el trabajo que "a lo largo de veinte años ha realizado en el campo de la investigación, conservación y divulgación de nuestro folclore", según explicó el jurado una vez valoradas las candidaturas de este año. Más allá de su larga trayectoria, la coral quiso reconocer también su carácter de "elemento aglutinador y colaborador de grupos que trabajan de manera desinteresada a favor de nuestro folclore".

La entrega del galardón a este colectivo ourensano se realizará este miércoles 25 a las 21,00 horas en el Teatro Principal, con entrada libre hasta completar aforo. El acto contará con la representación de algunos fragmentos de la obra teatral de Prado Lameiro, a cargo de la Plataforma Independiente de Teatro de Amoeiro (PITA), y con una breve actuación de la propia Coral de Ruada como broche final a la ceremonia.

Este galardón, que se otorga por cuarta vez, pretende "premiar, de forma simbólica, la labor desinteresada de aquellas personas o colectivos que destacan por su compromiso con la cultura de Galicia, fundamentalmente en el ámbito del folclore", de acuerdo con las bases de la coral. En 2010, el galardón fue el "Real Coro 'Ixoos e Froles' de Ferrol; en 2011, el premio fue para el grupo de danza de la Diputación de Ourense "Castro Floxo"; y el último ganador fue el Coro Galego Histórico "Cántigas da Terra" de A Coruña.

Eladio Quevedo Almoina, quen fixo entrega aos representantes da “AOFT Escola de Música Tradicional-Gomes Mouro” do diploma acreditativo e dunha reprodución do busto de Xabier Prado “Lameiro” realizada no seu día por Asorey e creada para o premio polo escultor Buciños. Finalmente, a CORAL DE RUADA pechou o acto cunha breve actuación, rematando coa cantiga “Ourense ao lonxe” de Manuel de Dios. O acto foi presentado polos profesores do I.E.S. “Universidade Laboral” de Ourense Rosa María Cid Galante e Adolfo Salgado Pérez.

A repercusión deste acto na prensa local foi moi importante como demostra o amplo número de artigos que se xuntan.

JUEVES 26
DE SEPTIEMBRE DEL 2013
ISSN 1888-4741

Tel: 988 366 400
redac@ovoz.es
@ovoz.es

L6 | OURENSE | Jueves, 26 de septiembre del 2013 | La Voz de Galicia

Los integrantes de la Asociación Gomes Mouro junto al busto de Xavier Prado «Lameiro». MIGUEL VILLAR

Gomes Mouro recogió el premio Prado «Lameiro»

LETICIA ÁLVAREZ
OURENSE / LA VOZ

Los integrantes de la Asociación Ourenseana de Folclore Tradicional Gomes Mouro asistieron ayer al Teatro Principal para recoger su primer galardón, otorgado por la Coral de Ruada. El premio Xabier Prado Lameiro reconoció la trayectoria profesional llevada a cabo por el colectivo a lo largo de sus veinte años de existencia, a favor de la difusión de la cultura tradicional gallega. «Fainos moita ilusión que unha institución

tan prestixiosa como a Coral de Ruada nos faga este recoñecemento. Gústanos sobre todo porque nos consideran un elemento aglutinador, no sentido de que sempre colaboramos con total desinterese cos que o precisan, incluídos eles», dijo Castor Castro, presidente de la asociación.

No solo contribuyen a mantener vivas las tradiciones a través de la música, impartiendo cursos de gaita, percusión o canto y pandereta, sino que también realizan trabajos de campo sobre etnografía. Además, en di-

ciembre organizan el Día do Orgullo Gaitreiro, que incluye charlas didácticas y actuaciones, y de febrero a junio celebran la fiesta Ven respirar, donde invitan a asistir a grupos de otras provincias. Gomes Mouro debe su nombre al primer gaitero ourensano contratado por el Concello de Ourense, en el año 1458. El acto de reconocimiento contó con la participación de la Plataforma de Teatro Independiente de Amoeiro, que escenificó *Monifates* y *Cóxegas e Moxetes*. Las voces de la Coral de Ruada despidieron el acto.

DOMINGO 22
DE SEPTIEMBRE DEL 2013
ISSN 1888-4741

Tel: 988 366 400
redac@ovoz.es
@ovoz.es

La Voz de Ourense

El aula de música Gomes Mouro gana el premio Xabier Prado Lameiro

LETICIA A.C. OURENSE / LA VOZ

Un jurado de seis personas, nombradas por la Coral de Ruada, fue el encargado de elegir ayer de entre todas las candidaturas la merecedora del premio Xabier Prado Lameiro, que honra el trabajo desinteresado de personas o colectivos comprometidos con la cultura de Galicia. La cuarta edición del galardón recayó en el aula de música tradicional Gomes Mouro, reconociendo la labor llevada a cabo a lo largo de sus veinte años de vida en materia de investigación, conservación y divulgación del folclore tradicional.

La organización de la Coral de Ruada señaló además el valor añadido que tiene el nombre de la entidad premiada, ya que Gomes Mouro fue el primer gaitero ourensano del que se tiene constancia, contratado por el Concello en el año 1458. La entrega de la condecoración será este miércoles a las 21.00 horas en el Teatro Principal, con entrada gratuita hasta completar el aforo. El acto reparará la vida y obra de Prado Lameiro y los asistentes podrán disfrutar además de las representaciones teatrales de la Plataforma de Teatro Independiente de Amoeiro y la música de la Coral de Ruada.

La Voz de Galicia | Domingo, 22 de septiembre del 2013 | OURENSE | 15

La Región

Miércoles 25
SEPTIEMBRE DE 2013
1,14 €

12 | LA REGIÓN | MIÉRCOLES, 25 DE SEPTIEMBRE DE 2013

AGENDA

DESTACADO

Entrega del Prado “Lameiro”

La Coral De Ruada organiza la fiesta en el Principal

Hoy a las 21.00 horas, en el Teatro Principal, entrada libre para la ceremonia de entrega del IV premio Xabier Prado “Lameiro”, que recibirá la agrupación de música tradicional Gomes Mouro, con la actuación de la plataforma de Teatro de Amoeiro (Pita), que interpretará “Cóxegas e moxetes”, y de la Coral De Ruada.

PREMIO OURENSE

TEATRO PRINCIPAL

- IV premio Xabier Prado “Lameiro”.
- Actuación del Teatro de Amoeiro “Cóxegas e moxetes” y de la Coral De Ruada.

21.00 H.

V Premio Xabier Prado “Lameiro” 2014

Distintas actuacións durante a cerimonia de entrega do Premio Xabier Prado “Lameiro”.
Fotos: Mazaira

Na súa cuarta edición, o xurado estivo formado por: Eladio Quevedo Almoina, presidente da CORAL DE RUADA, que actuou como presidente do xurado; Fátima María Malingre Grande, secretaria xeral da CORAL DE RUADA, que actuou como secretaria do xurado, con voz pero sen voto; Samuel Lago Fernández, vicepresidente segundo da CORAL DE RUADA e catedrático de Historia; Juan Saco Rivera, director do I.E.S. Otero Pedrayo; Cástor Castro Vicente, da AOFT Escola de Música Tradicional-Gomes Mouro de Ourense e José Manuel Fernández Barrera, xornalista da TVG Galega.

O xurado acordou, por unanimidade: *Conceder este premio, organizado pola CORAL DE RUADA de Ourense, na súa quinta edición, correspondente ao ano 2014, a “Xacarandaina” da Coruña polo traballo que ao longo de trinta e seis anos leva realizado no campo da investigación, conservación e divulgación do noso folclore tradicional, non só a través da música, senón tamén por medio de tódalas demais manifestacións etnográficas que o acompañan, como son os grupos instrumentais, os traxes, as escolas, a animación sociocultural, organización de eventos culturais, etc. Os méritos que atesoura a traxectoria de “Xacarandaina”, non se cinguen soamente ao inxente traballo que durante estes trinta e seis anos ten realizado*

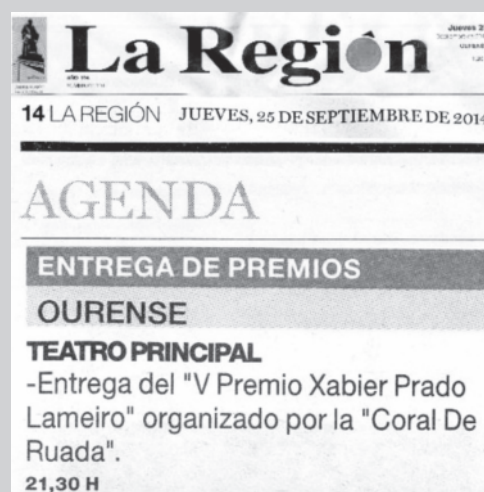
Entrega do Premio Xabier Prado “Lameiro” ao representante de Xacarandaina, Quique Peón.
Fotos: Mazaira

no campo da recolla, conservación, interpretación e divulgación do noso folclore (que xa de por si merecería un recoñecemento explícito), senón que, ademais, sempre foi -e segue a ser na actualidade- elemento colaborador xeneroso de grupos que traballan de

xeito desinteresado a prol do noso folclore. O inxente labor de “Xacarandaina” constitúe, polo tanto, un exemplo de traballo e de compromiso coa cultura popular galega e este premio, con este galardón, non fai, senón, recoñecer a coherente traxectoria que o colectivo ten mantido neste campo ao longo de toda a súa historia.

A cerimonia tivo lugar no teatro Principal o 25 de setembro de 2014. Antes da entrega do premio o catedrático de Lingua Galega e inspector de ensino medio Delfín Caseiro Nogueiras glosou a figura e a obra de “Lameiro”. A continuación, a Plataforma de Teatro Independente de Teatro de Amoeiro (PITA), baixo a dirección de César Francisco González Fernández, puxo en escena a obra “Estebião” de “Lameiro”, que protagonizou o propio director. Seguiu o acto formal de entrega do premio, sendo o presidente do xurado e da CORAL DE RUADA, Eladio Quevedo Almoina, quen fixo entrega a Enrique Peón, director do grupo premiado, do diploma acreditativo e dunha reprodución do busto de Xabier Prado “Lameiro” realizada no seu día por Asorey e creada para o premio polo escultor Buciños. Quique Peón agradeceu, en nome de “Xacarandaina” o premio recibido e dirixiu aos asistentes unhas palabras en defensa da nosa fala e da nosa cultura. Finalmente, a CORAL DE RUADA pechou o acto cunha breve actuación, rematando coa cantiga “Ourense ao lonxe” de Manuel de Dios. O acto foi presentado polos profesores do I.E.S. “Universidade Laboral” de Ourense Rosa María Cid Galante e Adolfo Salgado Pérez.

A repercusión deste acto na prensa local foi moi importante como demostra o amplo número de artigos que se xuntan.

La Voz de A Coruña

Redacción local:
Renda de Outeiro, 1. A Coruña

Teléfono: 981 180 043
lavoz.coruna@lavoz.es

ISSN: 1888-5360
www.lavozdegalicia.es/coruna/

Atención al suscriptor
Teléfono gratuito: 900 154 218

VIERNES 26
DE SEPTIEMBRE DEL 2014

La Voz de A Coruña

VIERNES 26 DE SEPTIEMBRE DEL 2014

Delegado: Francisco Espiñeira Fandiño

Jefe comercial: Mario de la Torre Míguez

EL PULSO DE LA CIUDAD Xacarandaina

3 El teatro Principal de Ourense fue el escenario anoche de la entrega del premio Xabier Prado Lameiro, que concede la coral Ruada, a la histórica asociación coruñesa Xacarandaina. «Estamos emocionados de recibirlo, son 36 años de traballo no folclore e os premios danche un pulo», comenta **Henrique Peón**, director y alma máter del colectivo que, en su discurso, animó a que se ponga en marcha una confederación «que agrupe as persoas vinculadas o folclore en Galicia. Somos máis de vinte mil», destacó durante su intervención.

La asociación Xacarandaina recibió un premio en el teatro Principal de Ourense. **ANTONIO CORTÉS**

La Región

Viernes 26
Septiembre de 2014
OURENSE
1,20 €

Xacarandaina recibe el "V Prado Lameiro"

El grupo coruñés Xacarandaina recibió el V Premio Xabier Prado Lameiro, que organiza la Coral De Ruada. La ceremonia de entrega se celebró en el Teatro Principal y comenzó con una intervención del catedrático de lengua gallega e inspector de enseñanza, Delfín Casero. A continuación se realizó una representación teatral de Xabier Prado, titulada "Estebinho", y se entregó a los representantes de la coral Xacarandaina un diploma y un busto en bronce de Xabier Prado. Como punto y final se pudo disfrutar de dos actuaciones, en primer lugar una breve intervención de la Asociación Ourensana de Folclore Tradicional- Escuela de Música Tradicional "Gomes Mouru", grupo premiado en la edición anterior y la segunda de la Coral De Ruada, que ofreció una breve muestra de su repertorio.

CIUDADANOS

La ciudad al detalle

FARO DE VIGO

DIARIO DECANO DE LA PRENSA NACIONAL

Viernes 26
Septiembre de 2014
OURENSE
1,20 €

Coral de Ruada concede el Premio Prado Lameiro a Xacarandaina

Destaca el compromiso que ha tenido en su trayectoria con la cultura popular

X.M.C. • Ourense

El jurado designado por Coral de Ruada ha concedido el Premio Xabier Prado Lameiro a Xacarandaina de A Coruña, por el trabajo que ha realizado a lo largo de 36 años en el campo de la investigación, conservación y divulgación del folclore tradicional, no solo a través de la música, sino también por medio de todas las demás manifestaciones etnográficas que lo acompañan, como son los grupos instrumentales, los trajes, las escuelas, la animación cultural y la organización de eventos culturales.

El jurado destaca que la tarea realizada por Xacarandaina constituye un ejemplo de trabajo y de compromiso con la cultura popular gallega, por lo que intenta reconocer con el premio Xabier Prado Lameiro la "coherente trayectoria" que tiene el colectivo.

El jurado estaba compuesto por el presidente de Coral de Ruada, Eladio Quevedo, como presidente; Estima María Molinero, secretaria; y como vocales el catedrático de Historia, Samuel Lago; el director del IES Otero Pedrayo, Juan Saco Ribera; el periodista Juan Manuel Fernández y Cástor Castro Vicente.

As Nosas Escolas

Escola Virxilio Fernández

de instrumentos populares galegos (gaita e percusión)

A primeiros de outubro de 2013 tomou forma un antigo proxecto da Xunta de Goberno da CORAL DE RUADA, consistente na creación dunha escola de instrumentos populares galegos. Despois de varias xestións, puido ser levada a cabo grazas á colaboración da Asociación Ourenzá de Folclore Tradicional (AOFT) Escola de Música Tradicional - Gomes Mouro. Este grupo ourensán, que leva traballando dende hai moitos anos a prol das distintas manifestacións do noso patrimonio musical tradicional e que obtivo -nese mesmo ano- o Premio Xabier Prado “Lameiro” na súa IV edición (ver apartado <<Premio Xabier Prado “Lameiro”>>), acordou que fose un dos seus membros, Gonzalo Abelairas Lemos, quen colaborase connosco para poñer en marcha o proxecto. Ademais de leva-la escola, Gonzalo colabora nos ensaios do noso grupo instrumental.

Gonzalo Abelairas Lemos é un prestixioso gaiteiro, titulado profesional de música na especialidade de Gaita Galega, membro da Asociación Ourenzá de Folclore Tradicional (AOFT), membro do Grupo de Música Tradicional “Gomes Mouro”, gaiteiro e compositor do Cuarteto de Gaitas “Abelente”, director da Agrupación de Gaitas “De Pé Feito”, membro do Cuarteto de Gaitas “parDpar”, etc.

Propuxémoslle a Gonzalo que a Escola levase o nome dun dos nosos fundadores e gaiteiro, Virxilio Fernández, idea que lle pareceu moi ben, pois para os gaiteiros ourensáns, Virxilio é un dos seus principais referentes.

A escola iniciou os seus pasos dun xeito moi modesto e con poucos alumnos, polo

que aínda é moi cedo para facer unha avaliación do seu traballo, pero en DE RUADA temos moitas esperanzas postas no proxecto xa que se comezan a albiscar os seus primeiros froitos.

Coros infantís

Outra das arelas da Xunta de Goberno da CORAL era a colaboración cos colexios da cidade para facelos participar, dalgún xeito, das nosas actividades. Despois dalgún intento frustrado, conseguimos poñer-nos de acordo coas direccións de tres colexios para iniciar unha colaboración que fose beneficiosa para tódalas partes. Deste xeito, a primeiros de xaneiro de 2014, iniciamos esta nova actividade cos colexios *Concepción Arenal*, *Miraflores* e *Padre Feijóo-Zorelle*.

Tres colexios e tres casos totalmente distintos. No caso do *Concepción Arenal*, a colaboración foi posible gracias ao seu xefe de estudos e profesor de Música, Samuel Saco Figueiras, que puxo en marcha o proxecto cun grupo dos seus alumnos. No colexio *Miraflores* a dirección mostrouse moi favorable e enfocouse como unha actividade extraescolar que foi atendida con gran acerto polo noso vicedirector Álvaro Iglesias Montes, a que DE RUADA lle está moi agradecida pola súa xenerosa colaboración. Por último, o caso do *Padre Feijóo-Zorelle* foi moito máis doado porque xa tiñan un coro infantil e tanto a dirección do colexio como a directora do coro, María José Novo Escanciano,

Os coros infantís dos colexios Miraflores e Padre Feijóo-Zorelle durante a súa actuación, coa CORAL DE RUADA, no teatro Principal. Foto erp/isep; arquivo CDR

acolleron a idea con gran entusiasmo.

A CORAL DE RUADA facilitoulles partituras do seu repertorios para que fosen escollendo as que mellor se lles puidesen adaptar, segundo as características de cada grupo, e o asesoramento que lle foi solicitado. Deste xeito comezou a andaina destes coros infantís.

Dende o punto de vista de DE RUADA, a colaboración foi un claro éxito, xa que, a pesar de que faltaban uns cinco meses para o final de curso, os rapaces foron quen de preparar dúas cantigas por grupo para poderen actuar coa CORAL DE RUADA -con grande éxito- no concerto dos Amigos, celebrado no teatro Principal, a mediados de xuño.

A Xunta de Goberno da CORAL DE RUADA valorou moi positivamente a experiencia e decidiu no so mantela senón incremental, de xeito que no inicio do curso 2014-15 aos colexios xa mencionados uniuse o *C.E.I.P. Curros Enríquez*. Estamos convencidos de que o tan ansiado camiño da renovación xeracional vai depender de que sexamos capaces de atraer á nosa música a rapaces e rapazas para que sexan os nosos continuadores nos anos vindeiros.

A CORAL DE RUADA quere, dende estas páxinas, agradecer a colaboración da dirección e profesorado destes centros.

ESCOLA DE MÚSICA TRADICIONAL

VIRXILIO FERNÁNDEZ

PAZROCINADA POLA
CORAL DE RUADA

COA COLABORACIÓN DE:

GONZALO
ABELAIRAS
(DA ASOCIACIÓN OURENSÁ
DE FOLCLORE TRADICIONAL)

INTERESADOS CHAMAR A:

GONZALO (654 173 524)
EMILIO (657 677 411)

ANTES DO 30 DE SETEMBRO.

AS CLASES COMEZARÁN NOS
PRIMEIROS DÍAS DE OUTUBRO.

Cartel anunciador da Escola Virxilio Fernández, coas fotografías deste e do profesor da Escola, Gonzalo Abelairas. Cartel: erp; arquivo CDR

Carmiña, Flor de Galicia (1926) e a Coral de Ruada

Emilio Rodríguez Portabales

O FILME

Carmiña, flor de Galicia é un filme mudo de 1926 dirixido polo director italiano *Rino Lupo*. Este director atopábase en Portugal cando foi requirido pola produtora Hispánica Film Lda. de Madrid para realizar este proxecto baseado nun guión elaborado polo crego e polifacético escritor ourensán *Antonio Rey Soto*.

O argumento é sinxelo: Carmiña -moza dunha aldea galega, que vive co seu padrastro- é pretendida por Martiño, un humilde labrego do mesmo pobo. Carmiña non corresponde a este e namórase do señor do lugar, o conde de Vindey. O conde lévaa consigo para a súa casa das proximidades de Vigo e ofrécelle todo tipo de comodidades e luxos ata que aparece na cidade Mary Watson, unha fermosa americana coa que se compromete. Carmiña, desengañada, volve ao pobo e tenta suicidarse, tirándose da torre do castelo, pero é salvada polo seu antigo pretendente Martiño. A americana abandona ao conde e este vai en busca de Carmiña, coa que finalmente casa. Martiño deixa o pobo con destino a América. Paralelamente desenvólvese, por medio dunha especie de flashback, unha lenda medieval na que un mozo imaxinario de Carmiña acaba coa vida do señor feudal para impedir que cumpra o dereito de pernada coa súa moza.

Os protagonistas do filme son: *Maruja del Mazo* (Carmiña), *Juan Muñoz del Río* (Armando, conde de Vindey), *Eduardo Prados* (Martiño), *Irene de Salazar* (Mary Watson), *Antonio Teixeira Porto* (Francisco, o padrastro de Carmiña) e *Aida Lupo* (Rosalía, a criada do conde). Especialmente chamativo é o caso da protagonista, Carmiña, intepretado por *María “Maruja” del Mazo Fernández*, unha costureira de Vigo que tiña naquel intre

Carteis do filme.
Fotos: erp; arquivo CDR

19 anos de idade e formaba parte da agrupación coral Flor de Galicia da cidade olívica, que dous anos máis tarde (1928) finiría por causa da tuberculose.

Este filme rodouse por varios lugares das provincias de Pontevedra (Vigo, Vilasobroso, A Lamosa, Mondariz-Balneario, Redondela - finca "La Chicharra"-, Rande) e Ourense (Ribadavia, Vilanova dos Infantes) e en varias localizacións portuguesas, coma o Castelo da Feira (Santa María de Feira, Aveiro), Quinta da Prelada (Ramalde, Porto) e estudios Invicta (Porto).

ESTREA EN ESPAÑA

Estreouse no Pathé Cinema de Sevilla o 12 de outubro de 1926, en sesión privada, e dous días máis tarde en sesión comercial. Para a estrea en Madrid, que tivo lugar no Cinema Argüelles o 28 do mesmo mes, contaron coa colaboración musical dos Coros Galegos do Centro de Galicia da capital, que destinaron a recadación das súas actuacións a unha colonia infantil de verán no Sanatorio Marítimo de Oza (A Coruña). A estrea en Barcelona non se produciu até o 29 de marzo de 1927 no Tívoli, contando con "un cuadro de danzas y cantos populares gallegos" (sen especificar a procedencia) e un "fin de fiesta por Paquita Alfonso, notable y hermosa cancionista".

ESTREA EN GALICIA

Tendo en conta que Vigo e localidades próximas tiñan unha especial presenza no filme, parece lóxico que a primeira proxección en Galicia tivese lugar nesa cidade. Foi o 17 de febreiro de 1927 no Rosalía Castro. Para acompañar musicalmente a proxección contaron co coro galego Queixumes dos Pinos de Lavadores, que interpretou música composta expresamente para a ocasión polo seu director, o compositor vigués *Santos Rodríguez Gómez*.

Santiago de Compostela foi a seguinte localidade galega na que se proxectou este filme, dándose a circunstancia de que a publicidade na prensa realizouse en galego, o que non era moi habitual naquela altura. A continuación

pasou á Coruña, Ferrol... Non teño datos destas estreas pero é doado imaxinar que o acompañamento musical correría a cargo dos coros galegos desas cidades: Cantigas e Agarimos, Cántigas da Terra e Toxos e Froles, respectivamente.

ESTREA EN OURENSE

Anuncio de "La Región" de 22-12-1927.
Fotos: erp; arquivo CDR

A primeira nova da proxección en Ourense de **Carmña, flor de Galicia** atopámola nun anuncio do Teatro Principal publicado no xornal "La Región" do sábado 17 de decembro de 1927, no que, baixo a lenda

"Próximos estrenos extraordinarios"

e sen data precisa, aparece anunciado este filme e tres máis.

No xornal do día seguinte, domingo, xa aparece a data da estrea: 22 de decembro. Ademais, no anuncio pódese ler:

"Sentimental producción gallega Carmña, flor de Galicia cuya exhibición será llevada a cabo con la cooperación del coro local DE RUADA. Enorme suceso."

Anuncio de "La Región" de 29-12-1927.

Fotos: erp; arquivo CDR

O mércores, día 21, o anuncio informa:

"Mañana, la película gallega Carmiña, flor de Galicia y el coro DE RUADA".

O propio xoves, día 22, aparece o anuncio que se pode ver na ilustración, coa nova da estrea e os prezos das localidades (dende 30 céntimos ata unha peseta).

Pero o venres, día 23, o anuncio do teatro Principal, ademais da programación correspondente a ese día, publica o seguinte:

"AVISO: Por haberse extraviado la película Carmiña, flor de Galicia, que había de ser exhibida ayer, participamos al público, que el próximo jueves será proyectada, secundada con la cooperación del coro local DE RUADA, toda vez que la casa productora nos ha prometido el envío inmediato de otra copia, para cumplir nuestro compromiso".

O mércores 28 de decembro, día dos Santos Inocentes, aparece anunciada, para o día

seguinte, a proxección de **Carmiña, flor de Galicia**

"que será presentada en cooperación del prestigioso CORO DE RUADA".

Por fin, o xoves 29 aparece o anuncio da presentación do filme, tal como se pode ver na ilustración que se xunta.

O éxito debeu ser enorme, porque o día seguinte aparece un novo anuncio do teatro Principal co texto seguinte:

"Sobre las cuatro de la tarde de ayer, agotáronse en el Teatro Principal las localidades, marchándose distinguidas familias de la localidad, sin poder admirar las incontables bellezas de Carmiña, flor de Galicia no sin rogar antes, el que fuese proyectada una vez más. Nosotros siempre dispuestos, a complacer los deseos del público que nos honra, proyectamos HOY, por última vez. La sentimental comedia Carmiña, flor de Galicia con la cooperación del laureado CORO DE RUADA. A una peseta butaca y treinta céntimos General."

Semanas despois destas representacións, concretamente o día 21 de xaneiro de 1928, o xornal "La Región" publica a seguinte noticia:

"Para los <<De Ruada>>
Un obsequio de la empresa del
Teatro"

"En el escaparate del establecimiento <<La Ideal>>, se expone estos días una magnífica corbata, obsequio de la empresa del Teatro Principal al coro gallego <<De Ruada>>, con motivo del éxito logrado por esta colectividad en la película <<Carmiña, flor de Galicia>>, proyectada días pasados en nuestro coliseo.

La corbata es de <<moaré>> verde con fleco dorado, y en ella aparece pintado el escudo de Orense y la inscripción <<La Empresa del Teatro al coro De Ruada, 1927>>.

Por este nuevo galardón felicitamos sinceramente a la citada agrupación artística.”

OITENTA E SETE ANOS DESPOIS

Cando se ían facer oitenta e sete anos desa representación en Ourense, propúxenlle á Xunta de Goberno da CORAL DE RUADA retomar este proxecto e todos estivemos de acordo na súa futura realización. Puxémonos en contacto co director do CGAI, Guillermo Escrigas, que acolleu con moito interese a idea e facilitounos unha copia dixitalizada do filme para que puidésemos comezar a traballar. No verán de 2014, aproveitando as vacacións, fixen un minucioso minutado ou secuencia das distintas escenas.

Lamentablemente, non quedou constancia das pezas interpretadas naquela ocasión, pero a partir de setembro, en distintas reunións na sala de audicións do Conservatorio de Música de Ourense, o director da CORAL, Xoán Antón Vázquez Casas, o subdirector, Álvaro Iglesias Montes, a nosa pianista, Irma Fernández Alonso e eu mesmo fomos escollendo as can-

tigas do noso repertorio que mellor se adaptaban a cada unha das escenas. Realizamos varios ensaios na mesma sala do Conservatorio, para o que contamos coa axuda do noso colaborador Adolfo Salgado Pérez, que fixo o papel de rexedor para que todo fose perfectamente sincronizado.

Finalmente, tivo lugar a representación o 7 de novembro no teatro Principal. Durante toda a proxección cantamos e tocamos dende o Paraíso (o poleiro, como se dicía antes), agás a pianista que tocaba dende o mesmo escenario. Soamente baixou a CORAL ao escenario nos minutos finais para cantar a Negra Sombra e recibir os aplausos do público que nos felicitou pola feliz idea e nos animou a repetila en máis ocasións.

Todo isto foi posible grazas á colaboración do CGAI, do teatro Principal, da Deputación, do Concello, do Conservatorio, da Consellería de Cultura da Xunta de Galicia, do Cine Clube Padre Feijóo, do Día de Nós, de Bela Auria, de Ourense no Tempo e, por suposto, da entusiasta colaboración de tódolos coralistas.

Irma Fernández Alonso ao piano. A CORAL DE RUADA interpretando a “Negra Sombra” ao remate do filme.

Fotos: erp/iseip; arquivo CDR

Don Antonio Jaunsarás¹:

(Muruzábal 16/1/1897 - Ourense 18/1/1969)

José Ramón Estévez Gómez ²

José Ramón Estévez Gómez

Acogiendo la amable invitación de Marisol Mendive, la magnífica Profesora de Órgano, a quien se debe la feliz iniciativa de dedicar esta Aula a **D. Antonio Jaunsarás**, me dispongo a hacer una breve semblanza de tan ilustre figura, “en torno a la cual se mantuvo la vida musical de Orense por más de medio siglo”, como bien dijo en su día Segundo Alvarado.

El tiempo ha ido pasando y esta rememoración puede resultar no sólo conveniente, sino incluso necesaria para las nuevas generaciones. No así para los que con él convivimos, que aún nos parece verle entre nosotros, con su labio inferior caído, su finura y buenas maneras habituales, su mirada sostenida e inteligente, no menos que su musicalidad innata y su innegable capacidad de gran organista.

Nadie en su día puso en duda lo que para la vida musical de Orense significó el organista

de la Catedral, **D. Antonio Jaunsarás Sanmiguel**, nacido en Muruzábal (Navarra), el año 1897 y muerto aquí entre nosotros el 18 de enero de 1969.

Dígalo, si no, el expediente de Honores que se le incoó en el Ayuntamiento, promovido por el alcalde, D. David Ferrer Garrido, el cual quería declararle hijo adoptivo de Orense, tal como consta en el Acta del Pleno de 21 de enero de 1969, a raíz de la muerte de **D. Antonio**, iniciativa secundada con entusiasmo por los concejales Felisindo Arce Vidal, Manuel Rego Nieto y todos los demás. En los informes subsiguientes (muy variados y de las más significadas personalidades del Orense de entonces), figura el nombre y la opinión encomiástica del obispo Temiño y el Cabildo Catedral, de los señores Ogando y Guede, del M^o. Antonio Iglesias, que hace un informe largo y laudatorio y de D. Ramón Otero

¹ Nota da CORAL DE RUADA: Esta colaboración é a conferencia que o autor pronunciou o día 20 de novembro de 2012 na Aula de Órgano do Conservatorio de Música de Ourense co gallo de darlle o nome de Aula de Órgano “Antonio Jaunsarás Sanmiguel”. No acto participou a CORAL DE RUADA, como unha homenaxe máis ao que fora o seu director.

² Nota da CDR: José Ramón Estévez Gómez é cóengo da Catedral de Ourense e Prefecto de Música.

D. José Ramón Estévez pronunciando su conferencia en el Aula de Órgano “Antonio Jaunsarás” del Conservatorio de Orense. En la primera fila del público, en el centro, se encontraban el presidente de la CORAL DE RUADA, Eladio Quevedo Almoína, y los exdirectores de la CORAL DE RUADA Juan José Rumbao Requejo y José María González Álvarez, que fueron invitados por el actual director, Xoán Antón Vázquez Casas, a dirigir sendas piezas del repertorio de Jaunsarás. Foto cortesía del Conservatorio de Música de Ourense

Pedrayo, que después de calificarle como “ilustre maestro, singular y puro artista”, apuntaba a la creación de una institución musical didáctica que llevase el nombre del ilustre músico.

Bien es verdad que en la ciudad tiene hermosa y recoleta calle, desde hace años, en el remozado barrio de Villa Valencia, pero nos parece que siguen pendientes de tramitación, tanto dicho expediente de honra (aunque otra cosa nos asegure D. José Antonio Outeiriño), como la colocación de una lápida alusiva, de alguna celebración especial, y quizás algún concurso o publicación oportuna.

A día de hoy, y resumiendo, los méritos de **D. Antonio Jaunsarás** se asentarían sobre su fama de organista, su actuación como Director de la Coral Polifónica Orensana, en su corta existencia (desde 1929 en que la iniciara el Maestro de Capilla D. Agustín Rodríguez, hasta 1936 en que la detuvo el comienzo de la guerra civil), de la CORAL DE RUADA, y de la Schola del Seminario. También su labor musical docente, tanto en el Seminario (desde 1941 hasta 1958) como en el Conservatorio de Música (desde 1957 hasta su muerte).

Examinemos, pues, brevemente estas facetas y etapas. Pero antes debo pedir perdón si en esta exposición desciendo a minucias o detalles personales demasiado familiares. A veces la minihistoria puede ilustrarnos tanto sobre una persona como una visión más idealista o genérica de la misma.

ORGANISTA

Antonio Jausarás Sanmiguel (entonces escribía su segundo apellido separado) llegó aquí el año 1919, después de haber ganado la plaza por oposición en la Catedral. Había hecho sus estudios en el Seminario de Pamplona, hasta tercero de teología, con notas brillantísimas, por cierto; pero por no coincidir los Planes entre aquel Seminario y el nuestro, hubo de completar su carrera en los dos años posteriores, como alumno externo.

Y aquí comenzó su andadura profesional y su aclimatación vital. No sabemos si se hallaba muy a gusto. El hecho es que se nos habla, por entonces, de una especie de chantaje o conminación al obispo Cerviño, forzándole a la adquisición de un órgano nuevo, cosa que en

efecto se llevó a cabo en 1924, construido por la Casa Elezgaray de Azcoitia. El órgano costó 54.000 pesetas y el obispo contribuyó con 5.000. Hasta entonces los órganos eran dos, uno grande y otro pequeño, contruido el grande en el siglo XVIII por el franciscano de Santiago, Simón de Fontanes, aunque reconstruido en 1862 por Mariano Tafall. Estaban colocados, como era normal, a ambos lados del Coro, entonces situado en medio de la nave central. El nuevo órgano ocupó, nos parece, el sitio del pequeño hasta el año 1937 en que el Coro fue retirado, yendo a parar el órgano a la tribuna alta donde está, bastante “secuestrado”, como me gusta decir a mí. Los órganos viejos fueron aprovechados para la parroquia de Santo Domingo y en los Milagros.

De todas las suertes, parece que el joven **Jaunsarás** no quedó del todo satisfecho, porque en marzo de 1924 obtuvo licencia para opositar en Burgos como segundo organista, donde en efecto consiguió la plaza, aunque renunció luego enseguida a ella.

¿Le retuvo en Orense, al fin y al cabo, el órgano nuevo, las amistades ya contraídas, o el sentido artístico musical de nuestro pueblo, como es fama? Cuentan que un día (lo recoge Isidoro Guede) pasando por la calle, oyó tocar un piano de manera que le dejó muy gratamente impresionado, por la sensibilidad de quien interpretaba, haciéndole formar un buen concepto de la capacidad y posibilidades musicales de esta ciudad.

El año 1940 es nombrado canónigo sin dejar de ser organista (en rigor no podría, porque éste era oficio de Beneficiado), tomando también entonces el cargo de Prefecto de Música de la Catedral.

Dicen que con esta medida se trataba de evitarle la tentación de irse a Sevilla, donde a la sazón coincidían otros dos buenos músicos por él conocidos, navarro uno, vasco el otro: el cardenal Ilundáin (anterior obispo de Ourense) y Norberto Almandoz, que había sido por breve tiempo Maestro de Capilla en nuestra catedral.

Como la plaza de organista pertenecía al cargo de Beneficiado, como acabamos de decir, en 1949 el obispo Blanco Nájera saca a concurso

dicha plaza, pero después de una tentativa frustrada del que luego en 1957 si accedió a ella como organista, el recientemente fallecido D. Gerardo Salgado Valdés, **Jaunsarás** continuó tocando el órgano hasta esa fecha.

En 1951 fue requerido por el Orfeón Pamplonés para acompañarle en el teatro Fraga de Vigo la Pasión según San Mateo, y eso que el Orfeón traía consigo al gran músico y organista José María Beobide. Allí **Jaunsarás** obtuvo más aplausos del público que el mismo Orfeón Pamplonés.

También en Vigo triunfó como organista en 1953, primero transportando a primera vista medio tono el acompañamiento de la Misa de la Inmaculada de Goicoechea interpretada por la Schola del Seminario de Orense, entonces en su apogeo, y después con un concierto de órgano en el Teatro Fraga.

Y vuelta a Orense, a tocar con verdadero gusto y maestría y con preocupación -digámoslo todo- de quedar bien, pues tenía sus *fans* y oyentes adictos, como nos puede contar Clarita Mosquera.

Me acuerdo que una vez, en una Misa de Pontifical en la Catedral, le pedimos los cantores de la Schola, rodeándole junto a la consola del órgano: **-D. Antonio**, ¡tóquenos una bonita! A lo que él nos respondió con su característica mirada y media sonrisa: -Querreis decir “popular”. Otra vez me dirigí yo a él antes del ensayo, allá en el Seminario, con una partitura en la mano, rogándole me tocara la fuga n. 2 del *Clave bien temperado*, que a mí me entusiasmaba. Y me la tocó enseguida en el pequeño armonio que nos servía de apoyo, pero retirando la partitura a un lado y diciéndome: -¡Me sobra el papel, me sobra el papel!

Un compañero mío, Luis Villar Casas, cuenta con gracia la visita que un día hizo a **Jaunsarás** en la posada donde vivía, encima de la droguería Yebra, en la Plaza del Hierro, en demanda de algunas lecciones de piano, amparándose en que ya tocaba por su cuenta los primeros cursos de la Escuela Elemental de Piano. La entrevista duró poco, urgida por las exclamaciones de **D. Antonio**, entre el acoquinamiento y retroceso del solicitante: -

D. Antonio Jaunsarás tocando el órgano en la Catedral de Orense. Esta fotografía está presente en la galería de directores que la CORAL DE RUADA expone en su local del ático del Teatro Principal.
Foto A. Pacheco; cedida a la CORAL DE RUADA por el Cabildo Catedral de Orense

“Pero, ¿tú tocas -le decía-, tu tocas? Porque las manos sobre el teclado las ponen muchos, pero tocar...”

Hace unos años, el Padre agustino Domingo Losada Costoya, gran organista en la parroquia de San Manuel y San Severino de Madrid, natural de Alais junto al Castro Caldelas, dio aquí un concierto y aprovechó la ocasión para interesarse mucho por la figura de **Jaunsarás**, preguntándome insistentemente sobre sus maestros. No supe qué decirle. Pero tampoco lo sabría si me hubiese preguntado por los de Haendel o Beethoven. De todas maneras, aparte su genialidad y predisposición congénita, si que los tendría. El padre de **Jaunsarás** era organista en su parroquia, Muruzábal, con un órgano pequeño, pero órgano, y más tarde fundador y director de la banda de música de Barasoáin; su hermano Eugenio era también organista de Ochagavía, al que él sustituía en las vacaciones; en el Seminario se daba esmerada enseñanza musical bajo el influjo de estupen-

dos músicos locales, como M. Echeveste y Fernando Remacha; en la Catedral tocaba Pío Iraizoz, a quien el seminarista **Jaunsarás** iba a escuchar en vacaciones, no bien tenía ocasión para ello, como me contó su sobrina María Teresa. De ésta decía su tío que “tocaba el órgano divinamente”. En su familia se organizaban veladas musicales, después de la cena, para cantar a coro canciones diversas, llegando a improvisar acompañamientos armónicos, incluso a 3 ó 4 voces.

¿Cómo tocaba **Jaunsarás**? En primer lugar, era exigente con el instrumento. Un día me atreví a preguntarle por el órgano de los Milagros (entonces ciertamente insuficiente) y se me despachó enseguida con un: “¡Suspiros de monja!”

Viniendo de un congreso de música en el extranjero, llegó entusiasmado -lo recuerdo bien- y no paraba de hablarnos de los órganos franceses y de sus organistas, monstruos de la interpretación, hombres y mujeres.

Se sentía músico de Iglesia, poniendo el arte al servicio del culto o del mejoramiento espiritual humano, como siguiendo la consigna de “por el arte hacia Dios”. Prevalecía en él la concepción objetiva de la música en la liturgia, como una ofrenda singularmente bella para Dios, más que el enfoque subjetivista y funcional moderno, que insiste en el “munus ministerial” de la misma. La imagen de **D. Antonio** va ligada, sobre todo, a la silueta de un ponderado, pero vibrante organista, en traje coral, sentado al órgano de su catedral.

Su interpretación no era ostentosa, sino más bien sencilla, pero eficaz y selecta, y siempre elegante, de exquisito fraseo y registración acertada, de pulsación nítida y sensible, precisa y desgranada. Increíble era su memoria musical, la finura de su oído y la exactitud del tempo. Reaccionaba ante los cuartos de tono o el retraso milimétrico en el ataque del acorde o de las entradas.

No le gustaban los caminos trillados ni los efectismos, y era discretísimo en el manejo de la expresión. Al lado del órgano nos contó en cierta ocasión cómo había tenido que defenderse del abuso y arbitrariedad con el Crescendo General, que hacía un organista auxiliar suyo, y cómo para evitarlo le había mandado al carpintero clavar un tarugo debajo del pedal correspondiente.

Por supuesto, sus preferencias interpretativas iban hacia lo romántico-moderno, en consonancia con las características de su instrumento. Todos éramos conscientes de su valía y hasta

los pequeños nos entreteníamos forjando alguna que otra conseja, como aquella de que había perdido un concurso o deslucido su actuación por habersele enganchado la manga al pasar de un teclado al otro.

DIRECCIÓN CORAL

A **D. Antonio** le gustaba más, como es lógico, dirigir que ensayar, pero a ello tuvo que dedicarse también en las diversas áreas de la sociedad orensana. Primeramente con la Coral Polifónica a que antes hemos aludido, después con el Coro de Sección femenina, con el del Instituto y con la Schola del Seminario. Bajo su dirección la Coral Orensana llegó a alcanzar un alto grado de maestría y sensibilidad, con sucesivas intervenciones y conciertos exitosos, como los del año 1933 en el teatro Losada. Fue allí cuando el maestro Enrique Fernández Arbós, con la Orquesta Sinfónica de Madrid que él dirigía, abrazó en público a **D. Antonio Jaunsarás** y aplaudió a la Coral Polifónica Orensana, magnífica agrupación que prestigió el nombre de Orense en el campo de la música coral.

En 1947 se creó la Sociedad Filarmónica Orensana, en su nueva versión, siendo nombrado para presidirla **D. Antonio Jaunsarás**, cargo en el permaneció hasta su muerte.

La CORAL DE RUADA lo tuvo también como director, pero muy poco tiempo; ni le gustaban algunos modos de sus integrantes ni él era muy capaz, en medio de sus ocupaciones, de

La Coral Polifónica Orensana, con D. Antonio Jaunsarás como director, en 1933.

Foto cedida por Xerardo Gómez Gómez, da CORAL DE RUADA

prestarle una mayor atención, abnegada y continúa.

Con la Schola del Seminario cosechó plácemes bien notorios, tanto en la intervención regular de las misas pontificales en la Catedral y fiestas del Seminario, como en las salidas esporádicas, sobre todo a la ciudad de Vigo.

Un notable concierto-velada tuvo lugar en el Cine Xesteira, el 12 de febrero de 1950, con la actuación de la Schola y los Tiples del Menor y la aplaudidísima presentación, con su preciosa voz de barítono, de D. Manuel Vázquez, que iba a ser poco después Sochantre en Ourense (años 1950 a 1965) y más tarde en Sevilla, donde hoy reside.

La dirección de **D. Antonio** era precisa, exigente y muy expresiva. Lo decía todo con el gesto, el rostro, las manos... y los bufidos en los ensayos. Un alumno de entonces me cuenta que le vió tirar en un ensayo su reloj de oro, no a impulsos de su mal genio, sino por el ímpetu de su condición artística.

LABOR DOCENTE

Sus cualidades musicales, las que él poseía en tan alto grado, no le ayudaban mucho, bajo el punto de vista pedagógico, en las clases. No sé si la conciencia de su valía, o su modo de ser, o el no descubrir de inmediato en el alumno promesas válidas de futuro, era lo que marcaba distancias entre él y los alumnos.

Decía no acordarse de no saber música y no comprendía que el alumno no la supiese. –“Es más difícil hacerlo mal”, solía repetir, extrañado. Y agregaba: “Un mozo cualquiera de pueblo que va al Servicio, distingue perfectamente, a los pocos días, los diversos toques militares o las señales del tambor”.

Era proverbial, por eso mismo, su exigencia y su obsesión perfeccionista, en clase y con la Schola. Daba un acorde y, a lo mejor, preguntaba: “¿Qué he dicho ahora?” Y señalando el aire remachaba: –“Anda por ahí, anda por ahí”. Y lo mismo pasaba con la identificación de la Dominante en los Modos del gregoriano.

De todas maneras, tampoco le faltaban cualidades como profesor y mucho menos dedicación e interés por enseñar: D. Ángel Losada Nine me cuenta que, llegado él al Conservatorio de Orense como profesor, el año 1958, quedó sorprendido por los acompañamientos de **D. Antonio** en clase de Solfeo. “Traía como una especie de *chuletas*, unas leccioncillas de solfeo escritas por él, y las acompañaba al piano, de manera armónicamente interesantísimas”. Seguro que los niños percibirían, a pesar de todo, su bondad, pues cuando se murió tuvieron sin borrar un mes en el encerado la última lección del querido profesor, aunque exigente.

Su atención primera iba dirigida a la musicalidad y a descubrir nuevos horizontes sonoros. De ahí su apasionamiento por la armonía creativa. De hecho lo que de su producción permanece con entusiasmo entre nosotros son las armonizaciones corales que dejó.

Sus alumnos de piano, muy selectos, habían de soportar sus exigencias de diafanidad y pulcritud en las fugas y preludios de Bach; la expresividad y contenido lirismo en la música romántica; la exactitud rítmica y la sonoridad en la música moderna.

En octubre de 1957 se constituyó el patronato del Conservatorio de Música de Orense y en febrero de 1958 se creó el Centro correspondiente, bajo la dirección de Antonio Iglesias, que había sido discípulo de **Jaunsarás**, el cual es nombrado entonces subdirector del Conservatorio y profesor de Armonía. Más tarde lo será también de Piano y Solfeo. Se me ocurre que aquí se contraviene un poco lo del Evangelio, que “el discípulo no puede ser más que su maestro”.

También corren, a este propósito, algunas citas más bien negativas e inexactas, que conviene enmendar. Se cuenta que habiéndole preguntado a la Catedrática de piano, Araceli Ancochea, que ¿qué tal en el piano **Jaunsarás**?, ella habría respondido: –“Pschs, para un aprobadillo...” Al revés, Clara Mosquera refiere que la Ancochea tenía “en altísima estima a **D. Antonio**” y que le dio una tarjeta de presentación para él, diciendo: “Como **Jaunsarás** ninguno”.

D. Antonio Jaunsarás Sanmiguel.
Foto Augusto Pacheco; colección particular
de Augusto Guedes. Cedita por Rafa Salgado
(Ourense no Tempo)

Otra es que Dña. Araceli habría suspendido a **Jaunsarás** en un examen de música. Efectivamente, **D. Antonio** hizo por libre los tres cursos del Magisterio en la Normal, entre 1925 a 1928, pero del suspenso en música, nada. Al revés, la profesora ni siquiera le examinó, sino que estuvo departiendo amigablemente con él. La cita es verdadera, pero no el protagonista, pues este no fue **Jaunsarás**, sino el Maestro de Capilla, D. Agustín Rodríguez Iglesias, cuando se empecinó contra la profesora (que le reiteraba la pregunta), en escribir en el encerado la armadura de Re mayor con tres sostenidos.

SU FINAL

“Setenta años es la vida del hombre sobre la tierra”, dice el Salmo. **D. Antonio** se nos fue a los setenta y uno. Sus últimos diez años los pasó con sencillez en sus ocupaciones ordinarias, como Secretario del Cabildo, Profesor de Religión en el Colegio Concepción Arenal y como capellán de las Siervas de María, cargo que había desempeñado desde su ordenación sacerdotal. El 18 de enero de 1968, al salir de celebrar la Misa en las Siervas, Jardín del Posío, se sintió indispuerto, siendo atendi-

do por su médico, el Dr. Miguel Courel. Y un poco por despiste y un mucho por carencia de medios necesarios, inexistentes entonces, murió hacia las ocho de la tarde de ese día, de infarto de miocardio. Se le hicieron las honras fúnebres en la Catedral y fue inhumado en el Panteón de Canónigos en el cementerio de San Francisco.

Su muerte pasó bastante desapercibida y de ella no se hizo demasiado eco la prensa local: algunas esquelas, alguna reseña de D. Isidoro Guede y Segundo Alvarado, un concurso de piano (14-16 de septiembre de 1969), al año siguiente, y poco más. En años posteriores volvieron a recordarle esporádicamente sus amigos, los señores Guede, Alvarado, Rego Nieto, Antonio Iglesias y algunos otros. El tiempo inmisericorde, la ausencia de un legado consistente de obras producidas, la desaparición o debilitamiento del círculo de amigos y discípulos, han ido esfumando el recuerdo de esta figura señera, discreta y selecta, que fue la de **D. Antonio Jaunsarás**.

SU SEMBLANZA

Para completar la semblanza que de él hemos ido haciendo en estas notas, añadamos algún otro rasgo.

Era **D. Antonio**, a decir de cuantos le conocimos y de los que de él han escrito impresiones, fino de trato, culto y educado. Mesurado en sus juicios, decidor, espontáneo y aun alegre, dentro de su seriedad, dotado de gran sensibilidad y delicadeza innata. Su trato fluía con elegancia espontánea, sin afectación. Pulcro en su persona, cuidadoso y atento con todos. Amigo leal, dentro de los cauces de una ética limpia y una moral transparente. Intimista, un tanto retraído, disfrutaba hondamente del paisaje, de la conversación amena, de la compañía de sus amistades, de las bellas artes... y ¿cómo no?, del buen comer, con su copita aromosa.

Por lo demás, **D. Antonio** era consciente de su valía: no renunciaba a sus dotes, pero lo hacía sin ostentación. Al revés, gustaba esconderse dentro de una discreta humildad. Y así, se extrañó de que lo hubiesen elegido como organista concertante en el Congreso de Música Sagrada de Madrid, el año 1954. Allí

dio también un concierto de órgano en la iglesia de los Jerónimos.

Esta estampa de sencillez y modestia parecía estar en contradicción con ciertas manifestaciones suyas externamente jactanciosas, destempladas o pendientes de la estima ajena. Recordemos sus gestos de desagrado, su mirada “asesina”, su labio displicente, reprobando incorrecciones o fallos... musicales. Pero, justo eso: sólo en el campo de la ejecución musical o artística. Como todo buen artista, se consideraba siervo y defensor de los valores verdaderos, siempre dispuesto a volver, hasta violentamente, por los fueros de lo perfecto. Lo que puede parecer inmodestia o sobrestima es, en los artistas, comecón de las musas y reconocimiento superior de la verdad.

D. Celso Pérez Carnero, alumno de **Jaunsarás**, y luego colega suyo en el Cabildo, y compañero de vivienda, recordaba: “Era culto y leído, y muy amigo de platicar de arte, literatura, música y cuestiones del día. Pero, como todos los artistas, era parcial en sus preferencias personales. Y es que él establecía -como un postulado- la equivalencia, sin más, entre inteligencia y música. Por eso, conmigo sufría -dice graciosa y modestamente D. Celso- porque se le venía abajo su teoría; por un lado me tenía por inteligente, y al mismo tiempo veía que mi oído no se avenía bien con los intervalos. Claro que a todo hay quien gane: otro compañero mío, Faustino Rey Romero, ponía el *re* por debajo del *do*. Al menos yo lograba imprimirle su relativa dirección ascendente.

Manuel de Dios Martínez, su predilecto en la Schola del Seminario, me resumía de esta manera la figura de nuestro biografiado: “**D. Antonio** era de gusto exquisito y refinado, muy elitista, con verdadera pasión por la música como cosa sublime, ciertamente no para todos. Expresivamente impetuoso, de irreprimible hipersensibilidad musical”.

SU OBRA

Es muy escasa, aunque siempre digna. Ya los estudiantes de entonces éramos conscientes del hecho y solíamos achacarlo a pereza creativa. Su gran discípulo Raúl Rodríguez Pazo apunta como causa, quizá más atinadamente,

la natural timidez y humildad del autor y, todavía más, su tremenda exigencia musical con los demás y consigo mismo. Otra pequeña explicación, muy interesante, me la hizo percibir hace unos días José Enrique Ayarra, el gran organista de la catedral de Sevilla, que estuvo aquí para el estreno de la reparación del órgano de nuestra catedral: “Es que, generalmente, -me decía- los organistas no solíamos componer. El Cabildo exigía por estatutos ese cometido a los Maestros de Capilla, no a los organistas”.

Jaunsarás redujo su exigua producción a algunos Motetes y Salmos, una Misa de Cuaresma y una pequeña serie de armonizaciones de piezas religiosas y arreglos de canciones folklóricas gallegas y de villancicos, de manera ciertamente interesantísima. A quien desee una mayor especificación le remitimos a la lista que D. Raúl suministró al Sr. Guede para su obra *La Música en Orense*, y tal vez mejor, al artículo biográfico sobre **D. Antonio Jaunsarás** de la Revista AURIENSIA, en su primer número, el del año 1998.

¿DISCÍPULOS DE JAUN SARÁS, ESCUELA?

Más que de ello podríamos hablar del influjo musical ejercido por el Maestro en el ambiente social del Orense de entonces. Discípulos, y aventajados, también los tuvo. Antonio Iglesias, el buen concertista de piano y mecenas de la música aquí, en su tierra, reconoció varias veces: “Lo que sé de música se lo debo a mi primer profesor, **D. Antonio Jaunsarás**”. Clarita Mosquera, excelente pianista, fue alumna preferida suya, y se le nota el afecto que fielmente le sigue conservando. Pero, por lo demás, más que enseñanzas didácticas o ejercicios académicos con un círculo de alumnos, se ha de señalar la orientación y el entusiasmo por la reina de las Bellas Artes que por ósmosis de él recibió un nutrido grupo de alumnos, más o menos directos. De una o de otra manera no podríamos dejar de citar, en este sentido, a: Manuel Vázquez, Manuel de Dios, Camilo Andrade Rodicio, Gerardo Salgado Valdés, Raúl Rodríguez Pazo, Domingo Gómez Freire, Álvaro de Dios, José María González Álvarez, Bruno Fuentes, José Ramón Estévez, Juan José Rumbao Requejo...

CONCLUSIÓN

Al margen de todo apasionamiento o nostalgia de lo vivido, nos parece que el afincamiento de este músico navarro en Orense por bien cinco décadas del siglo pasado representó una dádiva de la fortuna y se merecería un mayor recuerdo.

No le faltan a nuestra ciudad figuras notables en el campo de la música, en sus diversas áreas: compositiva, concertística, interpretativa, folklórica, musicológica, de crítica musical..., con evidente influjo de ejemplaridad y estímulo. ¿Cómo no recordar a algunos?: El Padre Feijóo, Antonio Fernández Bordas, Ricardo Fortes, Faustino Santalices, Joaquín Zon, Laureano Rego, José Guede, Araceli Ancochea, José Fernández Vide, Daniel González, Isidoro Guede, Antonio Fernández Cid, Antonio Iglesias Álvarez, Manuel Feijóo Sousa, Clara Mosquera Ibarra, Ángeles Gulín, Manuel de Dios, Gerardo Salgado, Raúl Rodríguez Pazo, Ángel Barja, Alejandro y Marcial Moreiras, Carlos Núñez...

Pero creemos sinceramente que, a su lado, y aún superándoles, en cuanto a la notoriedad e influjo de su personalidad artística sobre el entorno cultural de la música en Orense, se ha de colocar a **D. Antonio Jaunsarás Sanmiguel**. Bien se merecería no sólo esta magnífica asignación que se le ha hecho de su nombre al Aula de Órgano de este Centro, sino incluso la titularidad del Conservatorio.

La CORAL DE RUADA participó activamente en el acto de inauguración del Aula de Órgano “Antonio Jaunsarás” del Conservatorio de Música de Ourense interpretando algunas de sus armonizaciones.

Foto: cortesía del Conservatorio de Música de Ourense

Discografía propia (IX)

Emilio Rodríguez Portabales

Relación de cantigas gravadas pola Coral DE RUADA (3)¹

Título	Autores	Ano	Título do Disco/Casete/CD	Selo	Referencia
Muiñeira de gaitas	Popular	1959	Así Canta Galicia	Hispanvox	HH 10-119
		1959	Canciones de Ourense (vol. III)	Hispanvox	HH 16-52
		1959	Agarimos da nosa terra (2)	Hispanvox	HH 16-52
		1970	Así Canta Galicia	Hispanvox	HH 10-119
		1973	Así Canta Galicia	Gaviota	150-58
Foliada da Peroxa	Popular	1959	Así Canta Galicia	Hispanvox	HH 10-119
		1959	Canciones de Ourense (vol. III)	Hispanvox	HH 16-52
		1959	Agarimos da nosa terra (2)	Hispanvox	HH 16-52
		1966	Galicia canta	Columbia	ECGE 70917
		1970	Así Canta Galicia	Hispanvox	HH 10-119
		1973	Así Canta Galicia	Gaviota	150-58
Negra sombra	Rosalia Castro / J. Montes	1964		Columbia	SCGE 80758
		1966	Galicia canta	Columbia	CP 9004
		1966	Galicia canta	Columbia	ECGE 70917
		1973	Galicia y sus canciones	Columbia	CP 9067
		1977	Galicia y sus canciones	Sondor	19203 (ALS 794)
		1977	50 años de música regional española	Columbia	CS 8262
Alalá de Soutelo	Popular	1964		Columbia	BC 3860 (B)
		1980		Columbia	BC 3860 (B)
Pandeirada de Espadañado	Popular	1964		Columbia	SCGE 80758
		1966	Galicia canta	Columbia	CP 9004
		1973	Galicia y sus canciones	Columbia	CP 9067
		1977	Galicia y sus canciones	Sondor	19203 (ALS 794)
Vello Nadal	Popular	1964		Columbia	SCGE 80759
		1964		Columbia	QE 7554
Pandeirada de Palmés	Popular	1964		Columbia	SCGE 80759
		1964		Columbia	QE 7554
Trullada de Cambados	Popular	1964		Columbia	SCGE 80759
		1964		Columbia	QE 7554
		1980		Columbia	BC 3860 (B)
Trullada de Marín	Popular	1964		Columbia	SCGE 80759
		1964		Columbia	QE 7554
		1966	Galicia canta	Columbia	CP 9004
Alalá de Vilanova	Popular	1964		Columbia	SCGE 80759
		1964		Columbia	QE 7554
		1966	Galicia canta	Columbia	CP 9004
		1980		Columbia	BC 3860 (B)

¹ Esta relación ofreceuse en tres entregas e está feita a partir dos diversos discos e CD gravados pola **Coral De Ruada** ao longo da súa historia. Os títulos están corrixidos para adaptalos á normativa actualmente vixente.

Pandeirada de Abelenda	Popular	1964		Columbia	SCGE 80760
		1964		Columbia	QE 7556
		1980		Columbia	BC 3860 (B)
Neva	Serafín Gómez Pato / Manuel de Dios	1964		Columbia	SCGE 80760
		1964		Columbia	QE 7556
Trullada de Sada	Popular	1964		Columbia	SCGE 80760
		1964		Columbia	QE 7556
		1980		Columbia	BC 3860 (B)
Triadas	Popular	1964		Columbia	SCGE 80760
		1964		Columbia	QE 7556
Cantigas de namorada	Martín Códax	1964		Columbia	SCGE 80761
		1964		Columbia	QE 7558
Cantiga de Mendinho	Cantiga medieval anónima	1964		Columbia	SCGE 80761
		1964		Columbia	QE 7558
Cantiga dos Reis	Afonso X	1964		Columbia	SCGE 80761
Non	Manuel de Dios	1964		Columbia	SCGE 80761
		1964		Columbia	QE 7558
Foliadas das terras altas	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
Cantinelas	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
O San Martiño	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
Cantiga número 100	Afonso X	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
Trullada de Pontevedra	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
Lembranza de Ourense	Popular / Manuel de Dios	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
Trullada das Rías Baixas	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
Pandeirada de Trasalva	Popular / Manuel de Dios	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
Ruada de Nadal	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
Cantiga de Portugal	Afonso X	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
Afife	Manuel de Dios	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227
Paxoliña	Popular / Antonio Jaunsarás	1974	Canciones de Galicia (vol. 1)	CBS	S 80344
		1975	Canciones de Galicia (vol. 1)	Embassy	EMB 31227

Foliadas das terras baixas	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Vinde picariñas	Popular / Xosé Ramón Estévez	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Canto de malla	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Airiños	Popular / Antonio Jaunsarás	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Tempo de bágoas	Matilde Lloria / Manuel de Dios	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Ruada da Virxe da Barca	S. Aschero	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Alalá de Taboadela	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
A cinta de namorare	Popular / Antonio Jaunsarás	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Canto de seitura	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Bailías	J. Afonso	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Camiño do alén	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Trullada de Señorín	Popular	1974	Canciones de Galicia (vol. 2)	CBS	S 80345
		1975	Canciones de Galicia (vol. 2)	Embassy	EMB 31228
Meu cabaliño	Popular	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
		1989	Folklore del norte de España	Puzzle	MPL 143
Teño sardiñas no mar	Popular	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
Cantiga do Río Miño	Popular / Álvaro de Dios	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
Eu pasei o Portonovo	Popular	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
Danza do ramo verde	Popular	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
O merlo canta na rama	Popular	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
O rodaballo	Popular / J. Broto	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
Baila ti bo bailador	Popular	1977		Zafiro	ZLF 814

		1984		Serdisco	LM 1086
Nunha lanchiña de vela	Popular	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
Moreniña por te ver	Popular	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
		1989	Folklore del norte de España	Puzzle	MPL 143
Cantigas de Falván	Popular	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
A lúa vai polo aire	Popular	1977		Zafiro	ZLF 814
		1984		Serdisco	LM 1086
Himno Galego	Eduardo Pondal / Pascual Veiga	1977		Zafiro	ZLF 817
Himno a San Rosendo	Abelardo Santórum / Manuel de Dios	1977		Zafiro	ZLF 817
Ourense ao lonxe	Estribillo popular / Manuel de Dios	1983	Nosas bandas, nosas cancións...	Caixa Ourense	LSP 15451
		1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Coro de primavera	J. Afonso	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
A Virxe do Portovello	Manuel de Dios	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Namorar namoreime	Popular	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Estreliña do alto ceo	Popular	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Trasalviña	Popular	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Canto a Castelao	Manuel de Dios	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Canción triste	Manuel de Dios	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Cantiga de amigo	Ángel Barja	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Baixando do Faro	Ángel Barja	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Chora chuvia, chora	José Luis López Cid / Manuel de Dios	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Cantarela	M. Prieto Marcos	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Non	Antón Tovar / Manuel de Dios	1989	Ourense ao lonxe	Caixa Ourense	EDL 20006
Cantémoslle ó neno	Popular	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
Vinde picariñas	Popular / Xosé Ramón Estévez	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
O Neno durmía	Antonio Paz Valverde	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
Camiñaba a Virxe pura	Popular / A. Losada	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
A Belén vinde pastores	Popular / Antonio Jaunsarás	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
Vinde ver ó Neno	Popular / Antonio Jaunsarás	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
Adeste fideles	Popular / Antonio Jaunsarás	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
Vinde rapaces	Tradicional	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
Gloria in excelsis	Tradicional francés	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
Os paxariños	Tradicional vasco	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
O rei Wenceslao	Tradicional inglés	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
Fum, fum, fum	Tradicional catalán	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
Noite de luz	F. X. Gruber / Antonio Jaunsarás	1990	Panxoliñas e cantos de Nadal	Edigal	EDL 20009
Airiños, airiños, aires	Popular / Antonio Jaunsarás	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
Pandeirada de Ourense	Manuel de Dios	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
		2000	Así Canta Galicia: A Galicia...	Xerais	VG 526.2000

Alalás de Taboadela e Ourense	Popular	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
Foliada da Rabeda	Popular	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
		1996	Aires de festa	Rula	MC 1-5002
Foliada de Chantada	Popular	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
		1996	Aires de festa	Rula	MC 1-5002
Aparta loureiro verde	Popular	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
A cinta de namorare	Popular / Antonio Jaunsarás	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
O Neno durmía	X. Díaz / A. Paz Valverde	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
Romance de Cerdedo	Luis M ^a Fernández Espinosa	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
Pandeirada de Entrimo	Popular	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
Trullada da vendima	Popular	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
Danza do ramo verde	Popular	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
Ourense ao lonxe	Manuel de Dios	1995	Cando o Miño chega a Ourense	Do Cumio	CD 1015
Foliadas mariñeiras	Popular	2003	Cantigas do mar	RTVE	SGAE 62072
Foliada de Luintra	Popular	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Foliada de Entrimo	Popular	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Foliada da Rabeda	Popular	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Foliada de Oira	Popular	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Pandeirada de Ourense	Popular / Manuel de Dios	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Pandeirada de Falván	Popular / Manuel de Dios	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Miña nai deixoume a terra	Popular	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Fun ó Carramal	Popular	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Alalá de Canedo	Popular	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Alalá de Muxía	M. Fernández Amor	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Canción de amigo	D. Dinis	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Romance de Cerdedo	Popular / Luis M ^a Fernández Espinosa	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Canción de amigo nº 65	Afonso X / Antonio Jaunsarás	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Cantiga de Sta. María nº 100	Afonso X / Mompou	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
O Neno durmía	A. Paz Valverde	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Teño un amor mariñeiro	Popular / Juan José Rumbao Requejo	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Adiós	P. Prieto	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Os paxariños	Popular / Juan José Rumbao Requejo	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Las ruínas del monasterio	Sthelle	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
La corona de rosas	P. I. Tschaikowsky	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Airiños, airiños, aires	Popular / Antonio Jaunsarás	2005	Sempre De Ruada	Galinova	C 1433-05
Canto das chirimías	J. Prado / D. González / J.J.Rumbao	2009	Alalá do Cebreiro	Pai	VG 438-2009
Foliada marmuradora	Tradicional / Paulo Nogueira	2011	Esa si que é muiñada	Treixadura	PO 69-2011

Análise musical

Morriña (Balada)

Análise comparada da obra orixinal do Mestre Vide (a 4 v. i.)
e a versión a 4 v. m. de Xerardo Salgado Valdés.

Xoán Antón Vázquez Casas*

José Fernández Vide “Mestre Vide”.

Esta famosa obra do “**Mestre**” Vide (José Fdez. Vide) foi composta na Habana en 1925, con letra de **Ernesto Padín**, para o Orfeón do Centro Galego desa cidade, do cal o propio Vide era o director, e a el vai adicada.

A primeira diferenca que atopamos entre as dúas partituras é a do orgánico, xa sinalado

no epígrafe: mentres a obra de **Vide** é para coro de voces masculinas, a 4 partes: Tenor 1º, tenor 2º, barítono e baixo, a versión de **Valdés** é para coro a voces mixtas, tamén a 4 partes: Soprano, contralto, tenor e baixo.

Neste intre cabe resaltar que a intención de **Valdés** foi achegar esta partitura ó mundo coralístico, pois coros de homes a 4 voces apenas hai, mentres que, practicamente a maioría das corais son a 4 voces mixtas (4 v.m.). De aí que caera no semi-esquecemento a partitura de **Vide** e se xeneralizara a versión de **Xerardo Salgado**.

Outra importante diferenca a nivel estrutural é a concepción da interpretación da obra coma un todo: así, mentres na partitura de **Vide** (utilizamos a edición da Deputación Provincial de Ourense da Obra Completa de Vide correspondente ó Volume III: Música Coral, con correccións de **José Fernández García** – “**Vide**” (fillo), e transcripción e revisión de **Javier Jurado** -2008-), despois da Intro de 8 compases repite integramente (con diferente letra, menos a Coda) as frases A (dúas veces), B e Coda, na versión de **Valdés** repite, como xa dixeran con diferentes versos, as frases A

* Profesor de Fundamentos de Composición do Conservatorio de Música de Ourense e Director da CORAL DE RUADA.

(dúas veces) e B (dúas veces), deixando a Coda (que non é máis que a mesma Intro, pero con texto) como elemento distintivo para o final.

En definitiva, as programacións quedarían así:

Vide:

Intro – A – A – B – Coda – A' – A' – B' – Coda.

Valdés:

Intro – A – A – B – B – A' – A' – B' – B' Coda.

A' e B' simplemente significan mesma música con diferente texto.

A nivel de tonalidade **Vide** escribiu a obra en LaM (Intro e Coda) e lam (A e B), mentres Salgado **Valdés** baixouna unha 3ª maior á tonalidade de FaM (Intro e Coda) e fam (A e B).

Estas diferencias de tonalidade veñen case esixidas polos diferentes tipos de coros. Aínda así, a nivel de tesitura, é moito máis esixente a partitura de **Vide**, na que o tenor 1º empeza nun “complicado” la agudo (la 5 na escrita, la 4 en son real -índice acústico internacional-) e o baixo baixa ó mi grave (mi 2). No caso da versión de **Valdés**, ese la do tenor 1º sería un “asumible” fa 5 na soprano, e o demais, todo moi ben centrado no rexistro.

Unha vez establecida a estrutura xeral de obra imos ir analizando sección por sección e facer una comparativa. Acabaremos vendo como, dende o respecto á partitura orixinal, **Valdés** verdadeiramente “refai” a música.

Intro

A indicación de tempo de **Vide** para a obra en conxunto é de **Lento**, substituída na versión de **Valdés** por **Andante moderato**, isto é, un pouco máis rápida.

Denantes de nada hai que indicar que a sucesión de voces: Tenor 1º, tenor 2º, barítono e baixo ten a súa correspondencia no caso de voces mixtas como: Soprano, contralto, tenor e baixo.

As liñas melódicas de tenor 1º - soprano e baixo, aínda que idénticas, están diferentemente articuladas:

Gerardo Salgado Valdés.

Xerardo Salgado Valdés.

Así, na semifrase consecuente do tenor 1º - soprano (compases 5 a 8) mentres **Vide** fai 2 articulacións, e por tanto unha respiración intermedia, **Valdés**, soamente unha, tendo a soprano que cantar dita semifrase sen cortes respiratorios.

As diferencias articulatorias no baixo abarcan toda a frase, tanto antecedente coma consecuente, dando lugar a unha interpretación moi distinta.

En canto ás voces intermedias de contralto e tenor, no antecedente **Valdés** foi quen de, respectando a harmonía orixinal de **Vide**, refacelas enteiramente. Compre indicar que en **Vide** estas liñas son, practicamente as mesmas que no tema B, só que no modo homónimo, mentres que **Valdés** optou por refacelas enteiramente.

[Cómpre salientar que na composición para voces iguais (máxime para 4 v.i.), o compositor está “constrinxido” ó ámbito de dúas oitavas e media aprox. (cando non a dúas), ámbito que se estende una oitava no caso de traballar con voces mixtas, permitíndolle ó autor, neste caso de **Valdés**, adaptador, traballar con máis “folgura” (largueza), e facer cousas non posibles (ou non doadamente ou enteiramente posibles) no anterior caso.]

Seguindo coa análise melódica das voces internas, no consecuente son practicamente idénticas, menos un dúo no tenor 2º no acorde final, do que **Valdés** prescinde na contralto ó ter o acorde xa completo.

En canto os matices, aparte da boca pecha (B.C.) **Vide** só sinala no penúltimo compás (antepenúltimo no ten. 1º) *dim.* (diminuíndo) e *rall.* (rallentando) ate o **pp** de final de sección. Porén, **Valdés** opta por pór un regulador de cresc. nos 2 primeiros compases para péchalo no 2 derradeiros, sobreentendendo o *rall.* e o **pp**.

Tema A

É nesta sección onde atopamos maiores diferencias entre a obra orixinal e a versión.

Para empezar, o detalle non nimio de que **Vide** a repite talmente, dúas veces seguidas sen cambiar o máis mínimo detalle, mentres **Valdés**, á vista do asunto, emprega signos de repetición. Sinal ineludible de que **Vide** quería evitar o que as veces sucede coas frases entre signos de repetición, se non hai diferencas finais: que só se fan unha vez.

O máis importante: mentres na versión orixinal os tenores 1º e 2º cantan os versos con tódalas súas verbas empregando para iso unha textura melódica de corcheas na maioría das notas, o barítono e o baixo, levan unha textura de negras, para o cal teñen que “recortar” o texto sen que este perda “significatividade”.

Valdés, entrementes, optou porque tódalas voces cantaran o texto íntegro, resultando unha textura maiormente homofónica, salvo nos compases 12 e 13 nos que hai una pequena “intervención” temática na contralto e no baixo, igual que na partitura orixinal. Este detalle da versión, sumado ás diferencias harmónicas que propón o arranxador fan que o resultado sonoro entre a obra de **Vide** e a versión de **Valdés** sexa máis notorio.

As liñas de baixo, barítono e tenor 2º en **Vide** non teñen nada que ver coa proposta de **Valdés**. Estas diferencias melódico -harmónicas xorden do desexo de **Valdés** de darlle unha liña máis interesante ós baixos, que na

partitura de **Vide** case fan no antecedente un pedal de tónica para logo facer un de dominante no consecuente. A consecuencia é una maior riqueza a nivel harmónico (acordes variados de función subdominante) na versión do harmonista de **Sobrado do Bispo**.

A nivel de dinámica **Vide** limítase a pór un matiz de **p** no principio e no final da frase (a maiores dun *dim.*), sobreentendéndose os reguladores, que si indica **Valdés**.

Tema B

Como xa comentamos ó principio, unha das diferencias estruturais máis grandes entre **Vide** e **Valdés** está aquí, no tema B, que **Vide** non repite, senón sigue coa Coda para logo repetir todo de novo (coa 2ª letra) dende o tema A. **Valdés**, emporiso, repetirao e irá ó tema A para, xa si todo seguido, enlazar coa Coda final.

Nesta sección apenas hai diferencias entre **Vide** (tódalas voces cantan completo o texto) e a versión de **Valdés** salvo “pequenos” detalles. O primeiro é o matiz, que **Vide** indica **f** e **Valdés** **mf**. Para **Vide** este matiz forte mantense ata o compás 30 no que, súbito, planta un **p** e *dim.* no compás seguinte. **Valdés** mantén o mezzo forte ata o c. 21 para, a partir de aí establecer un regulador decresc. ata o final (coma sempre, o *rall.* suponse nos dous, en **Vide** e **Valdés**).

Outro pequeno detalle está no c. 19 da partitura de **Valdés**, que retarda o salto de cuarta da melodía na contralto (tenor 2º en **Vide**) ata a nota (sílabas) seguinte, por mor de non deixar sen 5ª este primeiro acorde do compás.

Sinalar como referencia compositiva o contraste, fronte a homofonía da sección anterior, da entrada gradual das voces, xerando gran tensión e procurando **Vide**, con éxito, o clímax da peza neste intre.

Tamén aquí hai sutís diferencias na articulación das semifrases (c. 30 de **Vide** e 23 de **Valdés**, respectivamente) entre os dous músicos, emanadas da diferenza entre os matices, sobre todo no consecuente, como xa indicamos anteriormente.

CODA

Tanto en **Vide** como en **Valdés** a coda é practicamente igual á intro que propuxo cada un deles (con tódalas diferencias xa apuntadas) salvo que a B.C. inicial é substituída polo texto (“Terra querida...”), e o matiz *p* por *F*.

En **Vide** o forte chega ata o c. 38, cun cambio súbito a *p*, que **Valdés** substitúe por un regulador decrecendo. Tamén ámbolos dous con B.C. nas voces inferiores e *rall.* – *rit.* respec-

tivamente (similar matiz) no derradeiro compás: 40 **Vide** e 34 **Valdés** (máis corta por mor dos signos de repetición que **Vide**, como xa vimos, preferiu non facer).

Unha derradeira diferenza entre os dous é que **Vide** matiza cun *pp* na última nota, pero sen caldeirón, mentres **Valdés** non pon o matiz (chégalle o regulador), pero si o caldeirón.

Morriña
(Balada)

Letra: Ernesto Pazín
Música: José Fdez. Vide
Introducción: Ernesto Pazín, Rafael

Folha reducida para o Orfeón do B.I. Centro (Bilbao)
La Habana, 1971

The musical score for "Morriña (Balada)" is presented in two systems. The first system covers measures 1 through 20, and the second system covers measures 21 through 40. The score is written for four voices (Tenor 1, Tenor 2, Soprano, Bass) and piano. The lyrics are in Galician. The score includes dynamic markings such as 'p' (piano), 'pp' (pianissimo), and 'f' (forte). The score also includes a 'Coda' section at the end, marked with a double bar line and a 'Coda' symbol.

Morriña

330

Andante moderato *J. F. Vide*
V. a 4 v. m.: G. Salgado Valdés

Soprano B.C.

Contralto B.C.

Tenor B.C.

Baixo B.C.

5

I. Can-do me a-to-po
II. Can-do pen-so nos

I. Can-do me a-to-po
II. Can-do pen-so nos

I. Can-do me a-to-po
II. Can-do pen-so nos

I. Can-do me a-to-po
II. Can-do pen-so nos

Coral De Ruada
Carpeta n.º:

P. 1 de 3

mae-dm / 2012 - 2015

Morriña - (2)

330

10

lon - xe da mi-ña te - ra sin lobá-goas nos o- llos de pen-sar
bos -ques nas carba-lleiras nas ríden-tes pai-sa-xes da mi- ña

lon - xe da mi-ña te - ra, da mi-ña te - ra, sin lobá-goas nos o- llos de pen-sar
bos -ques nas carba-lleiras, ah, nas ríden-tes pai-sa-xes da mi- ña

lon - xe da mi-ña te - ra, ah, sin to bá-goas nos o- llos de pen-sar
bos -ques nas carba-lleiras, ah, nas ríden-tes pai-sa-xes da mi- ña

11

1ª vez 2ª vez *mf*
ne - la Pe - ro son bá-goas, pe - ro son
te - ra non sin to pe - nas, non sin to

1ª vez 2ª vez *mf*
ne - la Ah Pe - ro son bá-goas, pe - ro son
te - ra Ah non sin to pe - nas, non sin to

1ª vez 2ª vez *mf*
ne - la Ah Pe - ro son bá-goas, pe - ro son
te - ra Ah non sin to pe - nas, non sin to

1ª vez 2ª vez *mf*
ne - la Pe - ro son bá-goas, pe - ro son
te - ra non sin to pe - nas, non sin to

Coral De Ruada

P. 2 de 3

mae-dm / 2012 - 2015

Morriña - (3)

330

21

bá-goas que me le-van as pe - nas e dan-me cal - ma, ma.
pe - nas, pe - ro corren-me as bá-goas po-las mei - xe

bá-goas ah, B.C.

bá-goas ah, B.C.

bá-goas ah, B.C.

bá-goas ah, B.C.

27

Te - ra que - ri - da, te - ra que - ri - da,
Te - ra que - ri - da, te - ra que - ri - da,
Te - ra que - ri - da, te - ra que - ri - da,
Te - ra que - ri - da, te - ra que - ri - da,
Te - ra que - ri - da, te - ra que - ri - da,

31

e - res o meu en - can - to, mi-ña a-le - grí - a
ah, B.C.
ah, B.C.
ah, B.C.

Coral De Ruada

P. 3 de 3

mae-dm / 2012 - 2015

Unha aventura en Málaga

"Teixugo"

Ao Manoliño de Mende, in memoriam

A Málaga de viaxe
foi a Coral De Ruada
e alí levamos un susto
que ó final quedou en nada.

Logo de almorzar, o día
despois da nosa chegada,
temos que facer ensaio
pois á tardiña tocaba
ofrecer un gran concerto
nunha das mellores salas
que poden toparse hoxe
buscando por toda España:
é o María Cristina
en pleno centro de Málaga.
Un concerto que quedou
gravado na nosa alma.

Ó rematar o ensaio
mañá libre, de folganza,
para realizar as compras
e tomar algunha cana
ou, mellor, un viño fino
acompañado de gambas
que procedían de Huelva
segundo alguén informara.

De volta prá residencia
un grupiño camiñaba
e, entre eles Manoliño,
o que o tamboril tocaba.

Antes de enfiar a costa
que ó destino levaba
deciden repoñer forzas
e sentan nunha terraza

onde piden manzanilla
e aceitunas de tapa.
Manolo di estar xa canso
e, despedíndose, marcha

pra cubrir os poucos metros
que para chegar lle faltaban,
mentres o resto do grupo
come, bebe e descansa.

Rematado o aperitivo,
os sentados se levantan
e van cara á residencia
onde o xantar os agarda.

Cando xa estaban comendo
deu en saltar unha alarma
- Onde está o Manoliño?,
seica convosco quedaba.
- Pero, aínda non chegou?,
connosco claro que andaba,
pero deulle por ir vindo
e pensamos que chegara.
- Pois non chegou e estou negro
por se algo lle pasara.
- E, que lle ía pasar!,
non lle puido pasar nada!,
estará polo seu cuarto
ou sentado nunha sala
agardando recibir,
pra xantar, unha chamada.

Levantámonos da mesa
comezando unha redada
por salas e corredores,
mesmo debaixo das camas.

E Manuel non aparece,
e o desacougo avanzaba.
-Que sofre do corazón!,
que ve pouco ou case nada!,
que xa vai tendo unha idade
pra andar de carallada!,
que o seu teléfono móbil
non da ton nin da tonada!

Chamamos á policía,
hospitais, ambulancias,
bombeiros, gardas civís
e ninguén sabía nada.

O vice colleu un taxi
para dar unha pasada
polos lugares máis pretos
a onde el nos deixara
e deron voltas e voltas
por ver se o atopaban,
mais el non aparecía,
como se a terra o tragara.
Canso, desmoralizado,
decide unha retirada
e volver á residencia
pra ver se Manuel chegara.

Mais Manoliño non chega
e, ante esta tardanza,
sae unha nova patrulla
polos máis novos formada.

O vice volve saír
un pouco á desesperada
e volve baixar a costa
sen rumbo, sen esperanza.
Nesto, ve subir un taxi
e o taxi da unha freada
ó chegar á súa altura
e, achegándose, para.
Viña nel o Manoliño!,
un milagre semellaba!.
- Pero, onde te metiches
que ninguén te atopaba?.
- Eu non sei como faría
cando vos deixei na tasca,
pero debín dirixirme
cara unha rúa afastada,
en lugar de regresar
á nosa humilde morada.

Nesto, báixase o taxista
e o vice, ó miralo á cara,
deuse conta de que era
o mesmo que a el levara
habían aínda un anaco
cando andaba de redada.
- Nada máz deixarlo a uzté
vi que el zeñó deambulaba
unaz callez máz abaixo
de ande a uzté lo dejara
y zupuze que zería,
por la pinta que llevaba,
el que andaba uzté buzcando
cazi toda la mañana.

Manolo pide desculpas
pola alarma que causara,
“polas voltas e paseos
que vos fixen dar pra nada”.
- Estou moi avergoñado!.
O vice pídlle calma.
- Pode pasarlle a calquera,
non se perde o que non anda.

Así rematou, amigos,
este accidente da andaina
do Manoliño de Mende
polas vereas de Málaga.

Sentencia

Se, cando estamos de xeira,
en vez de quedar na cama
che da por ir de paseo,
faino con boa compañía,
como a do Desiderio
que, denantes da alborada,
xa percorreu os camiños
de algo máis de media España;
o, senón, vaite co Xocas
para dar unhas brazadas,
faga calor, faga frío,
en pelotas nunha praia.
Pero que non se che ocorra,
que non che dea a tolada
de perderte nunha vila
inda que esta sexa Málaga.

Ourense, marzo de 2009

Visitas

Roberto Castro García

O día 15 de maio de 2012 recibimos a visita do Subdelegado do Goberno de España en Ourense.

Durante a súa visita, o equipo directivo da CORAL DE RUADA -presidido por Eladio Quevedo Almoina-, informou ao Subdelegado sobre a historia, actividades e proxectos da veterana formación coral ourensá, explicación que o Subdelegado seguiu con moito interese.

A continuación posou cos membros da CORAL e asinou no Libro de Honra da CORAL DE RUADA. Foto: erp; arquivo CDR

Roberto Castro asinando
no Libro de Honra da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

Neste día 15 de maio -San Isidro Labrador- no que visito a sede de CORAL DE RUADA, no Teatro Principal de OURENSE, aquel que na miña infancia era cine, sentíame profundamente honrado por te-la oportunidade de acompañar a esta magnífica agrupación que leva feito ourensanismo polo mundo dende 1918.

Que sexan moi fuctíferas as súas actuacións, como o viñeron sendo dende sempre.

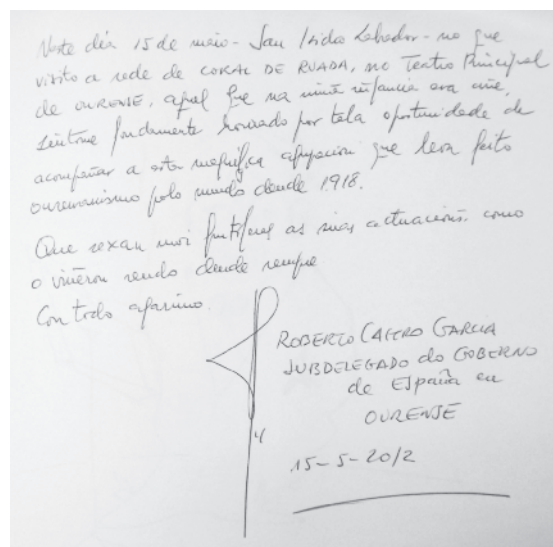
Con todo agarimo

ROBERTO CASTRO GARCÍA
SUBDELEGADO do GOBERNO

de España en
OURENSE

15-5-2012

(sinatura de Roberto Castro García)

Dedicatoria de Roberto Castro
no Libro de Honra da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

O presidente da CORAL, Eladio Quevedo Almoina, agasallou ao visitante co libro “Primeira viaxe a Andalucía do Coro De Ruada” do coralista Xaquín Vales, o CD “Sempre De Ruada” e exemplares da nosa revista.

Roberto Castro posando cos membros da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

Lisardo Prada Cordeiro

Lisardo é un antigo membro da CORAL DE RUADA dos anos cincuenta, natural de Velle, que a vida levou lonxe de Ourense, a Castellón concretamente. Alí segue cantando na Coral Polifónica Sant Pere del Grou, pero, cando volve a Ourense, sente morriña do seu pasado ruadista e fainos unha visita.

A última foi o 1 de outubro de 2012 e entregámoslle, como recordo, o CD “Sempre De Ruada” e varias publicacións.

Asinou no Libro de Honra da CORAL, deixando a dedicatoria seguinte:

Lisardo Prada no local da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

Para Lisardo Prada Cordeiro, antigo coralista de
 “De Ruada” no ano 1955 con Manolo de Dios
 na dirección, veciño de Velle e residente desde
 hai moitos anos en Castellón de la Plana, onde
 continúa a cantar nun coro, na Coral Polifónica Sant
 Pere del Grou.

Con todo o meu afecto,
 Ourense, xoves 1 de outubro de 2012

*Para Lisardo Prada Cordeiro, antigo coralista de
 “De Ruada” no ano 1955 con Manolo de Dios
 na dirección, veciño de Velle e residente desde
 hai moitos anos en Castellón de la Plana, onde
 continúa a cantar nun coro, na Coral Polifónica Sant
 Pere del Grou.
 Con todo o meu afecto,*

*Ourense, xoves 1 de outubro de 2012
 Con todo o meu afecto, Sant Pere del Grou.*

*Para Lisardo Prada Cordeiro, antigo coralista de
 “De Ruada” no ano 1955 con Manolo de Dios
 na dirección, veciño de Velle e residente desde
 hai moitos anos en Castellón de la Plana, onde
 continúa a cantar nun coro, na Coral Polifónica Sant
 Pere del Grou.*

Con todo o meu afecto,

Ourense, xoves 1 de outubro de 2012.

Palabras de Lisardo Prada
 no Libro de Honra da CORAL DE RUADA.
 Foto: erp; arquivo CDR

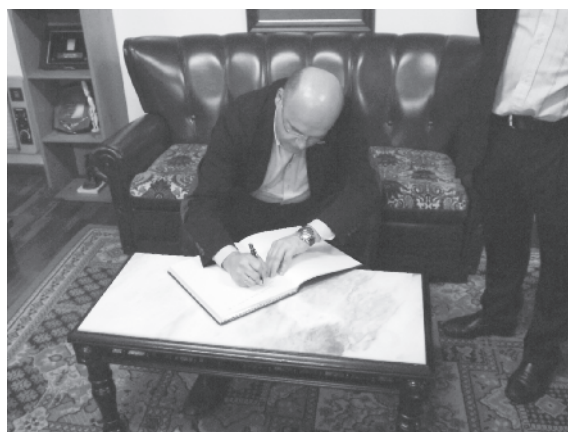
O presidente da CORAL, Eladio Quevedo
 Almoina, agasallou ao visitante co libro
 “Primeira viaxe a Andalucía do Coro De
 Ruada”, o CD “Sempre De Ruada” e exem-
 plares da nosa revista.

José Manuel Baltar Blanco

O novo presidente da Deputación, José
 Manuel Baltar Blanco, convidado polo presi-
 dente da CORAL DE RUADA, Eladio Quevedo
 Almoina, visitou o noso local do ático do
 teatro Principal o día 18 de abril de 2013.

No transcurso da visita fóronlle mostrados os
 distintos cadros, esculturas, cerámicas, diplo-
 mas, etc. acumulados por DE RUADA ao longo
 dos case cen anos da súa historia. Ademais,
 recibiu información das actividades en curso e
 dos proxectos de futuro.

José Manuel Baltar dirixiuse aos coralistas
 agradecéndolles a súa entrega a prol da cul-
 tura e a música da nosa cidade e por levar a
 ourensanía por tódolos recunchos do mundo.
 Asinou no Libro de Honra da Coral, deixán-
 donos a dedicatoria seguinte:

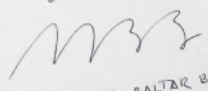

José Manuel Baltar Blanco asinando
 no Libro de Honra da CORAL DE RUADA.
 Foto: erp; arquivo CDR

José Manuel Baltar dirixíndose aos membros da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

Profundamente honrado de visitar a sede dunha institución, "A Coral De Ruada", que é un sinal de identidade de Ourense. A Deputación une a súa andaina á exitosa traxectoria da Coral, bandeira da alma de Ourense e exemplo e embaixadora da nosa razón de ser e existir.
¡Longa vida á Coral De Ruada!
¡Viva a Coral! ¡Viva Ourense!
Noraboa polos primeiros 95 anos de vida e parabénsaos coralistas e directiva, cun recoñecemento especial na persoa do seu Presidente Eladio Quevedo.
É unha honra ficar á vosa disposición.
JOSÉ MANUEL BALTAR BLANCO
PRESIDENTE DEPUTACIÓN DE OURENSE
18-ABRIL-2013.
(sinatura de José Manuel Baltar Blanco)

Profundamente honrado de visitar a sede dunha institución, "A Coral de Ruada", que é un sinal de identidade de Ourense. A Deputación une a súa andaina á exitosa traxectoria da Coral, bandeira da alma de Ourense e exemplo e embaixadora da nosa razón de ser e existir.
¡Longa vida á Coral de Ruada!
¡Viva a Coral! ¡Viva a Ourense!
Noraboa polos primeiros 95 anos de vida e parabéns aos coralistas e directiva, cun recoñecemento especial na persoa do seu Presidente Eladio Quevedo.
É unha honra ficar á vosa disposición.

JOSÉ MANUEL BALTAR BLANCO
PRESIDENTE DEPUTACIÓN OURENSE
18-ABRIL-2013.

Dedicatoria de José Manuel Baltar no Libro de Honra da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

O presidente da CORAL, Eladio Quevedo Almoína, agasallou ao visitante co libro "Primeira viaxe a Andalucía do Coro De Ruada", o CD "Sempre De Ruada" e varias publicacións.

Teodomiro Álvarez García

A Coral Isidoriana de León foi fundada en 1962 por Felipe Magdaleno Bausela na “Real Colegiata de San Isidoro” de León e é o coro titular da Basílica de San Isidoro onde participa nas celebracións litúrxicas máis solemnes. Felipe Magdaleno dirixiu esta Coral dende os seus inicios ata o seu pasamento no ano 1983. Dende entón fíxose cargo da dirección Teodomiro Álvarez García.

A CORAL DE RUADA ten unha excelente relación con esta coral leonesa xa que o ruadista Carmelo Jesús Hernández Morán é leonés de nacemento e formou parte da Coral Isidoriana.

DE RUADA convidou á Coral Isidoriana aos <<”Certames De Ruada”>> celebrados en Ourense nos anos 2010 e 2013. Por outra banda, DE RUADA actuou en León no ano 2012.

Co gallo da segunda visita a Orense da Coral Isidoriana, Teodomiro Álvarez asinou no Libro de Honra da CORAL, deixando a seguinte dedicatoria:

*Con todo el agradecimiento
a la Coral De Ruada que nos ha acogido
por segundo año. En todo momento hemos
recibido su calor y ánimo para continuar en
esta hermosa tarea de hacer la vida un poco
más llevadera a quienes nos escuchan. Un
abrazo especial a Carmelo que nos sigue con
especial afecto.*

Teodomiro Álvarez

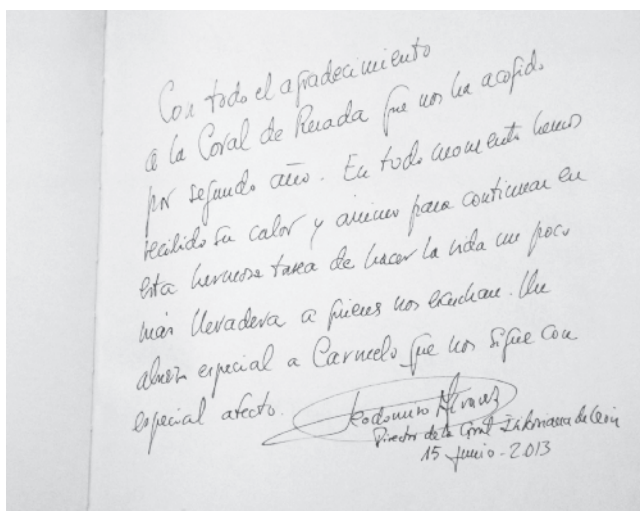
Director de la Coral Isidoriana de León

15 junio - 2013

(sinatura de Teodomiro Álvarez García)

Teodomiro Álvarez,
director da Coral Isidoriana de León.
Foto: Xerardo Gómez; arquivo CDR

Palabras de Teodomiro Álvarez
no Libro de Honra da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

O presidente da CORAL, Eladio Quevedo Almoina, agasallou ao visitante co libro “Primeira viaxe a Andalucía do Coro De Ruada”, o CD “Sempre De Ruada” e exemplares da nosa revista.

Agustín Fernández Gallego, María Belén Iglesias Cortés e Miguel Abad Vila

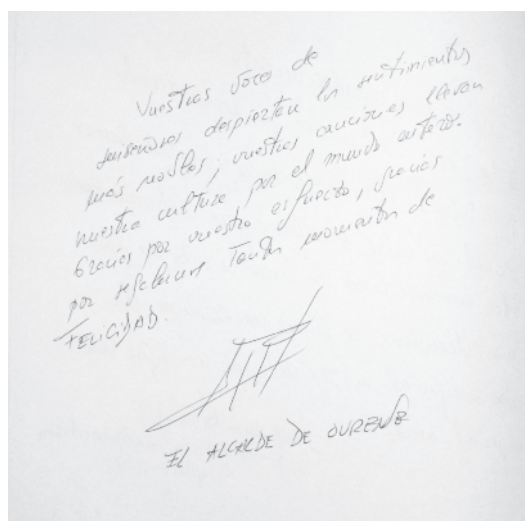
O alcalde de Ourense, Agustín Fernández Gallego (PSOE) visitou a sede da CORAL DE RUADA acompañado polo concelleiros da oposición (PP) María Belén Iglesias Cortés e Miguel Abad Vila.

Agustín Fernández dirixiu unhas palabras aos coralistas agradecéndolle a súa dedicación a prol da vida cultural e musical de Ourense e animándoos a continuar con este noble labor. O alcalde e os dous concelleiros posaron con tódolos coralistas e, deseguida, escribiron senllas dedicatorias no Libro de Honra da CORAL DE RUADA.

Agustín Fernández escribiu:

*Vuestras voces de
ruiseñores despiertan los sentimientos
más nobles; vuestras canciones llevan
nuestra cultura por el mundo entero.
Gracias por vuestro esfuerzo, gracias
Por regalarnos tantos momentos de
FELICIDAD
EL ALCALDE DE OURENSE
(sinatura de Agustín Fernández Gallego)*

Palabras do alcalde
no Libro de Honra da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

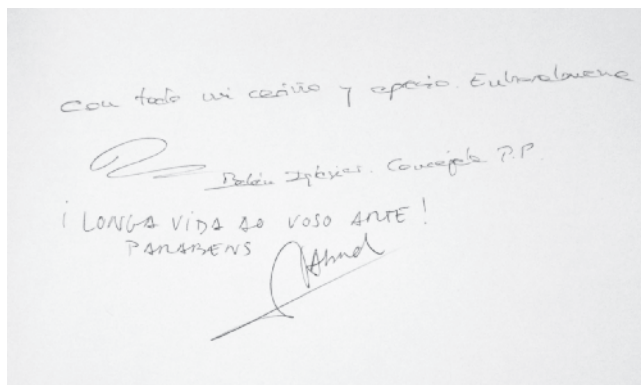

Agustín Fernández (alcalde) e Belén Iglesias e Miguel Abad (concelleiros) escribindo
no Libro de Honra da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

Bastante máis breves foron as dos dous concelleiros:

*Con todo mi cariño y apoyo. Enhorabuena.
Belén Iglesias. Concejala PP
(sinatura de María Belén Iglesias Cortés)*

*¡LONGA VIDA AO VOSO ARTE!
PARABÉNS
(sinatura de Miguel Abad Vila)*

Palabras dos dous concelleiros
no Libro de Honra da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

Agustín Fernández (alcalde) e Belén Iglesias e Miguel Abad (concelleiros)
posando cos membros da CORAL DE RUADA.
Foto: erp; arquivo CDR

O presidente da CORAL, Eladio Quevedo Almoina, agasallou aos visitantes co libro “Primeira viaxe a Andalucía do Coro De Ruada”, o CD “Sempre De Ruada” e varias publicaciónes.

GERARDO SALGADO VALDÉS

O 18 de agosto de 2012 chegounos a triste nova do pasamento de **Gerardo Salgado Valdés**. A pesar de que non tivo relación directa coa CORAL DE RUADA, traémolo a esta sección por varios motivos. En primeiro lugar, foi discípulo de Antonio Jaunsarás Sanmiguel, o egrexio músico navarro e organista da Catedral de Ourense (ver sección “Persoeiros” desta mesma revista) e, polo tanto, compañeiro e amigo de varios dos directores da CORAL DE RUADA (Manuel e Álvaro de Dios Martínez, Bruno Fuentes Blanco, José María González Álvarez, Juan José Rumbao Requejo...). Durante moitas décadas foi director do Orfeón Unión Orensana. Foi o sucesor de Jaunsarás como organista da Catedral e, polo tanto, compartiu coa CORAL DE RUADA moitas celebracións na Catedral de Ourense. Compuxo e harmonizou un importante número de pezas polifónicas, moitas delas incorporadas ao repertorio de DE RUADA.

Gerardo Salgado Valdés.
Foto: Gran Enciclopedia Galega

Ademais, durante os últimos anos, era un seguidor asiduo dos concertos da CORAL DE RUADA e mesmo tivo a atención de facernos un agasallo con motivo do noso 80º Aniversario.

Agasallo co gallo do noso 80º aniversario.
Foto: erp; arquivo CDR

CARLOS SUÁREZ

Carlos Suárez, “Carliños da Loña”, foi un importante coralista dos anos 50: cantor, bailarín tamborileiro...

Foi un ex-celente ruadista e unha persoa moi querida por tódolos seus compañeiros e por tódolos que tivemos a sorte de coñecelo nos últimos tempos.

Ultimamente, facíanos, con algunha frecuencia, visitas no noso local e sempre traía consigo recortes de prensa, programas, fotografías... que deixaba para o arquivo da CORAL DE RUADA. Entre eses documentos están as fotos que se xuntan.

Carlos Suárez en 1958.
Foto: cedida por Carlos Suárez;
arquivo CDR

Carlos Suárez tocando o tamboril camiño da Praza Maior (1954).
Foto: Villar; arquivo CDR. Cedida por Carlos Suárez

JOSÉ CORRAL RIVERA

O 17 de novembro de 2014 finou, despois dunha longa enfermidade **José Corral Rivera**, membro do grupo musical da CORAL DE RUADA, como tamborileiro.

Quédanos del a lembranza dun bo tamborileiro e, sobre todo, dunha boa persoa que se enfrontou con valentía á súa cruel enfermidade ata o punto de asistir a ensaios e concertos despois de longos e duros tratamentos. Mesmo tivo a afouteza de viaxar coa CORAL a Canarias, a finais de 2013, cando xa as forzas lle fallaban. Foron as súas derradeiras actuacións. As fotos que se acompañan, corresponden a esta primeira xeira Canaria de DE RUADA.

José Corral no Santuario da “Virgen del Pino”, en Teror.
Foto: Pepe Losada (Las Palmas); arquivo CDR

José Corral, no centro, facendo a entrada no salón de actos da Casa de Galicia de Las Palmas.
Foto: Pepe Losada (Las Palmas); arquivo CDR

Tamén nos deixaron algúns Amigos da CORAL e outros persoeiros vinculados dalgún xeito con DE RUADA:

Eladio Diz Ojea (finado o 10 de agosto de 2014), ex concelleiro do Concello de Ourense, pontino de corazón, asíduo asistente aos concertos de Reis da CORAL, na Igrexa de Santiago das Caldas.

Eustaquio Puga Rodríguez-Mangana (finado o 26 de agosto de 2014), exdirectivo da CORAL DE RUADA.

Juan Antonio Outeiriño Muñoz (finado o 24 de decembro de 2014), antigo xefe de protocolo do Concello de Ourense, medalla de Ouro da cidade e pai da excoralista María José Outeiriño Boán.

Actividades

actividades 2012

4 de xaneiro

A CORAL DE RUADA despois do concerto de Nadal na Catedral, como é habitual desde fai anos, recibiu o 2012 con moita ilusión ofrecendo aos seus seguidores un concerto especial de reis na Igrexa de Santiago das Caldas. Nesta ocasión, unha vez máis, DE RUADA cantou panxoliñas e cantos do Nadal galegos e da polifonía universal, polo que recibiu moitos aplausos e felicitacións do numeroso público asistente que gozou da boa música nun marco incomparable. Despois do concerto, José Manuel Fernández Sobrino, veciño da Ponte, periodista e membro da Xunta de Goberno de CORAL DE RUADA, dirixiu unhas palabras ao público nas que lembrou a boa colaboración existente entre a Coral e A Ponte.

6 de xaneiro

O Deán da Santa Igrexa Catedral, Serafín Marqués oficiou unha misa solemne na festividade dos Reis Magos, acompañado do Cabido Catedralicio. CORAL DE RUADA, que foi a encargada de cantar a misa, incluíu no programa algunhas panxoliñas do seu repertorio. Esta actuación na Catedral, xunto coa de San Martiño, débese ó acordo de colaboración asumido pola Coral co Deán da Catedral. Con esta intervención na Catedral e coa de Reis na Igrexa da Ponte, a CORAL remataba as festas de Nadal e Reis e comezaba o novo ano 2012 con desexo e ánimos de seguir traballando arreo no eido musical.

A CORAL DE RUADA chegando á Catedral pola escalinata da prazo do San Matinho para a ordenación episcopal do novo bispo de Ourense e xa dentro, dende o coro.

Fotos: erp; arquivo CDR

11 de febreiro

O sábado 11 de febreiro, a Diocese de Ourense viviu un momento de especial solemnidade e relevancia, coa ordenación episcopal, na S. I. Catedral, do novo bispo, Monseñor Leonardo Lemos Montanet, nomeado polo Papa o día 16 de decembro para presidir a Igrexa en Ourense. O novo Pastor, procedente de Santiago de Compostela, entrou o día 11 de febreiro na Diocese pola parroquia de Santa María do Desterro, A Corna. Alí recibiu o saúdo da representación diocesana, clero do arciprestado e autoridades locais, visitando a Nosa Señora da Corna na súa igrexa. A continuación detívose ao mediodía, coa súa comitiva, no Real Mosteiro de Oseira. Ás 15,15 horas, o novo Bispo entrou na cidade pola rúa da Cruz Vermella onde recibiu ás autoridades e ós fieis, presididos polo Bispo de Tui-Vigo e Administrador Apostólico desta sede durante a súa vacante, Monseñor Luís Quinteiro Fiúza, mostrando a súa acollida ó que desde ese día sería o novo Pastor. Pola rúa de Lamas Carvajal desprazáronse ata a igrexa de Santa Eufemia onde se revestiron tódolos bispos e cregos. Ás 15,45 saíu a procesión con corredor da Real Banda de gaitas da Deputación, desde a igrexa de Santa Eufemia ata a S.I. Catedral, accedendo polas escaleiras da praza de San Martiño, sendo recibido polo Cabido da Catedral.

Xa de seguido comezou a longa cerimonia da ordenación episcopal e toma de posesión, na que o ordenante principal foi o Arcebispo de Santiago de Compostela, Monseñor Julián Barrio. Os outros bispos ordenantes foron o Nuncio, Monseñor Renzo Fratini, o Bispo de Tui-Vigo, Monseñor Luís Quinteiro Fiúza, o Arcebispo de Valencia, Monseñor Carlos Osoro Sierra, o Bispo Emérito de Tui-Vigo, Monseñor José Diéguez Reboredo e o Bispo de Astorga, Monseñor Camilo Lorenzo Iglesias, concelebrando numerosos bispos de España e das dioceses limítrofes de Portugal, xunto ao clero diocesano e cregos de Santiago e outras dioceses. A CORAL DE RUADA, baixo a dirección de Xoán Antón Vázquez Casas, acompañados ó órgano pola profesora de órgano do Conservatorio de Ourense, Marisol Mendive, interpretou brillantemente a parte musical programada para tal solemnidade. O templo catedralicio quedouse pequeno para acoller a tantos fieis. Juan José Rumbao, ex-director de DE RUADA dirixiu a súa composición “Profeta”, por invitación expresa do director.

2 de marzo

CORAL DE RUADA participou, unha vez máis, no programa Luar, que facía o nº 845 da súa larga andaina da man do veterano e prestixioso presentador Xosé Ramón Gayoso. Nesta ocasión, a CORAL interpretou, baixo a dirección do seu director, Xoán Antón Vázquez Casas, a Foliada de Luintra que foi moi aplaudida polo público que presenciaba en directo o programa, actuando como solista o tenor Gerardo Gómez Gómez.

12 de maio

Convidados pola Coral Isidoriana de León, que está a celebrar o seu 50º aniversario, a CORAL DE RUADA ofreceu un concerto no salón de actos do “Nuevo Recreo Industrial” o sábado, 12 de maio, a partir das 20 horas. DE RUADA actuara por primeira vez en León no ano 1923 e volveu en 1925. Desde entón visitou en varias ocasións as principais vilas da provincia (Villafranca, Cacabelos, Ponferrada e Astorga), pero non volvería á capital leonesa dende aquel afastado 1925, hai xa 87 anos. Trátase, polo tanto, dunha actuación moi desexada por DE RUADA. Despois do opíparo xantar ofrecido pola Coral Isidoriana de León na Hospedería da Real Colegiata de San Isidoro, os membros de DE RUADA fixeron un percorrido turístico guiado por membros da coral leonesa e polo ruadista, natural de León, Carmelo Jesús Hernández Morán. Con anterioridade ao concerto, os membros da CORAL DE RUADA, co seu grupo instrumental, realizaron un desfile dende o domicilio social da Coral Isidoriana, situado na Real Colegiata de San Isidoro, até o lugar do concerto, no salón de actos do “Nuevo Recreo Industrial”, na rúa de las Ánimas, pasando polas rúas máis céntricas de León (Lope de Vega, do Cid, Pilotos Regueral, Ruiz de Salazar, Ancha e Legión VII).

Como detalle especialmente significativo debemos comentar que ao pasar polo monumento ao compositor ourensán (de Santa Cruz de Terroso, Vilardevós) Ángel Barja Iglesias, erixido polo concello de León nos xardíns do Cid, a CORAL detívose en sinal de respecto e homenaxe, e continuou posteriormente o seu desfile.

Durante o concerto, DE RUADA ofreceu unha selección de cantigas populares (foliadas, pandeiradas, alalás, acompañadas de instrumentos populares galegos) e polifónicas galegas e unha pequena mostra de polifonía universal, baixo a dirección de Xoán Ántón Vázquez Casas, que foi moi aplaudida polo numeroso público que asistiu ao concerto o que provocou que DE RUADA ofrecese dous bises. O concerto foi presentado polo coralista Carmelo Jesús Hernández Morán, natural de León, e Ana María Herrero Prieto, natural de Palencia e residente en León na súa época de estudante. Ao remate do concerto, o director da Coral Isidoriana informou de que un dos ruadistas, o que fixo de presentador, era fillo do coñecido xornalista Carmelo Hernández Moros “Lamparilla”, o que provocou que todo o público se levantase e tributase unha gran ovación que o ruadista acolleu visiblemente emocionado.

Despois de cumprimentar a moitas persoas que querían felicitar persoalmente á expedición ruadista, iniciouse o desfile polas céntricas rúas leonesas en sentido inverso. Ao chegar ós xardíns do Cid, a CORAL detívose para honrar ao fundador e primeiro director da Coral Isidoriana de León, padre Felipe Magdalena Bausela, diante da súa estatua erixida nos mencionados xardíns, a poucos metros da de Ángel Barja, á que nos referimos anteriormente. Finalizou a xornada cunha espléndida cea na Hospedería da Real Colegiata de San Isidoro, na que participaron varios membros do coro anfitrión, que se prolongou até altas horas debido ao excelente ambiente e as distintas cantigas que se ían sucedendo. A expedición ourensá aloxouse na “Residencia Virgen del Camino” dos PP Dominicos, en Valverde de la Virgen, a 7 km. de León en dirección a Astorga, fronte á “Basílica Virgen del Camino”. En resumo, unha fermosa e exitosa xeira chea de momentos entrañables que quedarán gravados na memoria colectiva de DE RUADA.

A expedición ruadista diante da Hospedería da Real Colegiata de San Isidoro, en León.
Monumento ao músico ourensán Ángel Barja nos xardíns do Cid. DE RUADA actuando
no “Nuevo Recreo Industrial de León”. Fotos: erp; arquivo CDR

17 de maio

CORAL DE RUADA participou un ano máis nos diferentes actos culturais que se celebran en Vilanova das Infantes co gallo da tradicional Romaría Raigame que reúne a moito público procedente de diferentes puntos da nosa xeografía. A CORAL cantou a Misa que celebrou na igrexa parroquial, o párroco da localidade, Adolfo Enríquez Méndez, e a continuación ofreceu un breve concerto para todos os asistentes.

18 de maio

O IES Xulio Prieto Nespereira organizou o tradicional acto de despedida dos alumnos que finalizaron os seus estudos de bacharelato no centro. Un día no que os principais protagonistas foron os xoves estudantes porque se pechaba unha etapa da súas vidas e emprendían ilusionados outra ben distinta. O acto contou coa presenza da CORAL DE RUADA que entoou o himno universitario *Gaudeamus igitur* e ofreceu un breve concerto a continuación, que foi moi aplaudido. O director Xoán Antón Vázquez Casas invitou ao ex-director, Juan José Rumbao Requejo, alí presente, para que dirixise *Airiños, Airiños Aires*.

20 de maio

CORAL DE RUADA cantou a misa que se celebrou ás 8 do serán na igrexa dos salesianos, co gallo da celebración da solemne novena a María Auxiliadora. A misa foi concelebrada polos padres salesianos que forman a comunidade relixiosa e o templo estaba cheo de fregueses entre os que había moitos antigos alumnos salesianos.

27 de maio

O Real Coro Toxos e Froles do Ferrol celebrou os seu 97 aniversario cunha gala no teatro Jofre, chea de lembranzas. O Real Coro Toxos e Froles estivo representado polas súas seccións do Grupo de Instrumentos Tradicionais “Manuel Lorenzo”, e do propio Coro. A cita contou coa presenza de dúas destacadas formacións, a CORAL DE RUADA de Ourense, e a asociación cultural Donaire, da Coruña. CORAL DE RUADA é un dos coros históricos que debutou un 24 de xuño de 1919 no monumental Teatro Apolo da cidade das Burgas. En canto á formación coruñesa, comezaron a súa andaina máis recentemente, no ano 2000. Os ferroláns que encheron o teatro, respaldaron coa súa presenza o festival, centrado na música tradicional galega. CORAL DE RUADA ofreceu unha selección do seu repertorio, recibindo calorosos aplausos.

Romaría dos Amigos da CORAL DE RUADA en Oseira: Misa e festa despois dos xantar.

Fotos: erp; arquivo CDR

17 de xuño

Como é tradicional, CORAL DE RUADA reuniu a tódolos seus amigos en Oseira para conmemorar a súa primeira presentación ante o público ourensán o día de San Xoán de 1919. O primeiro acto foi a Misa cantada pola CORAL e oficiada por un monxe do convento, o P. Eladino. Ó comezo da Misa, Emilio Rodríguez Portabales, vicepresidente primeiro da CORAL, deu a benvida a tódolos asistentes, e puxo baixo o patrocinio de Santa María o traballo levado a cabo durante este curso, lembrando as principais actividades realizadas e recordando ós falecidos durante o presente ano. Trala misa houbo unha comida popular na carballeira, ó pé do río, na que non faltaron o polbo, pan de Cea, viño e refrescos ofrecidos pola CORAL, e outras viandas de cada quen. Este ano a festa tamén foi moi concorrida, aínda que o tempo non axudou moito; estivo animada polos cantos de tódolos asistentes, acompañados polo grupo instrumental da propia CORAL. O encontro serve para compartir os ruadistas cos seus Amigos e agradecerlles o apoio prestado durante todo o ano.

22 de xuño

Dous momentos do concerto dos Amigos no teatro Principal.
Fotos: erp; arquivo CDR

No Teatro Principal iniciouse a sexta edición do Certame Internacional de Coros “De Ruada”. Durante a primeira sesión do certame, foi protagonista a CORAL DE RUADA, que ofreceu o seu tradicional “Concerto dos Amigos”. Desta maneira a nosa histórica agrupación coral quixo agradecer ós seus Amigos e seguidores o interese que amosan polo seu traballo cada ano e dunha maneira especial nesta efemérides. DE RUADA agasallou ó público cun amplo e selecto repertorio de composicións populares galegas e tamén da polifonía galega. Os Amigos da CORAL gozaron co concerto ofrecido e premiaron o noso traballo con prolongados e sinceros aplausos. Cada vez son máis os que nos seguen fielmente en cada unha das nosas actuacións. Fixo a presentación inicial co ofrecemento ós amigos e seguidores da CORAL alí presentes, Emilio Rodríguez Portabales, vicepresidente primeiro de DE RUADA. Durante o concerto, o secretario da CORAL, Manuel Souto, leu o acordo da acta da Xunta de Goberno na que se acorda, en aplicación dos estatutos, a concesión de condecoracións para algúns membros da nosa histórica CORAL, e homenaxes para antigos coralistas, amigos, e seguidores. Diploma de coralistas distinguidos a Elisa Álvarez Cabo, José Rodríguez Suárez, Luís Ángel Fernández Iglesias e Juan Canal López, por levar pertencendo e actuando ininterrompidamente na CORAL durante máis de oito anos (Art. 41, c.). Homenaxe: Excoralista homenaxeado: Acolléndose aos artigos 42) e 43) dos vixentes Estatutos da CORAL, recoñécese publicamente o desinteresado labor daqueles homes e mulleres que xa non son membros activos da mesma pero que levan a DE RUADA no seu corazón: José Iglesias Fernández, residente

en Barcelona e que veu ex profeso para recibir a súa merecida homenaxe. Ao final do concerto, o presidente de CORAL DE RUADA dirixiuse aos asistentes para agradecerlles a súa presenza e reclamou o apoio das institucións.

O presidente da CORAL, Eladio Quevedo, entrega un agasallo ao excoralista José Iglesias Fernández.
Fotos: erp; arquivo CDR

23 e 24 de xuño

Día 23: Seguindo co desenvolvemento do VI Certame Internacional de Coros “De Ruada”, a quen-da foi para dúas prestixiosas agrupacións corais, Cantares de Brión, de Vincios, Gondomar, Pontevedra e o Orfeão de Águeda, Portugal. Ambas agrupacións foron moi aplaudidas polo asis-tentes. Os presentadores do concerto foron nesta ocasión, Adolfo Salgado Pérez e Rosa Cid Galante.

Actuación dos grupos Cantares do Brión (Vincios, Gondomar, Pontevedra) e Orfeao de Águeda (Portugal).
Fotos: erp; arquivo CDR

Actuación dos grupos Aimil (Xinzo de Limia) e Cántigas da Terra (A Coruña).
Fotos: erp; arquivo CDR

Día 24: O VI Certame Internacional de Coros “De Ruada” chegaba ao seu fin coas intervencións do Coro Aimil de Xinzo de Limia e Cántigas da Terra da Coruña que tivo lugar na igrexa dos PP. Franciscanos totalmente chea de público que premiou as actuacións de ambas corais con fortes aplausos.

28 de xuño

A CORAL DE RUADA estivo presente en Santo Domingo de Bonaval, na solemne cerimonia da entrega das Medallas Castelao 2012, que cada ano entrega a Xunta para distinguir a “aqueles autores dunha obra merecedora do recoñecemento do seu pobo en calquera faceta da actividade humana”. Este ano, foron cinco galegos ilustres os que recibiron tal distinción: Michel Salgado, futbolista; Arsenio Iglesias, adestrador; Manuela López Besteiros, ex conselleira; Román García Varela, maxistrado; Federico Martinón Sánchez, pediatra, “galego de Ourense e orgulloso de selo”, segundo as verbas do propio galardoado. O acto foi presidido polo presidente do executivo autonómico, Alberto Núñez Feijóo. Outras autoridades e representantes da sociedade civil galega arrouparon ós galardoados. Pechou o acto que foi transmitido en directo pola Televisión de Galicia, a CORAL DE RUADA coa interpretación maxestosa do Himno Galego, baixo a dirección de Xoán Antón Vázquez Casas.

O presidente da Xunta de Galicia cos membros da CORAL DE RUADA en S. Domingos de Bonaval, despois do acto.
Fotos: erp; arquivo CDR

29 de xuño

A Praza Maior de Ourense acolleu ás 22,30 horas o espectáculo folclórico a cargo dun dos mellores grupos actuais, “Treixadura”, que presentou o seu novo disco “Esa si que é muiñada”, no que colaborou a agrupación ourensá CORAL DE RUADA, que tamén interviu no concerto con Treixadura e mailo grupo Minhotos. CORAL DE RUADA e Treixadura fixeron as delicias do público que enchía a Praza Maior.

Actuación da CORAL DE RUADA na Praza Maior, co grupo Treixadura.
Fotos: erp; arquivo CDR

30 de xuño

Convidados polo Orfeão de Águeda, Portugal, con motivo do seu 96 aniversario, os integrantes da CORAL DE RUADA ofreceron un concerto no cine-teatro São Pedro daquela localidade portuguesa. Na actuación tamén participaron a Coral Santo Condestável da cidade portuguesa de Fafe, o coro anfitrión, Orfeão de Águeda e o grupo de teatro do Orfeão de Águeda. Antes do concerto, a CORAL DE RUADA levou a cabo un desfile polas rúas de Águeda, entre o hotel e o teatro. A nosa actuación foi moi aplaudida polas persoas alí congregadas.

Actuación no cine-teatro Sao Pedro de Águeda (Portugal), co gallo do 96º aniversario do Orfeao da citada localidade.
Fotos: erp; arquivo CDR

7 de xullo

A CORAL DE RUADA foi convidada polo Coro da Cidade de Vila Real de Portugal para ofrecer un concerto, no que participaron ambas agrupacións, no Pazo do Conde de Amarante, antigo goberno Civil, situado no centro da vila. Durante a actuación os coralistas interpretaron unha variada selección de cantigas populares e da polifonía galega e portuguesa. Cabe destacar que debido ós lazos de irmandade entre as cidades de Ourense e Vila Real, a relación entre os dous coros é excelente. A CORAL recibiu fortes aplausos durante a súa intervención

Actuación no Pazo do Conde de Amarante de Vila Real (Portugal).
Foto: Dositeo Fernández Fernández; arquivo CDR

26 de xullo

O luns, 26 de xullo, ás 12 horas tivo lugar na fermosa igrexa de Santiago das Caldas unha misa na honra de Santa Ana e de San Xoaquín. Un acto litúrxico coñecido como “a misa dos maiores”, co que se completan os actos relixiosos das festas do Apóstolo Santiago. Nesta ocasión a eucaristía foi cantada pola CORAL DE RUADA cun repertorio preparado e adecuado para esta celebración. Algo que sen dúbida axudou a embelecer a celebración da misa. Oficiou a eucaristía o párroco, Francisco Pernas. Estiveron presentes varias autoridades e concelleiros.

26 de agosto

Despois dunhas merecidas vacacións, A CORAL DE RUADA retomou a súa actividade ofrecendo unha magnífica actuación na igrexa de Esgos, onde foron os encargados de poñer a música durante a celebración dos actos relixiosos que se se celebraron na honra de San Vitores. Alí os fregueses gozaron das maravillosas voces dos integrantes do coro, que unha vez máis gañaron a admiración do público. Despois a CORAL foi obsequiada cun xantar. Non faltaron as cantigas acompañadas pola Grupo Instrumental da propia CORAL. Tódolos asistentes regresamos moi satisfeitos do trato recibido pola comisión de festas.

13 e 20 de setembro

A Xunta de Goberno da CORAL DE RUADA, no seu empeño en dar a coñecer as actividades e facilitar a incorporación de novos membros, decidiu iniciar a nova tempada con ensaios na rúa.

Día 13: Escalinata dos Xardíns do Padre Feijóo.

Día 20: Praza Maior (escalinata da Igrexa de Santa María Nai).

A experiencia foi valorada moi positivamente polo gran número de persoas que se achegaron a presenciar estes ensaios, polo que se decidiu repetila nos anos sucesivos.

Desfile pola rúa Real da Coruña antes do concerto.
Foto: erp/dff; arquivo CDR

2 de outubro

Como manda a tradición, co gallo da celebración do día dos Santos Anxos Custodios, patrón da Policía Nacional, a Catedral Basílica de Ourense acolleu a tradicional eucaristía que foi oficiada polo bispo de Ourense, Monseñor Leonardo Lemos Montanet. A asistencia foi multitudinaria, xa que foron moitos os ourensáns que non quixeron perderse a cita. Os primeiros bancos foron ocupados por altos cargos, xefes e membros do corpo da Policía Nacional, Policía Local, Garda Civil, Política e Xudicatura, así como numerosos familiares e amigos dos membros da Policía. A Misa foi cantada pola CORAL DE RUADA que deleitou ós presentes con varios temas.

14 de outubro

A CORAL DE RUADA ofreceu un concerto no teatro Rosalía de Castro da Coruña dentro do “VIII” Ciclo de Coros Históricos Galegos”, organizado polo coro Cántigas da Terra daquela cidade. A CORAL DE RUADA compartiu escenario cos Regueifeiros de Bergantiños e cos organizadores do VIII Ciclo de Coros Históricos, Cántigas da Terra da Coruña. Previamente ao concerto, os tres grupos participantes, desfilaron dende o Obelisco pola Rúa Real ata o Teatro Rosalía de Castro, ante a presenza de bastante público. Os moitos asistentes ao concerto e amantes da música e folclore galegos e das tradicións como as regueifas, premiaron con calorosos aplausos cada unha das intervencións dos coros históricos.

30 de outubro

A CORAL DE RUADA gravou nos estudos da TVG de San Marcos en Santiago a Foliada de Chantada, baixo a dirección de Xoán Antón Vázquez Casas, para o programa “Heicho cantar que-ridiña” que comezará a emitirse en datas vindeiras.

Nos estudos da TVG en San Marcos.
Fotos: erp; arquivo CDR

9 de novembro

A CORAL DE RUADA trata de reivindicar a figura de Xabier Prado “Lameiro” que tan vinculado estivo a formación coralista. Por iso creou o <<Premio Xabier Prado “Lameiro”>> para distinguir a persoas, colectivos ou iniciativas que se signifiquen na promoción da cultura popular de Galicia; nesta ocasión o premio foi para o coro histórico “Cántigas da Terra” da Coruña (ver apartado <<Premio Xabier Prado “Lameiro”>>).

11 de novembro

A cidade de Ourense honrou ó seu patrón, San Martiño, como manda a tradición, coa misa na Catedral pola mañá, e co magosto pola tarde. A cerimonia comezou coa procesión baixo a chuva dos membros da Corporación municipal, desde o Concello ata a Catedral, precedidos da música da Banda Municipal e facendo perorrido inverso ó finalizar a Eucaristía. Xa na Igrexa, na misa, o Alcalde, Agustín Fernández cumpría por primeira vez coa tradición da ofrenda da cidade ó patrón San Martiño. Na súa ofrenda, o alcalde pediu ó Santo “que nos axudes a acertar a construír unha nova cidade e unha sociedade nova, nas que os dereitos das persoas sexan o fin primeiro e o seu benestar deixe de ser unha cuestión de cálculo contable”. Pola súa parte o Bispo, Monseñor Leonardo Lemos Montanet, dixo que Ourense debía apostar polo propio exemplo de San Martiño. A CORAL DE RUADA, como ven sendo habitual, foi a encargada de acompañar cos seus cantos a celebración da misa que foi presidida polo Bispo, Monseñor Leonardo Lemos Montanet, e celebrada polos cóngos da Santa Igrexa Catedral e outros párrocos da cidade. Contou coa presenza do coengo-organista titular da Catedral de Sevilla, José Enrique Ayarza Jarne quen, ademais de acompañar á CORAL DE RUADA nas súas intervencións, interpretou algunhas obras do seu repertorio durante a celebración da misa, e ofreceu un Concerto Extraordinario de Órgano co gallo da restauración do órgano maior da Catedral, o sábado, véspera de San Martiño de Tours, Patrón da Catedral, Cidade e Diocese de Ourense.

17 de novembro

A CORAL DE RUADA foi convidada a cantar a misa que se celebrou no templo catedralicio co gallo da clausura do XLI Congreso Nacional das “Hospitalidades Nuestra Señora de Lourdes”, organizado pola hospitalidade de Ourense, unha organización que a súa presidenta, Menchu Pérez Estévez, define como “un grupo de fieis, con carácter xurídico privado que está constituído na Diocese de Ourense ao amparo do establecido no dereito canónico”. Os principais propulsores foron Rita González Guzmán, Antonio Condado e José Quintas. Foron máis de 200 membros das hospitalidades de todo o país, ademais da de Lourdes, os que se deron cita en Ourense. Entre os poñentes figuran o médico do CHUO, Arturo Fuentes Varela, José María Rubio Rubio, doutor sevillano, ademais de Horacio Brito, reitor do Santuario de Lourdes. Presidiu a solemne eucaristía, o bispo de Ourense Monseñor Leonardo Lemos Montanet, acompañado no altar por José Quintas Iglesias e outros cregos que acompañaban ás hospitalidades procedentes de toda España. A CORAL DE RUADA tivo unha excelente actuación que foi do agrado dos organizadores e asistentes, segundo as súas propias manifestacións. Juan José Rumbao que tamén compartiu órgano con Manuel Rey Olleros, dirixiu o Salmo de Louvanza, por invitación do director da CORAL, Xoán Antón Vázquez Casas.

20 de novembro

A Aula de Órgano do Conservatorio Profesional de Música de Ourense chamarase no sucesivo “Aula Antonio Jaunsarás”. Un acto de homenaxe ó que fora organista da Catedral durante décadas, de feliz recordo en Ourense. Jaunsarás deixou unha grande pegada musical nesta cidade. Para recordalo, e aproveitando a semana da festividade de Santa Cecilia, patroa dos músicos, pronunciou unha conferencia sobre Antonio Jaunsarás, o coéngo Xosé Ramón Estévez, prefecto de música da Catedral. Cantou a CORAL DE RUADA que tanto debe ó célebre homenaxeado. Interpretou sete composicións de Jaunsarás, ademais do Omnia in caritate de Estévez, que é o lema do actual bispo, e unha tocata e fuga de Bach, coa profesora do Conservatorio e concertista, Marisol Mendive ó órgano de tubos deste centro educativo, o único que hai en Galicia, pois en ningunha outra cidade se pode estudar órgano coma en Ourense. Mencionar que os ex-directores de DE RUADA, presentes no acto, Juan José Rumbao e José María González dirixiron Noite de Luz e Adeste fideles, respectivamente, invitados polo seu director, Xoán Antón Vázquez Casas. O inspector de ensino medio, Delfín Caseiro, pronunciou unhas verbas nas que resaltou a importancia do acto, descubriendo unha placa de recordo nun acto entrañable e vistoso pola grandeza da música vocal e organística que nesa aula do Conservatorio se puido escoitar.

Concerto da CORAL DE RUADA na aula de órgano “Antonio Jaunsarás Sanmiguel” do Conservatorio de Música de Ourense. Foto: Conservatorio de Música de Ourense

Celebración do Magosto da CORAL DE RUADA.
Fotos: erp/jjam; arquivo CDR

24 de novembro

Tamén nos reunimos para celebrar unha das festas máis tradicionais do calendario. Un ano máis, CORAL DE RUADA organizou o magosto para os seus coralistas e familiares que se celebrou no restaurante Aixiña da cidade. Como é habitual, entre castaña e castaña, chupito e chupito, non faltaron as cantigas que nos caracterizan e identifican como CORAL DE RUADA. Foi un día de lecer que serviu para compartir mesa, cantos e amizade entre tódolos coralistas e seus familiares

28 de decembro

É unha das citas de Nadal con maior poder de convocatoria e para a CORAL DE RUADA é unha das actuacións, xunto á de Reis na igrexa de Santiago das Caldas, con maior número de participación. O recinto da Catedral estaba totalmente cheo de público que ó final do concerto aplaudiu xenerosamente a súa actuación. Eladio Quevedo Almoína, presidente da CORAL, fixo a presentación do programa. Recordou que se trataba “dunha fermosa colección de vilancicos, panxoliñas e cantos de Nadal e Reis escolleitos entre os máis fermosos da nosa tradición e da polifonía universal. Como poden ver no programa, entre os autores dos mesmos hai nomes de músicos e poetas que tiveron, e mesmo teñen aínda, estreitos vínculos con Ourense e, dun xeito especial, con DE RUADA”. Fixo unha lembranza das principais actividades e concertos realizados este ano pola

Concerto de Nadal na Catedral de Ourense.
Fotos: Manuel Mondelo; arquivo CDR

CORAL. Rematou agradecéndolle ó Neno “a súa permanente tutela para coa nosa CORAL, que nos axude para que poidamos seguir coas nosas actividades encamiñándonos de vagar cara o noso 95º aniversario”. Finalmente agradeceu a todos a súa fidelidade e agarimosa acollida que nos dispensan ano tras ano. Nos primeiros bancos atopábanse, ademais do presidente e membros da Xunta de Goberno da CORAL, o bispo de Ourense, Monseñor Leonardo Lemos Montaner, acompañado polo deán da Catedral, Serafín Marqués e por Camilo Andrade Rodicio, o alcalde de Ourense, Agustín Fernández e outros membros da Corporación que preside e mailo senador Roberto Castro. O ex-director da CORAL DE RUADA, Juan José Rumbao Requejo dirixiu as dúas últimas interpretacións, Noite de Luz e Adeste Fideles, por invitación expresa do director, Xoán Antón Vázquez Casas.

30 de decembro

Por petición expresa do presidente da Excelentísima Deputación de Ourense, José Manuel Baltar Blanco, a CORAL DE RUADA desprazouse ata as localidades de Melón e Quins para cantar nas misas de 12 e das 13 horas do mediodía que se celebraron respectivamente en ditas parroquias do concello de Melón. No transcurso das misas, a CORAL intercalou vilancicos e panxoliñas que fixeron a ledicia dos asistentes que premiaron con calorosos e prolongados aplausos a súa intervención.

Actividades

actividades 2013

3 de xaneiro

A CORAL DE RUADA, como é habitual e seguindo a tradición desde fai anos, ofreceu o Concerto de Reis na igrexa de Santiago das Caldas. Con esta actuación a CORAL dá entrada a un novo ano 2013 e despide o 2012. Se interpretaron ademáis de cantigas da polifonía universal, panxoliñas galegas. Cantos que foron moi aplaudidos polo numeroso público que asitiu a escoitar o concerto. Despois do concerto, José Manuel Fernández Sobrino, veciño da Ponte, xornalista e membro da Xunta de Goberno de CORAL DE RUADA, dirixiu unhas palabras de agradecendo ao público pola súa asistencia e lembrando que DE RUADA sempre e moi ben recibida no barrio da Ponte.

6 de xaneiro

Un ano mais a CORAL DE RUADA foi a encargada de cantar a misa de Reis. Incluíu no programa algunhas panxoliñas do seu repertorio. Esta actuación na Catedral, xunto coa de San Martiño, débese ó acordo de colaboración asumido pola CORAL co deán da catedral, Serafín Marqués. Con esta intervención na Catedral, a CORAL remataba as festas de Nadal e Reis do 2012-2013.

26 de xaneiro

Invitados polo coro Cantares do Brión a CORAL DE RUADA acude a participar no II encontro de Coros Tradicionais CANTARES DO MIÑOR que tivo lugar no Auditorio V Centenario de Baiona, como remate do mesmo os dous coros en conxunto interpretaron dúas pezas rematando co Himno Galego.

28 de abril

A CORAL DE RUADA foi invitada a participara no VI concerto o Son dos Cantares que tivo lugar no multiusos de Mos. Xunto con DE RUADA participaron tamén a Coral Endesa de As Pontes, A Coruña, a Polifónica Vilalbesa de Lugo, o Orfeão de Ermesinde de Portugal e a anfitrioa Coral O Son dos Cantares.

17 de maio

Como xa é tradición un ano mais a CORAL DE RUADA participou nos diferentes actos culturais que se celebran en Vilanova das Infantes co gallo da tradicional Romaría Etnográfica Raigame que reúne a moita xente procedente de diferentes puntos da nosa xeografía gustosa de ver e participar nunha festa na que se amosa a nosa cultura. A CORAL cantou a misa que se celebrou na Igrexa parroquial e a continuación ofreceu un breve concerto para todos os asistentes.

A CORAL DE RUADA no multiusos de Mos.
Foto: Manuel Mondelo; arquivo CDR

19 de maio

Co gallo da celebración da solemne novena a María Auxiliadora a CORAL DE RUADA cantou a misa que se oficiou na Igrexa dos Salesianos. A misa foi concelebrada polos PP. Salesianos que forman a comunidade relixiosa e o templo estaba cheo de feligreses entre os que había moitos antigos alumnos.

24 de maio

No IES Xulio Prieto Nespereira tivo lugar o acto de graduación dos alumnos que finalizaron este ano o seu ciclo de bacharelato. O acto comezou co canto do himno universitario *Gaudeamus igitur* por parte da CORAL DE RUADA que logo ofreceu un breve concerto, que foi moi aplaudido polos alumnos, familiares e profesores do centro que asisitiron a dito acto.

26 de maio

A CORAL DE RUADA foi a invitada a dar un concerto benéfico organizado pola asociación xuvenil Amencer que ten coma fin o de recadar fondos para os campamentos de verán que dita asociación organiza tódolos anos. Tivo lugar no teatro do colexio de María Auxiliadora (Salesianos) e contou coa presenza de moito público. O acto foi presentado polas coralista María Belén Vázquez Lamela e María Elena González Iglesias

1 de xuño

A CORAL DE RUADA foi a convidada a dar un concerto na cidade de Barrô (Águeda) en Portugal. Día agradable de intercambio no que ademáis de agasallarnos coa comida, merenda e cea leváronnos a visitar a bodega museo Aliança Underground Museum en Salgalhos-Anadia.

Concerto en Barrô (Águeda, Portugal).
Foto: erp/isep; arquivo CDR

15 a 23 de xuño

Día 15: O VII Certame Internacional de Coros “De Ruada” dá comezo coa actuación a cargo da Coral Isidoriana de León que tivo lugar no teatro Principal con moi boa asistencia de público que premiou a actuación con fortes aplausos.

A Coral Isidoriana de León no teatro Principal e na Catedral de Ourense.
Fotos: erp; arquivo CDR

Día 16: Ao día seguinte axudaron cos seus cantos a oficiar a misa na Catedral de Ourense.

Día 22: O VII Certame Internacional de Coros “De Ruada” continuaba coas intervencións de Cántigas da Terra da Coruña e Abertal da Rúa de Valdeorras que tivo lugar no teatro Principal con moi boa asistencia de público que premiou as actuacións de ambos grupos con fortes aplausos.

Abertal, da Rúa de Valdeorras, e Cántigas da Terra, da Coruña, no teatro Principal.
Fotos: erp; arquivo CDR

23 de xuño

Como é tradicional, CORAL DE RUADA reuniu a tódolos seus amigos en Oseira para conmemorar a súa primeira presentación ante o público ourensán o día de San Xoán de 1919. Empeza o día de festa coa misa cantada pola CORAL e oficiada este ano polo bispo da cidade de Ourense Monseñor Leonardo Lemos Montanet. Ao comezo da Misa, Emilio Rodríguez Portabales, vicepresidente primeiro da CORAL, deu a benvida a tódolos asistentes, e puxo baixo o patrocinio de Santa María o traballo levado a cabo durante este curso, lembrando as principais actividades realizadas e lembrando aos falecidos durante o presente ano. Ao remate da misa houbo unha comida popular na carballeira, ó pé do río, na que non faltaron o polbo, pan de Cea, viño e refrescos ofrecidos pola CORAL, e outras viandas de cada quen. Estivo animada polos cantos dos asistentes y a música do grupo instrumental da CORAL. O encontro serve para compartir os ruadistas cos seus amigos e agradecerlles o apoio prestado durante todo o ano.

Diversos intres da Misa da CORAL DE RUADA en Oseira.
Ao remate os ruadistas posaron co bispo de Ourense e cos membros da comunidade cisterciense de Oseira..
Fotos: Manuel Mondelo; arquivo CDR

27 de xuño

O Teatro Principal acolleu un ano máis o tradicional “Concerto dos Amigos” co que a CORAL DE RUADA agradece aos seus Amigos o seu apoio e lles mostra o traballo realizado durante todo o ano.

Este concerto presentado por D. Adolfo Salgado Pérez, pon fin a unha nova edición do Certame “De Ruada” que este ano está a celebrar a súa sétima edición. A CORAL agasallou ó público cun amplo e selecto repertorio de composicións populares galegas e tamén da polifonía galega. Os Amigos da CORAL gozaron co concerto ofrecido e premiaron o noso traballo con prolongados e sinceros aplausos. Fixo a presentación inicial co ofrecemento aos Amigos e seguidores da CORAL alí presentes, Emilio Rodríguez Portabales, vicepresidente primeiro da CORAL DE RUADA. Durante o concerto, a secretaria xeral da CORAL, Fátima María Malingre Grande, leu o acordo da acta da Xunta de Goberno na que se acorda, en aplicación dos estatutos, a concesión de condecoracións para algúns membros da nosa histórica CORAL, e homenaxes para antigos coralistas, amigos, e seguidores. Nesta edición, acolléndose ós artigos 42 e 43 dos vixentes estatutos, foron homenaxeados cun pequeno agasallo que lles entrega o presidente da CORAL Eladio Quevedo Almoina os seguintes excoralistas: Manuel Gómez Carballo, coralista que empezou a principios dos 60 cando a coral aínda ensaiaba na Praza do Corrixidor e que permaneceu arredor de 15 anos. Cabe lembrar que foi un dos membros que acudiu ao concerto que DE RUADA ofreceu no Pazo da Zarzuela de Madrid no ano 1973; José Luis Vázquez Rodríguez, coralista que comezou en 1970 e se mantivo en activo durante máis de 20 anos, sendo o organizador da actuación da CORAL na Rábida no ano 1975 e participou activamente na primeira Romaría dos Amigos da CORAL á que segue asistindo ano tras ano. O concerto rematou coa interpretación por parte da CORAL do Himno Galego.

Dous momentos da actuación da CORAL DE RUADA no Concerto dos Amigos, no teatro Principal.
Fotos: erp/iseip; arquivo CDR

28 de xuño

Nesta edición, a CORAL DE RUADA estivo presente en San Domingos de Bonaval, na solemne cerimonia da entrega das Medallas Castelao 2013, coma un dos premiadados con tan distinguido galardón (ver apartado <<Medalla Castelao>>).

30 de xuño

A CORAL DE RUADA pecha as Festas de Ourense 2013 cun concerto celebrado na Praza Maior ás 23,00 horas xunto co grupo de baile da Exma. Deputación de Ourense “Castro Floxo”. O espectáculo folclórico pretendía mostrar nunha mesma actuación a unión das diferentes formas de cultura galega mesturando o baile, ca música e o canto popular galego. CORAL DE RUADA e Castro Floxo fixeron unha grande actuación que tivo una acollida extraordinaria por parte do público que enchía a Praza Maior.

A CORAL DE RUADA na Praza Maior, dentro da programación das Festas de Ourense 2013.

Fotos: erp/isep; arquivo CDR

Momento da actuación de Castro Floxo na Praza Maior.

Foto: erp/isep; arquivo CDR

26 de xullo

A CORAL DE RUADA acude, tradicionalmente, á Igrexa de Santiago das Caldas para cantar a misa de San Xaquín e Santa Ana, dentro da programación das festas de Santiago no barrio da Ponte. Nesta ocasión non asistiu debido ao trágico accidente ferroviario de Angrois (Santiago de Compostela) que tivo lugar dous días antes.

13 de setembro

A CORAL DE RUADA foi a encargada de poñer a nota musical no acto que tivo lugar en Esgos con motivo da inauguración do Centro Cultural “Parada Justel”. Ao acto asistiron, entre outras persoalidades, o presidente da Deputación Provincial de Ourense, José Manuel Baltar Blanco, encargado da inuguración, e o alcalde dese concello D. Mario Rodríguez.

Na inauguración do Centro Cultural “Parada Justel” de Esgos.
Foto: Manuel Mondelo; arquivo CDR

17 e 24 de setembro

A CORAL DE RUADA, despois do éxito que tivo a experiencia no ano anterior, reinicia o novo curso cos ensaios na rúa.

Día 17: No barrio da Ponte, concretamente no comezo da Avenida das Caldas, na intersección coa rúas Ribeira de Canedo e Ribeiriño. Con grande afluencia de público que obrigou ás cafeterías do entorno a poñer mesas e cadeiras suplementarias. Ao remate, os ruadistas foron agasallados por Emilio, o tristemente desaparecido hosteleiro da Ponte, a unha succulenta merenda.

Día 24: Na escalinata da praza do San Martiño, con gran afluencia de visitantes.

25 de setembro

Acto de entrega do Premio Xabier Prado “Lameiro”. Nesta cuarta edición o premio foi concedido á Asociación Ourenzá de Folclore Tradicional (A.O.F.T.) – Escola de Música Tradicional “Gomes Mouro” de Ourense (ver apartado <<Premio Xabier Prado “Lameiro”>>).

2 de outubro

Co gallo da celebración do día dos Santos Anxos Custodios, patróns da Policía Nacional, a Catedral Basílica de Ourense acolleu a tradicional eucaristía que foi oficiada polo bispo de Ourense, Monseñor Leonardo Lemos Montanet e cantada pola CORAL DE RUADA. Como é tradición os primeiros bancos foron ocupados por altos cargos, xefes e membros do corpo da Policía Nacional, Policía Local, Garda Civil, Política e Xudicatura, así como numerosos familiares e amigos dos membros da Policía.

20 de outubro

A CORAL DE RUADA ofreceu un concerto no Centro Cultural Ágora da Coruña dentro do “IX Ciclo de Coros Históricos Galegos”, organizado polo coro Cántigas da Terra daquela cidade. No acto ademais de compartir escenario cos organizadores se fixo unha homenaxe aos gaiteiros Antonio

Mato e Edmundo Vilariño. Os moitos asistentes ao concerto e amantes da música e folclore galegos premiaron con calorosos aplausos cada unha das intervencións dos coros históricos.

Actuación de DE RUADA no Centro Cultural Ágora da Coruña,
dentro do “IX Ciclo de Coros Históricos Galegos” organizado por Cántigas da Terra.
Foto: Os Melidaos; arquivo CDR

11 de novembro

Este ano celébrase a terceira edición dos premios “Ourensanía” que concede a Deputación Provincial de Ourense. O galardón recaeu en Monseñor José Rodríguez Carballo, nomeado polo papa Francisco Secretario da Congregación para os Institutos de Vida Consagrada e as Sociedades de Vida Apostólica. A entrega tivo lugar nun acto no Mosteiro de Oseira, coincidindo co Día de San Martiño (patrono de Ourense) que contou cunha ampla representación de personalidades dos ámbitos social, cultural, económico e institucional. A CORAL DE RUADA participou na parte musical do acto.

20 a 27 de novembro

Por primeira vez a CORAL DE RUADA visita as illas Canarias, nesta ocasión invitada pola Casa de Galicia de Las Palmas.

Día 20: Saída do aeroporto da Coruña e chegada a Las Palmas pola noite.

Día 21: CORAL DE RUADA ofreceu un concerto no salón de actos da Casa de Galicia de Las Palmas, ao que asistiron o Ssecretario Xeral de Emigración da Xunta de Galicia, Antonio Rodríguez Miranda, e a concelleira de Cultura do Concello de Las Palmas, María Isabel García Bolta. Nun intermedio do concerto o presidente e o vicepresidente da Casa de Galicia, Ricardo Villares Paz e Albino Aneiros Blanco, respectivamente, impuxeron a insignia de prata da entidade ao presidente da CORAL, Eladio Quevedo, ao seu director, Xoán Antón Vázquez, e ao vogal José Manuel Vázquez, polas súas eficaces xestións para que esta viaxe fose posible. Ao remate, a Casa de Galicia ofreceu unha merenda-cea aos ruadistas, finalizando con castañas asadas e queimada.

Día 22: CORAL DE RUADA ofreceu outra actuación no Real Club Victoria a beneficio da obra social da Casa de Galicia de Las Palmas. Téñase en conta que a Casa de Galicia é a encargada de organizar a cabalgata dos Reis Magos en Las Palmas e de repartir xoguets e comida entre os necesitados. Antes do concerto, DE RUADA realizou un vistoso desfile polo Paseo de las Canteras que foi moi ben acollido polos numerosos turistas de tódalas nacionalidades.

Día 23: Ensaaios para a misa en Teror e para os Concertos de Nadal e Reis en Ourense.

Día 24: Desprazamento ata a vila de Teror para cantar a misa maior no Santuario da Virgen del Pino, patrona de Canarias. Antes da misa, DE RUADA realizou un desfile polo pobo e, a petición do numeroso público que se atopaba no exterior do templo, cantou varias cantigas populares. Xa na misa, a CORAL cantou nos momentos máis axeitados e interpretou o Himno a la Virgen del Pino. Posteriormente, o presidente e a secretaria de CORAL DE RUADA, seguidos por tódolos coralistas, fixeron unha ofrenda floral no camarín da Virxe. Antes de abandonar o templo, por petición da xente que agardaba o final da cerimonia, DE RUADA tivo que interpretar varias cantigas que foron moi apludidas. Todos estes actos foron gravados pola TV canaria. Posteriormente, a expedición ruadista trasladouse a Valleseco onde foi agasallada pola Casa de Galicia cun espléndido xantar típico canario no restaurante El Balcón de Zamora, con fermosas vistas de toda a illa.

Días 25 e 26: Foron dedicados polos ruadistas a ensaios de cara aos Concertos de Nadal e Reis e a facer algo de turismo pola illa.

Día 27: Saída de Las Palmas e regreso a Ourense.

En resume, a CORAL DE RUADA, como embaixadora de Ourense e de Galicia, puido mostrar ao público canario que encheu os recintos en cada concerto, o folclore tradicional galego.

Actuación no salón de actos da Casa de Galicia de Las Palmas de Gran Canaria.
Fotos: Pepe Losada (Las Palmas); arquivo CDR

Durante o acto houbo varias condecoracións e intercambio de agasallos.
Fotos: Pepe Losada (Las Palmas); arquivo CDR

Concerto no Real Club Victoria de Las Palmas de Gran Canaria, no Paseo de las Canteras.
Fotos: Pepe Losada (Las Palmas); arquivo CDR

Misa e ofrenda no Santuario da Virgen del Pino.
Fotos: Pepe Losada (Las Palmas); arquivo CDR

Ao remate da Misa e da ofrenda a CORAL DE RUADA tivo que interpretar, no propio Santuario, varias pezas a petición do público. Toda esta xornada foi gravada pola Televisión de Canarias.
Fotos: Pepe Losada (Las Palmas); arquivo CDR

Improvisada actuación ante o Santuario da Virgen del Pino a petición dos presentes.
Fotos: Pepe Losada (Las Palmas); arquivo CDR

8 de decembro

Como xa se indicou anteriormente, o día de San Martiño a CORAL DE RUADA participou nos actos da Ourensanía no mosteiro de Oseira, polo que non asistir á misa do San Martiño, como ten acordado no convenio co deán da Catedral. Nesta ocasión tivo que trocar as datas con outro dos coros asinantes dese convenio, de xeito que este ano, por primeira vez, DE RUADA acudiu a cantar a misa que se oficiou na Catedral de Ourense co motivo da celebración do día da Inmaculada Concepción.

27 de decembro

É unha das citas de Nadal con maior poder de convocatoria e para a CORAL DE RUADA é unha das actuacións, xunto á de Reis na igrexa de Santiago das Caldas, con maior número de seguidores. O recinto da Catedral estaba totalmente cheo de público que ao final do concerto aplaudiu xenerosamente a súa actuación.

Eladio Quevedo Almoína, presidente da CORAL, fixo a presentación do programa. Nos primeiros bancos atopábanse, ademais do presidente e membros da Xunta de Goberno da Coral, o bispo de Ourense, Monseñor Leonardo Lemos Montanet, acompañado polo deán da Catedral, Serafín Marqués e por Camilo Andrade Rodicio.

Actividades

actividades 2014

3 de xaneiro

A CORAL DE RUADA, despois do concerto de Nadal na Catedral de Ourense, recibiu o 2014 con moita ilusión ofrecendo ós seus seguidores un concerto especial de Reis na igrexa de Santiago das Caldas. Con esta actuación pon fin o intenso programa de actividades realizadas o pasado ano e pon inicio a un novo ano. Unha vez máis, DE RUADA cantou panxoliñas e cancións do Nadal galego e da polifonía universal, polo que foi moi aplaudida e recibiu felicitacións do numeroso público asistente que gozou da boa música. Despois do concerto, o presidente da CORAL, Eladio Quevedo Almoina, dirixiu unhas palabras ao público nas que a parte de agradecerlles a súa asistencia recordou a relación especial que existe entre a Ponte e a CORAL DE RUADA.

6 de xaneiro

Un ano mais a CORAL DE RUADA foi a encargada de cantar a misa de Reis, incluíu no programa algunhas panxoliñas do seu repertorio. Con esta intervención na catedral, a CORAL remataba as festas de Nadal e Reis do 2013-2014.

15 de marzo

A CORAL DE RUADA actuou por primeira vez na localidade lucense de San Cibrao no concello de Cervo con motivo da vixésimo terceira festa do ourizo nesa localidade. O acto tivo lugar no auditorio da Casa da Cultura e a el asistiron gran cantidade de público entre os que se encontraban membros da corporación local. O acto foi presentado polo médico e xornalista de ascendencia ourensá, residente na Mariña lucense, Pablo Alejandro Mosquera Mata, grande amigo da CORAL DE RUADA.

Pablo Mosquera presentando á CORAL DE RUADA en San Cibrao (Cervo, Lugo).
Foto: erp/isep; arquivo CDR

23 de marzo

Con motivo da “Conferencia de Presidentes de Gobiernos Provinciales” que este ano se celebrou en Ourense a CORAL DE RUADA foi a encargada de inaugurar e poñer punto final ao acto de clausura deste importante acto institucional que tivo lugar no Teatro Principal de Ourense.

30 de marzo

A CORAL DE RUADA acudiu a dar un concerto organizado polo concello de Coles. Este tivo lugar lo auditorio de Cambeo. O repertorio estivo composto por música popular e da polifonía galega que foi moi aplaudido polo numeroso público que enchía o auditorio.

No auditorio de Cambeo baixo a dirección do subdirector Álvaro Iglesias Montes.
Foto: erp/isep; arquivo CDR

20 de abril

A CORAL DE RUADA cantou a Misa o Domingo de Pascua co gallo da celebración da festa da Virxe de Areas, en Esposende. A Misa celebrouse no campo da capela. Despois, DE RUADA, xa no interior da mesma, ofreceu unha pequena mostra do seu repertorio na que por suposto se incluíu a “Cantiga da Virxe de Areas”, con letra do noso vicepresidente primeiro, Emilio Rodríguez Portabales, natural da zona, e música do director da CORAL, Xoán Antón Vázquez Casas.

26 de abril

DE RUADA no auditorio de Vilamarín.
Foto: erp/isep; arquivo CDR

A CORAL DE RUADA actuou por primeira vez no concello ourensán de Vilamarín. O acto tivo lugar no auditorio da Casa da Cultura e, entre os asistentes, atopábanse varios membros da corporación local.

17 de maio

Como xa é tradición, a CORAL DE RUADA participou na Romaría Etnográfica Raigame que se celebra en Vilanova das Infantes. A CORAL, cantou a Misa das 12 que se celebrou na igrexa parroquial e a continuación ofreceu un breve concerto para todos os asistentes.

Durante a Misa en Vilanova das Infantes.
Foto: erp/isep; arquivo CDR

17 de maio

Xa pola tarde, co gallo da celebración da solemne novena a María Auxiliadora, a CORAL DE RUADA cantou a misa que se oficiou na igrexa dos salesianos as oito do serán. A misa foi concelebrada polos PP. Salesianos que forman a comunidade relixiosa e o templo estaba cheo de feligreses.

22 de maio

Co gallo do 45 aniversario da Residencia Sanitaria de Ourense, actual CHOU, tivo lugar no local social da Asociación “El Cercano” un acto conmemorativo deste cumpleaños. Ao mesmo asistiron tanto actuais coma antigos profesionais da medicina que exerceron o seu labor nese centro hospitalario. A CORAL DE RUADA foi a encargada de poñer a nota musical a dito acto.

24 de maio

A Coral Polifónica do CVC de Valladares, en Vigo, celebrou o seu 40 aniversario con actos durante todo o mes de maio. O día 24 a invitada a participar nesta celebración foi a CORAL DE RUADA xunto co Orfeón Mariñeiro do Berbés, de Vigo.

25 de maio

Un ano máis a asociación Xuvenil Amencer organiza un concerto benéfico a cargo da CORAL DE RUADA no salón de actos dos Salesianos. A recadación está destinada integramente ao campamento urbano organizado por Amencer. O concerto contou cun gran número de asistentes que quixeron colaborar en dito acto benéfico.

Concerto en Valladares (Vigo).
Foto: erp/isep; arquivo CDR

30 de maio

A CORAL DE RUADA, sempre comprometida coas causas benéficas da nosa cidade, foi a invitada a participar no concerto benéfico en favor de “Alcer” Ourense. Os asistentes disfrutaron dunha gran variedade do repertorio da CORAL. O acto tivo lugar no Centro Cultural “Marcos Valcárcel”.

31 de maio

O emblemático teatro Jofre de Ferrol acolleu o sábado 31 de mayo o Festival 99 Aniversario do Real Coro Toxos e Froles. Contou coa CORAL DE RUADA, de Ourense; o Grupo de Baile Tradicional de Cantigas e Agarimos, de Santiago de Compostela; o Grupo de Instrumentos Tradicionais Manuel Lorenzo e a agrupación organizadora.

No teatro Jofre de Ferrol. [Foto: erp/isep; arquivo CDR].

13 de xuño

O Teatro Principal acolleu un ano mais o tradicional “Concerto dos Amigos” co que a CORAL DE RUADA agradece aos seus Amigos o seu apoio e lles mostra o traballo realizado durante todo o ano. Este concerto, presentado por Adolfo Salgado Pérez e Rosa Cid Galante, da inicio a un novo Certame “De Ruada” que este ano está a celebrar a súa oitava edición. A CORAL agasallou ao público cun amplo e selecto repertorio de composicións populares galegas e tamén da polifonía galega. A gran novidade deste ano foi a participación dos coros infantís que teñen convenio de colabora-

ción con DE RUADA: o colexio Miraflores, que dirixe o subdirector da CORAL Álvaro Iglesias Montes, e o do colexio Padre Feijóo-Zorelle, que dirixe María José Novo Escanciano. A participación destes nenos e nenas constituiu un verdadeiro éxito que fixo as delicias dos asistentes.

Os Amigos da CORAL gozaron co concerto ofrecido e premiaron o noso traballo con prolongados e sinceros aplausos. Fixo a presentación inicial co ofrecemento aos amigos e seguidores da CORAL alí presentes, Emilio Rodríguez Portabales, vicepresidente primeiro da CORAL DE RUADA. Durante o concerto, a secretaria xeral da CORAL, Fátima María Malingre Grande, leu a acta da Xunta de Goberno da CORAL DE RUADA na que se acorda, en aplicación dos estatutos, a concesión de título os Coralistas Distinguidos cando leven pertencendo e actuando ininterrompidamente en DE RUADA durante máis de oito anos. Nesta edición acolléndose ó artigo 41 dos vixentes estatutos foron homenaxeados cun diploma que lles entrega o presidente da CORAL, Eladio Quevedo Almoina, os seguintes coralistas: Irma Fernández Alonso, María Belén Vázquez Lamela, María Blanca Taboada Montes, Fátima María Malingre Grande.

A novidade do concerto dos Amigos deste ano foi a participación dos coros infantís dos colexios Miraflores e Padre Feijóo-Zorelle.

Foto: erp/isep; arquivo CDR

19 de xuño

A CORAL DE RUADA estableceu convenios de colaboración con varios centros escolares da cidade de Ourense. Un deses centros é o Colexio Miraflores. E como agradecemento a esa colaboración acudimos a cantar na festa de dito colexio organizou como motivo do fin de curso.

21 de xuño

O VIII Certame “De Ruada” continuaba coa intervención dos grupos Cantate Iubilo de Barrô (Portugal), Cántigas da Terra da Coruña e o Real Coro Toxos e Froles do Ferrol, que tivo lugar no teatro Principal con moi boa asistencia de público que premiou as actuacións dos grupos con fortes aplausos.

Dentro do VIII Certame De Ruada, contamos, no teatro Principal, cos coros Cantate Iubilo (Barrô, Portugal), Cántigas da Terra (A Coruña) e Real Coro Toxos e Froles (Ferrol).

Foto: erp/isep; arquivo CDR

23 de xuño

Como é tradicional, CORAL DE RUADA reuniu a tódolos seus amigos en Oseira para conmemorar a súa primeira presentación ante o público ourensán o día de San Xoán de 1919. Empeza o día de festa coa misa cantada pola CORAL e oficiada este ano polo abade do mosteiro. Ao comezo da misa, Emilio Rodríguez Portabales, vicepresidente primeiro da CORAL, deu a benvida a tódolos asistentes, e puxo baixo o patrocinio de Santa María o traballo levado a cabo durante este curso, lembrando as principais actividades realizadas e recordando ós falecidos durante o ano. Ao remate da misa houbo unha comida popular na carballeira, ao pé do río, na que non faltaron o polbo, pan de Cea, viño e refrescos ofrecidos por DE RUADA, e outras viandas de cada quen. Estivo animada polos cantos dos asistentes e a música do grupo instrumental da CORAL. O encontro serve para compartir os ruadistas cos seus amigos e agradecerlles o apoio prestado durante todo o ano.

Misa no Mosteiro de Oseira.
Foto: xavc/isep; arquivo CDR

A amizade e a ledicia acompañou aos participantes na Romaría dos Amigos da CORAL DE RUADA en Oseira.
Fotos: xavc/isep; arquivo CDR

28 de xuño

O sábado, día 28 de xuño, a CORAL DE RUADA actuou na Catedral de Ourense para ofrecer o concerto: *A Coral de Ruada e a Catedral de Ourense*. A actuación enmárcase no ciclo Monumenta, organizado pola Consellería de Cultura da Xunta de Galicia co obxecto de pór en valor o patrimonio inmaterial da historia ourensá. O espectáculo consistiu nun faladoiro-concerto presentado polo polifacético Xurxo Souto, que foi o encargado de conducir esta celebración arredor da CORAL DE RUADA e da restauración do Pórtico do Paraíso. Sobre a relación entre a Catedral de Ourense e DE RUADA falárono o deán, José Pérez Domínguez e o vicepresidente primeiro e o presidente da CORAL, Emilio Rodríguez Portabales e Eladio Quevedo Almoina, respectivamente.

29 de xuño

O grupo Os Melidaos pecha as Festas de Ourense do 2014 cun concerto celebrado na Praza Maior de Ourense ás 23,00 horas. CORAL DE RUADA pechou o concerto dos Melidaos interpretando xunto a eles tres cantigas. Foi unha grande actuación que tuvo una acollida extraordinaria por parte do público que enchía a Praza Maior. Con este concerto pechábase, ademais, a VIII edición do Certame “De Ruada”.

19 de xullo

As Ordes foron fundadas a mediados do século XI co desexo de protexer e axudar aos peregrinos que acudían a Xerusalén ou a Santiago. Os seus membros eran cabaleiros pertencentes á nobreza cuxo oficio era protexer aos peregrinos e combater aos infieis. A Orde de Santiago nace en 1170 para defender a fronteira musulmá-leonesa. Dela, dependían as hospederías-hospitais para peregrinos das que destacan o de San Marcos de León e o dos Reis Católicos de Santiago de Compostela, onde aínda hoxe os dez primeiros peregrinos da tempada en chegar teñen alimento de balde. O centro da capital galega converteuse neste “XVIII Capitulo Xeral da Orde” nunha festa repleta de uniformes na que os participantes, unha vez se oficializaron as investiduras, desfilaron coa indumentaria típica (capa e sombreiro) ata a Capela Real para escoitar un concerto en homenaxe aos novos membros. Este ano o conselleiro de Cultura, Educación e O. U., Xesús Vázquez Abad, foi investido cabaleiro da Orde do Camiño de Santiago. O concerto foi ofrecido pola CORAL DE RUADA. A programación continuou cunha peregrinación cara o monumento de San Francisco de Asís para realizar unha ofrenda floral con motivo dos 800 anos da peregrinación a Santiago.

26 de xullo

A CORAL DE RUADA acude as festas do Santiago no barrio da Ponte a cantar na misa que ten lugar na Igrexa das Caldas na honra de San Xoaquín e Santa Ana.

18 e 23 de setembro

Comeza un novo curso e, por terceiro ano, ofrécese ensaios na rúa.

Día 18: Estaba previsto un primeiro ensaio na rúa, concretamente nas escalinatas da Santa María Nai, na Praza Maior, pero tivo que ser suspendido pola choiva.

Día 23: Realizouse un ensaio no inicio da avenida das Caldas, no barrio de A Ponte, á saída da Ponte Vella, con gran asistencia de público que ocupaba as terrazas das cafeterías do entorno.

25 de setembro

Nesta quinta edición o premio foi concedido a Asociación cultural XACARANDAINA da Coruña (ver apartado <<Premio Xabier Prado “Lameiro”>>).

2 de outubro

A CORAL DE RUADA acudiu co gallo da celebración do día dos Santos Anxos Custodios, patróns da Policía Nacional, a cantar a misa oficiada polo obispo de Ourense José Leonardo Lemos

Montanet na Catedral de Ourense. Á eucaristía asistiron además de xefes e altos cargos da Policía Nacional e Local de Ourense e da Garda Civil, diversas autoridades e membros da corporación local.

5 de outubro

A CORAL DE RUADA ofreceu un concerto no Teatro Rosalía Castro da Coruña dentro do “X Ciclo de Coros Históricos Galegos”, organizado polo coro Cántigas da Terra daquela cidade. No acto compartimos escenario cos organizadores, Cántigas da Terra da Coruña, que, a parte da súa actuación, interpretaron a obra de teatro “Pra vivir ben de casados...” de Leandro Carré. Os moitos asistentes ao concerto e amantes da música e folclore galegos premiaron con calorosos aplausos cada unha das intervencións dos coros históricos.

Desfile pola rúa Real da Coruña momentos antes do concerto no teatro Rosalía Castro.

Foto: erp/isep; arquivo CDR

29 de outubro

A Rúa da Paz celebrou unha xornada de convivencia reunindo a residentes e antigos propietarios dos comercios da mesma, co que pretenden dar un recoñecemento a unha das rúas historicamente máis importantes da cidade, tanto a nivel comercial como cultural. A CORAL DE RUADA, como veciña da mesma, participou en dito acto ofrecendo unhas cantigas.

Participación na xornada de convivencia na rúa da Paz.

Foto: xavc/isep; arquivo CDR

7 de novembro

“Carmiña, flor de Galicia” é un filme mudo de 1926, dirixido polo italiano Rino Lupo, que narra o triángulo amoroso entre unha xoven aldeana galega, un humilde campesino e o señor do lugar. A CORAL DE RUADA retrocede 87 anos no tempo e emulará a actuación que protagonizou no ano 1927 no Teatro Principal no que a CORAL ilustrou musicalmente en directo a proxección do filme (ver apartado “Carmiña, flor de Galicia”).

11 de novembro

No día do patrón da cidade, San Martiño, a CORAL DE RUADA acudiu a cantar a misa que se celebrou na Catedral de Ourense e que oficiou o bispo José Leonardo Lemos Montanet. O acto comezou coa procesión dos membros da corporación local dende a Praza Maior ata a Catedral. Este ano un gran cadro de San Martiño, situado á esquerda do altar presidía o acto e diante do mesmo atopábase a modo de ofrenda un centro de flores. Na lectura de ofrenda por parte do alcalde, Agustín Fernández, a palabra “esperanza” foi a máis usada. Esperanza en que deixen de emigrar os mozos en busca de traballo, esperanza en que se acabe a corrupción e en especial pediulle a San Martiño “que na loita contra a corrupción nos ilumine para saber separar o trigo da palla”. Posteriormente, na liturxia, o bispo destacou que a nosa Catedral é a única adicada o San Martiño.

29 de novembro

A CORAL DE RUADA celebrou a tradicional festa do Magosto. Este ano coralistas e familiares compartimos un xantar no Hostal San Marcos en Cudeiro.

Celebración do Magosto dos membros da CORAL DE RUADA.
Fotos: erp/isep; arquivo CDR

Celebración do Magosto dos membros da CORAL DE RUADA.
Fotos: erp/isep; arquivo CDR

Celebración do Magosto dos membros da CORAL DE RUADA.
Fotos: erp/isep; arquivo CDR

5 de decembro

A CORAL DE RUADA participou na inauguración da campaña do Nadal na praza de abastos de Ourense cantando unhas panxoliñas na escalinata de acceso ao andar superior. O concerto foi seguido por numeroso público, entre o que se atopaba o Conselleiro de Cultura, Educación e O. U., Jesús Vázquez Abad, e a delegada territorial de Cultura, Mercedes Gallego Esperanza. Ao remate do acto, os ruadistas foron agasallados cunha magnífica merenda-cea.

13 de decembro

A Deputación de Ourense entregou á viúva do historiador e dinamizador cultural Marcos Valcárcel a medalla de ouro da provincia a título póstumo. A CORAL DE RUADA foi a encargada de abrir e pechar o acto. Para abrilo interpretou “Ourense ao lonxe”. Seguidamente o presidente da Deputación deu a palabra ao escritor Bieito Iglesias, amigo persoal do homenaxeado, quen destacou o labor que Valcárcel fixo como historiador e xornalista. O acto continuou coas palabras da viúva de Marcos Valcárcel, Dona María José Picouto, quen, visiblemente emocionada, agradeceu a concesión da medalla no seu nome e no da súa filla. O último en tomar a palabra foi o presidente da Deputación, José Manuel Baltar Blanco, quen remarcou que o homenaxeado fora pioneiro na escrita dixital. O acto rematou co canto do himno provincial “Ourense no Solpor” por parte da CORAL DE RUADA.

20 de decembro

Este ano a programación dos concertos de Nadal que ofreceu a CORAL DE RUADA comezou na Igrexa dos Salesianos. Nesta ocasión nos cantos da misa incluíronse panxoliñas e ao remate ofrecemos un breve concerto de Nadal.

Misa e concerto de Nadal nos Salesianos.
Foto: xavc/isep; arquivo CDR

27 de decembro

O Concerto de Nadal da CORAL DE RUADA tivo lugar, un ano máis, na Catedral de Ourense. Este recital, que se celebra dende o ano 1991, constitúese como un dos acontecementos referentes das datas do Nadal na cidade. A programación musical deste ano incluíu, ademais dos clásicos da polifonía universal, vilancicos compostos, adaptados ou harmonizados por músicos e letristas ourensáns relacionados, directa ou indirectamente, coa CORAL DE RUADA. Coma sempre, DE RUADA conseguiu atraer ata o primeiro templo ourensán a un gran número de seguidores que echaron a totalidade das bancadas e aplaudiron con entusiasmo cada unha das intervencións da CORAL.

Tradicional concerto de Nadal na Catedral de Ourense.
Foto: xavc/isep; arquivo CDR

COMPOSICIÓN DA XUNTA DE GOBERNO

Na actualidade, a Xunta de Goberno da CORAL DE RUADA está formada por:

- *Presidente de Honra:* D. Eladio Quevedo Almoina
- *Presidente:* D. Emilio Rodríguez Portabales
- *Secretaria Xeral:* D^a. Fátima María Malingre Grande
- *Tesoureiro:* D. Alfonso Rapela Sotelo
- *Interventor e arquivista:* D. Carmelo Jesús Hernández Morán
- *Director artístico:* D. Xoán Antón Vázquez Casas
- *Subdirector artístico:* D. Álvaro Iglesias Montes
- *Vogais:* D^a. María Belén Vázquez Lamela
D^a. Jesusa Varela García
D^a. Ana María Herrero Prieto
D. Gerardo Gómez Gómez
D. Luís Ángel Fernández Iglesias
D. José Manuel Vázquez Rodríguez

CORALISTAS

O cadro de coralistas en activo actual é o seguinte:

DIRECTOR ARTÍSTICO	María Belén Vázquez Lamela	BAIXOS
Xoán Antón Vázquez Casas	TENORES (Primeiros e Segundos)	Eduardo Balvís Outeiriño
SUBDIRECTOR ARTÍSTICO	Carlos Álvarez Expósito	Juan Canal López
Álvaro Iglesias Montes	Raúl Cachaldora Fernández	Carmelo Jesús Hernández Morán
SOPRANOS	Gerardo Gómez García	Baldomero Pazos Valdés
Matilde Feijóo Cuquejo	Gerardo Gómez Gómez	Julio Pérez Dorribo
María Elena González Iglesias	Pedro Gómez Nieves	Alfonso Rapela Sotelo
Ana María López Fernández	Álvaro Iglesias Montes	Manuel Ángel Sánchez Pérez
Fátima María Malingre Grande	Alfredo Pérez Vázquez	Manuel Souto Prieto
Florita Outeiriño Fernández	Pedro Miguel Leonardo Rodríguez F.	INSTRUMENTOS POPULARES
Lourdes Rodríguez Mira	Rolando Rodríguez Iglesias	Raúl Cachaldora Fdez. (percusión)
Luisa Rodríguez Nóvoa	Emilio Rodríguez Portabales	Antonio Carrizo Cadaya (percusión)
Ángeles Soto del Río	Xaquín Vales Rodríguez	José Luis Conde Vázquez (percusión)
CONTRALTOS	José Manuel Vázquez Rodríguez	Santiago Fagilde González (gaita)
Pilar Baltar Rodríguez	BARÍTONOS	Alfonso Fidalgo Conde (percusión)
María Gómez Cid	Juan José Alonso Merino	Manuel Freire Pérez (gaita)
Ana María Herrero Prieto	Luis Ángel Fernández Iglesias	Desiderio Martínez Vila (gaita)
Concepción López Fernández	Alfonso Fidalgo Conde	Emilio R. Portabales (zanfona e perc.)
María Isabel Pérez Martínez	Manuel Rodríguez Rodríguez	Óscar Vquez. Fernández (gaita e perc.)
María Blanca Taboada Montes	Máximo Sotelo García	ÓRGANO E PIANO
Jesusa Varela García	Camilo Villanueva Valdés	Irma Fernández Alonso

